

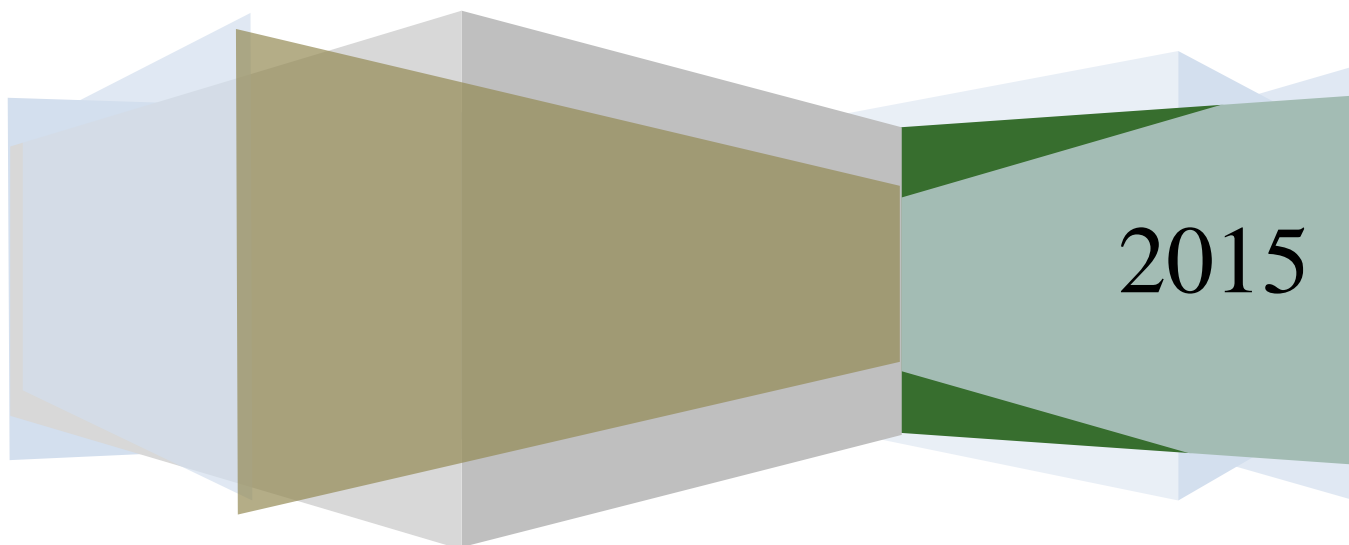
Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA REGIONÓW 2015

prof. dr hab. Hanna Godlewska-Majkowska
dr Agnieszka Komor
dr Dariusz Turek
dr Patrycjusz Zarębski
mgr Mariusz Czernecki
mgr Magdalena Typa

Raport przygotowany na zlecenie
Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A.
w Instytucie Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie
Warszawa, grudzień 2015

POLSKA AGENCJA INFORMACJI
I INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH S.A.

Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PAIiZ) jest instytucją rządową, która pomaga inwestorom od 1992 roku. Misją PAIiZ jest tworzenie pozytywnego wizerunku Polski w świecie i dzięki temu zwiększenie napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych poprzez zachęcanie firm do inwestowania w Polsce. PAIiZ jest przydatnym partnerem dla zagranicznych przedsiębiorców wchodzących na polski rynek. Agencja przeprowadza inwestorów przez wszystkie niezbędne procedury administracyjne oraz prawne dotyczące danego przedsięwzięcia. Zapewnia również szybki dostęp do kompleksowej informacji dotyczącej kwestii prawnych i biznesowych w zakresie inwestycji. Ponadto pomaga w znalezieniu odpowiedniej lokalizacji, partnerów oraz dostawców.

PAIiZ zapewnia bezpłatne, profesjonalne usługi doradcze dla inwestorów, w tym:

- pomoc przy wyborze lokalizacji inwestycji;
- dostosowane do potrzeb inwestorów wizyty w Polsce;
- informacje na temat otoczenia prawnego i gospodarczego Polski;
- dane dotyczące dostępnych zachęt inwestycyjnych;
- ułatwianie kontaktów z władzami centralnymi i lokalnymi;
- identyfikację potencjalnych dostawców i wykonawców;
- opiekę nad inwestorami działającymi na terenie kraju, w tym w zakresie reinwestycji.

Na stronie internetowej **www.paiz.gov.pl** inwestor znajdzie wszystkie niezbędne informacje o Polsce, polskiej gospodarce, regulacjach prawnych oraz inne szczegółowe dane, które mogą być przydatne dla każdej firmy chcącej prowadzić swoją działalność na terenie kraju.

W 2011 roku zostało powołane Centrum Współpracy Gospodarczej PAIiZ Chiny – Polska, zapewniając kompleksowe informacje o możliwościach inwestycyjnych w Polsce oraz oferując wsparcie dla chińskich firm w trakcie procesu inwestycyjnego. Centrum jest odpowiedzialne za promocję Polski jako lokalizacji dla inwestycji zagranicznych, identyfikację źródeł zagranicznych inwestycji bezpośrednich, wspieranie misji i delegacji z Chin, przygotowywanie analiz i informacji, utrzymując stały kontakt z chińskimi firmami działającymi w Polsce. Więcej informacji o projekcie "Go China" można znaleźć na stronie: **www.gochina.gov.pl**.

Od 2013 roku natomiast PAIiZ realizuje program "Go Africa". Jego celem jest zachęcenie polskich przedsiębiorców do wejścia na rynki afrykańskie, jak również promocja Polski w Afryce. By cel ten został osiągnięty PAIiZ organizuje misje rozpoznawcze do krajów afrykańskich, udział polskich przedsiębiorców w targach, konferencjach, seminariach i warsztatach, zarówno w Polsce, jak i krajach Afryki. Ponadto Agencja przygotowuje publikacje o rynku afrykańskim. Więcej informacji o projekcie "Go Africa" można znaleźć na stronie: **www.goafrica.gov.pl**.

WSTĘP

Niniejszy raport powstał na zamówienie Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych jako kolejna edycja raportów atrakcyjności regionów. Raporty te są publikowane corocznie od 2008, co jest efektem wykorzystania w praktyce gospodarczej badań naukowych prowadzonych od 2002 roku, pod kierunkiem prof. dr hab. H. Godlewskiej-Majkowskiej w Szkole Głównej Handlowej, w Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, w Instytucie Przedsiębiorstwa. Wszyscy Autorzy stanowią trzon zespołu, rozwijającego metodykę pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów.

Raport składa się z kilku części. W pierwszej z nich zaprezentowano w sposób syntetyczny gospodarkę województwa dolnośląskiego, zwracając uwagę na jego potencjał społeczno-gospodarczy oraz poziom i strukturę gospodarki. W tej części opracowania znajduje się tabelaryczne, syntetyczne ujęcie najważniejszych informacji społeczno-gospodarczych z uwzględnieniem ocen atrakcyjności inwestycyjnej. Następnie zaprezentowano pozycję województwa na tle innych regionów Polski i Unii Europejskiej, zwracając uwagę na najważniejsze dla regionu rodzaje przemysłu oraz sektory wysokiej szansy.

Drugą część raportu poświęcono ukazaniu wewnętrznego zróżnicowania atrakcyjności inwestycyjnej województwa dolnośląskiego w skali powiatów i gmin. W tym celu wykorzystano wyniki badań naukowych Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie odnoszące się do wszystkich gmin i powiatów w Polsce, co czyni zaprezentowane oceny dolnośląskich powiatów i gmin porównywalnymi z ocenami innych jednostek w pozostałych województwach Polski.

Trzecia część raportu jest poświęcona prezentacji wiodących instytucji otoczenia biznesu w województwie ze wskazaniem rodzaju wsparcia dla inwestorów. Następnie ukazane jest rozmieszczenie i efekty działalności specjalnych stref ekonomicznych w województwie.

Raport wieńczy aneks, w którym ujęto zestawienie tabelaryczne ocen atrakcyjności inwestycyjnej dla powiatów i gmin województwa. Zawiera on również tabelaryczne zestawienie efektów funkcjonowania Specjalnych Stref Ekonomicznych.

W pracy zastosowano dwa podejścia do atrakcyjności inwestycyjnej. Wyróżniono **potencjalną atrakcyjność inwestycyjną** definiowaną jako zespół regionalnych walorów lokalizacyjnych, które mają wpływ na osiąganie celów inwestora (np. w postaci kształtowania się kosztów prowadzonej działalności gospodarczej, przychodów ze sprzedaży, rentowności netto oraz konkurencyjności danej inwestycji).

Ponadto zastosowano pojęcie **rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej**, rozumianej jako zdolność regionu do wykreowania satysfakcji klienta - inwestora i wywołania absorpcji

kapitału finansowego i rzeczowego w formie inwestycji. Można ją mierzyć za pomocą efektywności poniesionych nakładów kapitału.¹

Wskaźniki potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej w wersji podstawowej (PAI1) oceniają walory lokalizacyjne regionów. Są one obliczane dla jednostek różnych szczebli podziału statystycznego (gminy, powiaty, podregiony, województwa). Wskaźniki odnoszą się do całości gospodarki narodowej oraz do poszczególnych wybranych sekcji gospodarki: C - przemysłu przetwórczego, G - handlu i napraw, I - zakwaterowania i gastronomii, M - działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej. Sekcje te stanowią trzon gospodarki regionalnej.

W raportach oprócz wskaźników PAI1 wykorzystano wskaźniki skonstruowane wyłącznie dla województw, w oparciu o wiele cech dostępnych od poziomu województw. Umożliwiają znacznie szerszy kontekst ocen atrakcyjności inwestycyjnej w porównaniu do wskaźników PAI1. Są to wskaźniki grupy PAI2, opracowane na potrzeby oceny atrakcyjności inwestycyjnej w ujęciu ogólnym, czyli dla gospodarki narodowej a także w odniesieniu do ww. sekcji gospodarki.

Ponadto w raporcie wykorzystano oceny rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej (RAI), nawiązującej do napływu kapitału inwestycyjnego oraz efektów inwestycji, rozpatrywanych z punktu widzenia produktywności i efektywności poniesionych nakładów. Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna może być odnoszona do poziomu województw ze względu na dostępność danych statystycznych.

Zaproponowane miary są przedmiotem corocznej ewaluacji, dzięki konsultacjom z instytucjami obsługującymi inwestorów zagranicznych, jak i bezpośrednim kontaktom zespołu z jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami przedsiębiorców. Z opisem metodycznym pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów Polski oraz powiatów i gmin można zapoznać się na stronie **Instytutu Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej** (<http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KNoP/struktura/IP/struktura/ZOB/>), a także w licznych publikacjach naukowych i ekspertyzach.

---

¹ Szerzej na ten temat m.in. w: *Atrakcyjność inwestycyjna regionów Polski jako źródło przedsiębiorczych przewag konkurencyjnych*, praca zespołowa pod red. H. Godlewskiej-Majkowskiej, Studia i Analizy Instytutu Przedsiębiorstwa, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2012; H. Godlewska-Majkowska, *Polish regions and their investment attractiveness in the EU*, w: POLAND Competitiveness Report 2013. National and Regional Dimensions, M. Weresa (editor), Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2013, s. 299-316.

1. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Województwo dolnośląskie należy do trzech najbardziej atrakcyjnych inwestycyjnie regionów Polski obok województw mazowieckiego i śląskiego.

Jego atutami są:

- wysoki poziom rozwoju gospodarczego, znacznie przekraczający średnią krajową,
- bardzo korzystne położenie geopolityczne, z uwagi na sąsiedztwo Niemiec i Republiki Czeskiej, a także atrakcyjne położenie względem rynków zbytu tworzonych przez aglomeracje praską, berlińską i warszawską,
- bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura transportowa (drogowa, kolejowa, wodna, lotnicza) i teleinformatyczna:
  - dogodne połączenia drogowe: autostrada A4, drogi międzynarodowe E40, E36, E65 i E67,
  - rozbudowany system linii kolejowych: międzynarodowe linie kolejowe: E30 i E59,
  - dobrze rozwinięta sieć transportu wodnego (system wodny Odry umożliwia transport barkami rzeczny z Dolnego Śląska do zespołu portowego Szczecin – Świnoujście, a poprzez kanały Odra -Sprewa i Odra – Hawela, Dolny Śląsk został włączony do systemu żeglugi śródlądowej Europy zachodniej),
  - port lotniczy Wrocław-Strachowice im. Mikołaja Kopernika, umożliwiającą połączenia zagraniczne z Frankfurtem, Monachium, Londynem, Kopenhagą, Mediolanem, Dublinem, Nottingham, Dortmundem, Shannon, Glasgow, Liverpoolem, Sztokholmem, Cork oraz Rzymem,
  - bardzo dobry dostęp do Internetu (pod tym względem województwo należy do najwyższej ocenianych regionów w Polsce),
- obecność licznych uczelni wyższych, wśród których licznie są reprezentowane najlepsze w Polsce jednostki naukowe,
- bogactwo kulturowe (liczne zabytki, wśród których na wyróżnienie zasługują: Hala Stulecia we Wrocławiu oraz Kościoły Pokoju w Świdnicy i Jaworze – obiekty światowego dziedzictwa UNESCO) i walory przyrodnicze (Sudety, Przedgórze Sudeckie) stwarzają podstawy dla rozwoju usług turystycznych
- wysoki poziom rozwoju przemysłu, co uwidacznia specjalizacja tego regionu w prowadzeniu nowoczesnych rodzajów produkcji przemysłowej (przemysł środków transportu, farmaceutyczny, elektronika użytkowa, sprzęt AGD i RTV),
- wysoko rozwinięte rolnictwo, w tym szczególnie produkcja roślinna, stanowiąca fundament rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego,
- liczne podstrefy ekonomiczne, oferujące dogodne warunki prowadzenia działalności gospodarczej inwestorom.

Zbiorną charakterystykę województwa zawiera tabela 1

Tabela 1. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa dolnośląskiego

Wyszczególnienie	Województwo dolnośląskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2013 r. (zł/osoba)	48420	43175	-
Liczba ludności (osoby - stan na 31 XII 2014)	2.908.457	38.478.602	7,6%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2014 r. (osoby)	36607	424317	8,6%
Absolwenci szkół średnich w 2014 r. (osoby)	17550	271333	6,5%
Liczba pracujących w 2014 r. (tysiące osób)	1094	15859	6,9%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 4,6% sektor przemysłowy 34,8% sektor usługowy 60,6%		11,5% 30,5% 58,0%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2013 r. (mln zł)	5295,6	75105,1	7,1%
Kapitał spółek w 2013 r. (mln zł)	17365,2	209130,1	8,3%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
<ul style="list-style-type: none"> - Kamiennogórska - Legnicka - Tarnobrzeska - Wałbrzyska 			
Oceny wyróżniające województwo dolnośląskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2	Gospodarka narodowa klasa A Przemysł kapitałochłonny klasa A Przemysł pracochłonny klasa A Handel i naprawy klasa A Zakwaterowanie i gastronomia klasa B		
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI	Gospodarka narodowa klasa A Przemysł klasa A Handel i naprawy klasa C Zakwaterowanie i gastronomia klasa B Działalność profesjonalna naukowa i techniczna klasa B		
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	głogowski, lubiński, m.Jelenia Góra, m.Legnica, m.Wrocław, polkowicki, wrocławski	
	Klasa B	świdnicki, zgorzelecki	

Gminy	Klasa A	Bielawa (m), Bogatynia (m-w), Boguszów-Gorce (m), Bolesławiec (m), Brzeg Dolny (m-w), Chojnów (m), Czernica (w), Długołęka (w), Duszniki-Zdrój (m), Dzierżoniów (m), Głogów (m), Jawor (m), Jedlina-Zdrój (m), Jelenia Góra (m), Jerzmanowa (w), Kamienna Góra (m), Karpacz (m), Kąty Wrocławskie (m-w), Kłodzko (m), Kobierzyce (w), Kowary (m), Kudowa-Zdrój (m), Legnica (m), Lubań (m), Lubin (m), Lubin (w), Nowa Ruda (m), Oleśnica (m), Oława (m), Piechowice (m), Piława Górna (m), Polanica-Zdrój (m), Polkowice (m-w), Prochowice (m-w), Rudna (w), Siechnice (m-w), Strzegom (m-w), Strzelin (m-w), Szczawno-Zdrój (m), Świdnica (m), Świebodzice (m), Świeradów-Zdrój (m), Wałbrzych (m), Warta Bolesławiecka (w), Wrocław (m), Zawidów (m), Ząbkowice Śląskie (m-w), Zgorzelec (m), Złotoryja (m), Żarów (m-w)
	Klasa B	Bolesławiec (w), Chocianów (m-w), Czarny Bór (w), Góra (m-w), Grębocice (w), Jelcz-Laskowice (m-w), Jeźów Sudecki (w), Kamienna Góra (w), Krośnice (w), Kunice (w), Łądek-Zdrój (m-w), Legnickie Pole (w), Lubawka (m-w), Mieroszów (m-w), Miękinia (w), Oborniki Śląskie (m-w), Pieńsk (m-w), Podgórzyn (w), Radków (m-w), Radwanice (w), Siekierczyn (w), Sobótka (m-w), Stronie Śląskie (m-w), Syców (m-w), Szczytna (m-w), Szklarska Poręba (m), Środa Śląska (m-w), Trzebnica (m-w), Wisznia Mała (w), Wołów (m-w), Zgorzelec (w)

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

* Więcej informacji w Aneksie w tab. 4.

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2014 to 2908457 mieszkańców, co stanowiło 7,6% ludności Polski. W województwie dolnośląskim struktura wieku w roku 2014 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 16,8% osób, produkcyjny: 63,5% i poprodukcyjny: 19,7% (Polska analogicznie: 18%, 63% i 19%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 38 uczelni wyższych, w których kształci się 137 tys. studentów, czyli 9,3% studentów w skali kraju.

Według raportu przygotowanego przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN) dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w województwie dolnośląskim 4 wydziały uczelni wyższych otrzymały najwyższą kategorię naukową A+, są to: Wydział Elektroniki Mikrosystemów i Fotoniki Politechniki Wrocławskiej, Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych, a także Wydział Biotechnologii Uniwersytetu Wrocławskiego, jak również SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny wydział we Wrocławiu; 24 wydziały otrzymały kategorię – A; 30 wydziałów otrzymało kategorię – B; a 4 wydziały kategorię – C. Warto także wspomnieć, że 23 szkoły wyższe nie otrzymało żadnej kategorii przyznawanej przez KEJN (aneks, tab.5.).

W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 11% uczniów województwa, natomiast do techników 30,8%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa we wrześniu 2015 r. 8,6%, dla porównania w Polsce - 9,7%.² Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2015 wyniosło 4011,5 zł, czyli 106% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo dolnośląskie dostarczyło w 2013 r. 8,5% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 48420 zł, przy średniej dla Polski 43175 zł. Wynik ten plasuje województwo na 2 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2013 wyniosła 215%, przy średniej dla Polski równej 197%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo wysokim udziałem sektora usług 60,6% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 4,6% i 34,8% pracujących (GUS, BDL 2015).

W strukturze przemysłu województwa ważną rolę odgrywają: produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (20% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2014 roku), produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (9%), a także produkcja gumy i tworzyw (8%), produkcja artykułów spożywczych i wyrobów z metali (po 6%).

Duży potencjał rozwojowy województwa oraz wysoki poziom uprzemysłowienia spowodowały, że Dolny Śląsk jest czołowym producentem pojazdów samochodowych i ich części w skali całego kraju (19% krajowej wartości produkcji sprzedanej w 2014 roku papieru i wyrobów z papieru (9%), oraz chemikaliów i wyrobów chemicznych (8%).

Województwo ma szczególnie silną pozycję wśród województw zajmujących się produkcją komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (27% krajowej ich produkcji sprzedanej). Wyróżnia się także jako region produkujący skórę i wyroby skórzane (27%), wyroby tekstylne (20%), wyroby z gumy i tworzyw (12%), urządzenia elektryczne (12%), maszyny i urządzenia (11%), produkty z metali oraz papier i wyroby z papieru (po 9%).³

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa dolnośląskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: górnictwo i przetwórstwo rud miedzi, węgla brunatnego, wydobywanie surowców skalnych mineralnych, produkcję tkanin, produkcję artykułów spożywczych i napojów, produkcję wyrobów z drewna, produkcję wyrobów chemicznych, produkcję maszyn i urządzeń elektrycznych, produkcję maszyn i aparatury elektrycznej, produkcję wyrobów szklarsko-ceramicznych oraz produkcję podzespołów i części pojazdów mechanicznych.

---

² Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów (stan w końcu sierpnia 2015 r.) GUS.

³ Obliczenia na podstawie Biuletynu Statystycznego Województwa Dolnośląskiego z 1. kwartału 2015 oraz Biuletynu Statystycznego, 1. kwartał 2015 roku, www.stat.gov.pl (10.11.2015).

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie dolnośląskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa dolnośląskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory: motoryzacyjny, elektromaszynowy, high-tech oraz BPO.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Kamiennogórska, Legnicka, Tarnobrzeska i Wałbrzyska, w następujących podstrefach:**

- **SSE Kamiennogórska**, podstrefy: Gryfów Śląski (m-w), Janowice Wielkie (w), Jawor (m), Jelenia Góra (m), Kamienna Góra (m), Kamienna Góra (w), Lubań (m), Lubawka (m-w), Nowogrodzic (m-w), Piechowice (m), Prusice (m-w), Zgorzelec (m), Żmigród (m-w), Bolków (m-w), Kowary (m), Lubań (w), Mirsk (m-w),
- **SSE Legnicka**, podstrefy: Chojnów (m), Chojnów (w), Głogów (m), Gromadka (w), Legnica (m), Legnickie Pole (w), Lubin (m), Miękinia (w), Polkowice (m-w), Prochowice (m-w), Przemków (m-w), Środa Śląska (m-w), Złotoryja (m), Kostomłoty (w), Lubin (w), Miłkowice (w), Złotoryja (w),
- **SSE Tarnobrzeska**, podstrefa: Kobierzyce (w),
- **SSE Wałbrzyska**, podstrefy: Bielawa (m), Bolesławiec (m), Brzeg Dolny (m-w), Bystrzyca Kłodzka (m-w), Długołęka (w), Dzierżoniów (m), Góra (m-w), Jelcz-Laskowice (m-w), Kłodzko (m), Kłodzko (w), Kudowa-Zdrój (m), Nowa Ruda (m), Nowa Ruda (w), Oleśnica (m), Oława (m), Oława (w), Piława Górna (m), Strzegom (m-w), Strzelin (m-w), Syców (m-w), Świdnica (m), Świdnica (w), Świebodzice (m), Twardogóra (m-w), Wałbrzych (m), Wiązów (m-w), Wołów (m-w), Wrocław (m), Ząbkowice Śląskie (m-w), Żarów (m-w), Siechnice (m-w).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 25% - 45%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

2. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIE

Województwo kujawsko-pomorskie położone jest w środkowej części kraju. Jego wizytówką jest bardzo dobrze rozwinięte rolnictwo, które stało się podstawą rozwoju inwestycji w przemysł spożywczy. Ponadto z uwagi na tradycje przemysłowe i dostosowane do jego potrzeb szkolnictwo region jest atrakcyjnym miejscem lokalizacji inwestycji przemysłowych.

Do atutów województwa należą:

- położenie w centrum Polski, gdzie krzyżują się ważne szlaki transportowe, w tym linie należące do transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T, co ułatwia dostęp do polskich rynków i dostawców, tak polskich, jak i zagranicznych,
- dobry dostęp do infrastruktury społecznej, w tym szczególnie do jednostek medycznych i uzdrowiskowo-sanatoryjnych,
- bogate zaplecze naukowo – badawcze,
- bogactwo kulturowe (liczne zabytki, wśród których na wyróżnienie zasługuje zespół staromiejski Torunia wpisany na Listę światowego dziedzictwa UNESCO) i walory przyrodnicze (Pojezierze Kujawskie z solankami), stwarzające podstawy dla rozwoju usług turystycznych i związanych z ochroną zdrowia,
- wysoko rozwinięte rolnictwo, zarówno produkcja roślinna jak i produkcja zwierzęca, stanowiące fundament rozwoju przemysłu spożywczego,
- tradycje przemysłowe, szczególnie w zakresie przemysłu chemicznego, środków transportu i elektroniki, co stanowi czynnik ułatwiający znalezienie kontrahentów, jak i absolwentów szkół wyższych i zawodowych o specjalizacjach potrzebnych inwestorom przemysłowym,
- dobre warunki do rozwoju energetyki odnawialnej,
- obecność ośrodków wspierających przepływ nowoczesnych rozwiązań z nauki do przemysłu np. Centrum Transferu Technologii w Toruniu.

Zbiorcą charakterystykę województwa zawiera tabela 2.

Tabela 2. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa kujawsko-pomorskiego

Wyszczególnienie	Województwo kujawsko-pomorskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2013 r. (zł/osoba)	35609	43175	-
Liczba ludności (osoby - stan na 31 XII 2014)	2.089.992	38.478.602	5,4%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2014 r. (osoby)	19915	424317	4,7%
Absolwenci szkół średnich w 2014 r. (osoby)	14256	271333	5,3%
Liczba pracujących w 2014 r. (tysiące osób)	781	15859	4,9%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 14,1% sektor przemysłowy 31,2% sektor usługowy 54,7%		11,5% 30,5% 58,0%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2013 r. (mln zł)	1372,3	75105,1	1,8%
Kapitał spółek w 2013 r. (mln zł)	3100,9	209130,1	1,5%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
– Pomorska			
Oceny wyróżniające województwo kujawsko-pomorskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2			
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI		Przemysł klasa C	
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	m.Bydgoszcz, m.Grudziądz, m.Toruń, m.Włocławek	
Gminy	Klasa A	Barcin (m-w), Brodnica (m), Bydgoszcz (m), Chełmno (m), Chełmża (m), Ciechocinek (m), Golub-Dobrzyń (m), Grudziądz (m), Inowrocław (m), Osielesko (w), Solec Kujawski (m-w), Świecie (m-w), Toruń (m), Wąbrzeźno (m), Włocławek (m)	
	Klasa B	Aleksandrów Kujawski (m), Białe Błota (w), Janikowo (m-w), Kowal (m), Łysomice (w), Nakło nad Notecią (m-w), Radziejów (m), Rypin (m), Wielka Nieszawka (w)	

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

* Więcej informacji w Aneksie w tab. 4.

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2014 to 2 089 992 mieszkańców, co stanowiło 5,4% ludności Polski. W województwie kujawsko-pomorskim struktura wieku w roku 2014 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 18,3% osób, produkcyjny: 63,3% i poprodukcyjny: 18,4% (Polska analogicznie: 18%, 63% i 19%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 21 uczelni wyższych, w których kształcą się 65 tys. studentów, czyli 4,4% studentów w skali kraju. Według raportu przygotowanego przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN) dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w województwie kujawsko-pomorskim 1 wydział uczelni wyższej otrzymał najwyższą kategorię naukową A+, jest to: Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu; 10 wydziałów otrzymało kategorię – A; 24 wydziały otrzymało kategorię – B; a 2 wydziały kategorię – C. Warto także wspomnieć, że 15 szkół wyższych nie otrzymało żadnej kategorii przyznawanej przez KEJN (aneks, tab.5.).

W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 13,4% uczniów województwa, natomiast do techników 30,2%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa we wrześniu 2015 r. 13%, dla porównania w Polsce - 9,7%.⁴ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2015 wyniosło 3303 zł, czyli 88% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo kujawsko-pomorskie dostarczyło w 2013 r. 4,5% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 35609 zł, przy średniej dla Polski 43175 zł. Wynik ten plasuje województwo na 10 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2013 wyniosła 182%, przy średniej dla Polski równej 197%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo niskim udziałem sektora usług 54,7% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 14,1% i 31,2% pracujących (GUS, BDL 2015).

W strukturze przemysłu województwa kujawsko-pomorskiego ważną rolę odgrywają: produkcja artykułów spożywczych (27% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2013 roku), produkcja papieru i wyrobów z papieru (13%), produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych, produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych oraz produkcja wyrobów z metali (po 10%).⁵

---

⁴ Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów (stan w końcu sierpnia 2015 r.) GUS.

⁵ Obliczenia na podstawie Biuletynu Statystycznego Województwa Dolnośląskiego z 1. kwartału 2015 oraz Biuletynu Statystycznego, 1. kwartał 2015 roku, www.stat.gov.pl (10.11.2015).

Tradycje przemysłowe województwa oraz korzystne położenie transportowe względem rejonów zaopatrzeniowych spowodowały, że województwo kujawsko-pomorskie jest czołowym producentem papieru i wyrobów z papieru w skali całego kraju (20% krajowej wartości produkcji sprzedanej w 2014 roku).

Województwo ma też ważną pozycję wśród województw zajmujących się produkcją chemikaliów i wyrobów chemicznych (9% krajowej ich produkcji sprzedanej w 2014r.) oraz artykułów spożywczych (7%), wyrobów z gumy i tworzyw (7%), Dostarcza ponadto po około 6% krajowej produkcji poligraficznego, metalowego (wyroby z metali) i mebli.

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa kujawsko-pomorskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: sektor rolno-spożywczy, a także dziedziny wzmacniające innowacyjność województwa oraz rozwój otoczenia biznesu.

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie kujawsko-pomorskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa kujawsko-pomorskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory: BPO/SSC, elektroniczny, elektromaszynowy, chemiczny oraz spożywczy.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalną Strefę Ekonomiczną **Pomorską, w następujących podstrefach:**

- **SSE Pomorska**, podstrefy: Barcin (m-w), Bydgoszcz (m), Grudziądz (m), Kowalewo Pomorskie (m-w), Łysomice (w), Rypin (m), Świecie (m-w), Toruń (m), Wąbrzeźno (w), Włocławek (m), Brodnica (m), Inowrocław (m).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 35% - 55%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

3. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

Województwo lubelskie jest położone w środkowowschodniej Polsce. Odznacza się wyjątkowo korzystnymi warunkami rozwoju przemysłu spożywczego, z uwagi na rolniczy charakter przeważającej części województwa oraz bardzo wysoką specjalizację w uprawach roślin przemysłowych oraz owoców i warzyw. Czystość środowiska przyrodniczego, wielokulturowość oraz walory turystyczne (szczególnie Stare Miasto w Zamościu, wpisane na Listę światowego dziedzictwa UNESCO, parki narodowe: Poleski i Roztoczański oraz 16

parków krajobrazowych) stwarzają tu dobre warunki rozwoju turystyki oraz rozwoju produkcji wyrobów regionalnych, w tym żywności ekologicznej.

Ponadto atutami województwa są:

- korzystne położenie na międzynarodowym szlaku transportowym - paneuropejskim korytarzu Wschód-Zachód, co umożliwia dostęp do rynków zagranicznych, szczególnie Ukrainy i Białorusi,
- stosunkowo niskie koszty pracy (wynagrodzenia koszty pracy: 87,9% średniej krajowej), przy jednoczesnym dostępie do wykwalifikowanych kadr w miastach regionu,
- duży potencjał naukowo-badawczy, dzięki ważnej roli ośrodka lubelskiego w nauce polskiej i szkolnictwie wyższym. W roku 2010 do najlepszych w Polsce jednostek naukowych Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego zaliczyło: Instytut Nawozów Sztucznych w Puławach, Państwowy Instytut Weterynaryjny w Puławach, Wydział Nauk Humanistycznych, Wydział Nauk Społecznych oraz Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelski Jana Pawła II, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Instytut Medyczny Wsi im. Witolda Chodźki w Lublinie, Wydział Farmaceutyczny z Oddziałem Analityki Medycznej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, a także Instytut Europy Środkowo –Wschodniej w Lublinie,
- tradycje przemysłowe, szczególnie w odniesieniu o przemysłu środków transportu, maszynowego, chemicznego oraz spożywczego,
- predyspozycje do rozwoju BPO z uwagi na dostęp do wykwalifikowanych kadr, przy jednoczesnym niewysokim poziomie oczekiwań płacowych.

Zbiorną charakterystykę województwa zawiera tabela 3.

Tabela 3. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa lubelskiego

Wyszczególnienie	Województwo lubelskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjal rynkowy			
PKB per capita w 2013 r. (zł/osoba)	30538	43175	-
Liczba ludności (osoby - stan na 31 XII 2014)	2.147.746	38.478.602	5,6%
Potencjal zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2014 r. (osoby)	24446	424317	5,8%
Absolwenci szkół średnich w 2014 r. (osoby)	17420	271333	6,4%
Liczba pracujących w 2014 r. (tysiące osób)	988	15859	6,2%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 23,3% sektor przemysłowy 23,3% sektor usługowy 53,4%		11,5% 30,5% 58,0%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2013 r. (mln zł)	1602,1	75105,1	2,1%
Kapitał spółek w 2013 r. (mln zł)	1547,3	209130,1	0,7%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
<ul style="list-style-type: none"> - Mielecka - Starachowicka - Tarnobrzeska 			
Oceny wyróżniające województwo kujawsko-pomorskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	m.Biała Podlaska, m.Chełm, m.Lublin, m.Zamość	
	Klasa B	łęczyński	
Gminy	Klasa A	Biała Podlaska (m), Biłgoraj (m), Chełm (m), Kraśnik (m), Lubartów (m), Lublin (m), Łęczna (m-w), Łuków (m), Międzyrzec Podlaski (m), Poniatowa (m-w), Puchaczów (w), Puławy (m), Radzyń Podlaski (m), Rejowiec Fabryczny (m), Świdnik (m), Terespol (m), Tomaszów Lubelski (m), Włodawa (m), Zamość (m)	
	Klasa B	Dęblin (m), Hrubieszów (m), Janów Lubelski (m-w), Jastków (w), Krasnystaw (m), Lubartów (w), Niemce (w), Parczew (m-w), Stoczek Łukowski (m), Wólka (w)	

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

* Więcej informacji w Aneksie w tab. 4.

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2014 to 2147746 mieszkańców, co stanowiło 5,6% ludności Polski. W województwie lubelskim struktura wieku w roku 2014 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 18,1% osób, produkcyjny: 62,4% i poprodukcyjny: 19,5% (Polska analogicznie: 18%, 63% i 19%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 18 uczelni wyższych, w których kształcą się 82 tys. studentów, czyli 5,6% studentów w skali kraju.

Według raportu przygotowanego przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN) dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w województwie lubelskim 9 wydziałów uczelni wyższych otrzymało kategorię naukową A; 28 wydziałów otrzymało kategorię – B; a 3 wydziały kategorię – C. Warto także wspomnieć, że 10 szkół wyższych nie otrzymało żadnej kategorii przyznawanej przez KEJN. Szczegółowe informacje znajdują się w Aneksie (tabela 5.).

W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 8,5% uczniów województwa, natomiast do techników 28,9%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa we wrześniu 2015 r. 11,1%, dla porównania w Polsce - 9,7%.⁶ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2015 wyniosło 3379,0zł, czyli 87% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo lubelskie dostarczyło w 2013 r. 3,9% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 30538 zł, przy średniej dla Polski 43175 zł. Wynik ten plasuje województwo na 16 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2013 wyniosła 193%, przy średniej dla Polski równej 197%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo niskim udziałem sektora usług 53,4% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 23,3% i 23,3% pracujących (GUS, BDL 2015).

W strukturze przemysłu województwa lubelskiego można zauważyć wyraźną specjalizację w produkcji artykułów spożywczych (21% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2014 roku). Wśród pozostałych działów przemysłu wyróżnić można produkcję napojów, produkcję maszyn i urządzeń, produkcję mebli oraz produkcję wyrobów z metali (po 4-5%)⁷.

---

⁶ Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów (stan w końcu sierpnia 2015 r.) GUS.

⁷ Obliczenia na podstawie Biuletynu Statystycznego Województwa Dolnośląskiego z 1. kwartału 2015 oraz Biuletynu Statystycznego, 1. kwartał 2015 roku, www.stat.gov.pl (10.11.2015).

Region jest czołowym producentem napojów w skali całego kraju (7% krajowej wartości produkcji sprzedanej w 2014 roku).

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie lubelskim może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa lubelskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory: rolno-spożywczy, energetyczny, maszynowy, logistyka, BPO oraz sektor turystyczny.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez **Specjalne Strefy Ekonomiczne: Mielecką, Starachowicką i Tarnobrzeską, w następujących podstrefach:**

- **SSE Mielecka** podstrefy: Lubartów (m), Lublin (m), Radzyń Podlaski (m), Zamość (m), Chełm (m),
- **SSE Starachowicka** podstrefy: Puławy (m),
- **SSE Tarnobrzeska** podstrefy: Horodło (w), Janów Lubelski (m-w), Kraśnik (m), Łuków (m), Łuków (w), Poniatowa (m-w), Ryki (m-w), Tomaszów Lubelski (m), Tomaszów Lubelski (w).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 50% - 70%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

4. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO

Województwo lubuskie usytuowane jest w środkowo – zachodniej części Polski, graniczy z Niemcami, co stanowi ważny element ułatwiający międzynarodową współpracę gospodarczą. Czternaście przejść granicznych oraz przynależność do Euroregionu Pro Europa Viadrina oraz Euroregionu "Sprewa-Nysa-Bóbr" zapewniają dobre warunki współpracy gospodarczej. Głównymi ośrodkami społeczno-gospodarczymi i administracyjnymi, a zarazem najbardziej atrakcyjnymi miejscami dla inwestorów są Gorzów Wielkopolski, stanowiący siedzibę administracji rządowej oraz Zielona Góra - siedziba władz samorządowych.

Atuty województwa to:

- bardzo korzystne położenie geopolityczne, przy granicy zachodniej, co umożliwia dostęp do atrakcyjnego rynku zbytu Niemiec oraz innych krajów Europy zachodniej,
- korzystne położenie na międzynarodowym szlaku transportowym - paneuropejskim korytarzu Wschód-Zachód, co umożliwia dostęp do rynków zagranicznych,

- bardzo dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna regionalna, zarówno drogowa i kolejowa, dobrze rozwinięta infrastruktura przygraniczna,
- dobrze rozwinięta sieć transportu wodnego (system wodny Odry umożliwia transport do zespołu portowego Szczecin – Świnoujście, a poprzez kanały Odra -Sprewa i Odra – Hawela region został włączony do systemu żeglugi śródlądowej Europy zachodniej,
- bardzo dobry dostęp do Internetu (pod tym względem województwo należy do najwyższej ocenianych regionów w Polsce),
- aktywność w obrębie euroregionów, elementem wyróżniającym Ziemię Lubuską jest transgraniczna lokalizacja międzynarodowego uniwersytetu „Viadrina” kształcącego, między innymi na kierunkach: zarządzanie, zarządzanie międzynarodowe, ekonomia, international business administration, prawo niemieckie, polsko-niemieckie wykształcenie prawnicze, kulturoznawstwo,
- bardzo duża lesistość, atrakcje turystyczne (zwłaszcza Park Mużakowski w gminie Łęknica, wpisany na Listę światowego dziedzictwa UNESCO) oraz liczne jeziora sprzyjające rozwojowi turystyki.

Dobre warunki rozwoju przemysłu dzięki obecności szkół wyższych prowadzących kierunki politechniczne oraz atrakcyjne oferty specjalnych stref ekonomicznych.

Zbiorną charakterystykę województwa zawiera tabela 4.

Tabela 4. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa lubuskiego

Wyszczególnienie	Województwo lubuskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2013 r. (zł/osoba)	36164	4317	-
Liczba ludności (osoby - stan na 31 XII 2014)	1.020.307	38.478.602	2,7%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2014 r. (osoby)	5198	424317	1,2%
Absolwenci szkół średnich w 2014 r. (osoby)	6417	271333	2,4%
Liczba pracujących w 2014 r. (tysiące osób)	403	15859	2,5%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 7,9% sektor przemysłowy 33,3% sektor usługowy 58,8%		11,5% 30,5% 58,0%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2013 r. (mln zł)	914,6	75105,1	1,2%
Kapitał spółek w 2013 r. (mln zł)	1957,0	209130,1	0,9%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
<ul style="list-style-type: none"> - Kostrzyńsko-Słubicka - Wałbrzyska 			
Oceny wyróżniające województwo kujawsko-pomorskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2	Zakwaterowanie i gastronomia klasa C		
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI	Gospodarka narodowa klasa C Przemysł klasa C		
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	m.Gorzów Wielkopolski, m.Zielona Góra	
	Klasa B		
Gminy	Klasa A	Gorzów Wielkopolski (m), Gubin (m), Kostrzyn nad Odrą (m), Łęknica (m), Nowa Sól (m), Słubice (m-w), Zielona Góra (m), Żagań (m), Żary (m)	
	Klasa B	Babimost (m-w), Kargowa (m-w), Kłodawa (w), Sulechów (m-w), Świebodzin (m-w), Zbąszynek (m-w)	

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

* Więcej informacji w Aneksie w tab. 4.

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2014 to 1020307 mieszkańców, co stanowiło 2,7% ludności Polski. W województwie lubuskim struktura wieku w roku 2014 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 18,3% osób, produkcyjny: 63,7% i poprodukcyjny: 18% (Polska analogicznie: 18%, 63% i 19%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 8 uczelni wyższych, w których kształci się 18 tys. studentów, czyli 1,2% studentów w skali kraju.

Według raportu przygotowanego przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN) dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w województwie lubuskim 2 wydziały uczelni wyższych otrzymały kategorię naukową A; a 8 wydziałów otrzymało kategorię – B. Warto także wspomnieć, że spośród 7 ocenianych szkół jedynie Uniwersytet Zielonogórski znalazł się na liście przygotowanej przez KEJN (aneks, tab. 5.).

W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 13,1% uczniów województwa, natomiast do techników 34,3%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa we wrześniu 2015 r. 10,4%, dla porównania w Polsce - 9,7%.⁸ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2015 wyniosło 3293,5 zł, czyli 94,0% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo lubuskie dostarczyło w 2013 r. 2,2% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 36164 zł, przy średniej dla Polski 43175 zł. Wynik ten plasuje województwo na 9 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2013 wyniosła 192%, przy średniej dla Polski równej 197%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo wysokim udziałem sektora usług 58,8% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 7,9% i 33,3% pracujących (GUS, BDL 2015).

W strukturze przemysłu województwa lubuskiego można zauważyć wybija się kilka działów takie jak: produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli (15% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2014 roku), produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli wraz z produkcją wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania. (12%), produkcja artykułów spożywczych (9%), produkcja papieru i wyrobów z papieru (8%) oraz produkcja wyrobów z metali (7%).

---

⁸ Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów (stan w końcu sierpnia 2015 r.) GUS.

Region jest czołowym producentem wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli (12% krajowej wartości produkcji sprzedanej w 2014 roku), skór i wyrobów ze skór wyprawionych w skali całego kraju (9%) oraz papieru i wyrobów z papieru (7%).⁹

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa lubuskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: celulozowo-papierniczy, drzewny, elektroniczny, spożywczy, szklarski i ceramika budowlana, maszynowy, biotechnologia

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie lubuskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa lubuskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- motoryzacyjny i elektroniczny,
- drzewny i papierniczy,
- spożywczy,
- szklarski.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Kostrzyńsko-Słubicka, Wałbrzyska, w następujących podstrefach:**

- **SSE Kostrzyńsko-Słubicka** podstrefy: Bytom Odrzański (m-w), Czerwieńsk (m-w), Dobiegniew (m-w), Gorzów Wielkopolski (m), Gubin (m), Gubin (w), Kargowa (m-w), Kostrzyn nad Odrą (m), Kożuchów (m-w), Lubsko (m-w), Międzyrzecz (m-w), Nowa Sól (m), Rzepin (m-w), Skwierzyna (m-w), Słubice (m-w), Sulęcín (m-w), Zielona Góra (m), Zielona Góra (w), Drezdenko (m-w), Krosno Odrzańskie (m-w), Strzelce Krajeńskie (m-w), Żary (m).
- **SSE Wałbrzyska** podstrefy: Szprotawa (m-w).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 35% - 55%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

5. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

---

⁹ Obliczenia na podstawie Biuletynu Statystycznego Województwa Lubuskiego, I kwartał 2015 oraz Biuletynu Statystycznego I kwartał 2015, www.stat.gov.pl (10.11.2014).

Województwo łódzkie jest położone w centrum Polski, a zarazem w centrum Europy. Jest to region o tradycjach przemysłowych, kojarzony z włókiennictwem i przemysłem odzieżowym. Obecnie w oparciu o trzecie pod względem liczby mieszkańców miasto w Polsce - Łódź, rozwijają się dynamicznie w tym regionie inne rodzaje przemysłu, szczególnie produkcja sprzętu AGD oraz biotechnologiczny.

Atuty województwa stanowią:

- znakomite położenie komunikacyjne - w województwie powstaje węzeł autostrad (w okolicach Strykowa), dzięki czemu województwo będzie miało najlepszą w Polsce lokalizację dla inwestycji przeznaczonych na rynek krajowy,
- dostęp do dużych zasobów pracy, nie tylko w postaci tanich pracowników o niskich kwalifikacjach, ale także wykwalifikowanych pracowników, co jest możliwe dzięki obecności licznych szkół wyższych oraz szkolnictwa zawodowego,
- duży potencjał naukowo - badawczy łódzkich szkół wyższych i ośrodków naukowych,
- znaczne zasoby duże zasoby węgla brunatnego, dzięki czemu województwo dysponuje nadwyżką taniej energii elektrycznej,
- bardzo duże zasoby wód termalnych, które mogą być podstawą rozwoju energii odnawialnej oraz rozwoju funkcji uzdrowiskowych regionu,
- atrakcyjne oferty inwestycyjne dla inwestorów w podstrefach specjalnych stref ekonomicznych.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 5.

Tabela 5. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa łódzkiego

Wyszczególnienie	Województwo łódzkie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2013 r. (zł/osoba)	40358	43175	-
Liczba ludności (osoby - stan na 31 XII 2014)	2.504.136	38.478.602	6,5%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2014 r. (osoby)	24003	424317	5,7%
Absolwenci szkół średnich w 2014 r. (osoby)	17365	271333	6,4%
Liczba pracujących w 2014 r. (tysiące osób)	1277	15859	8,1%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 12,4% sektor przemysłowy 31,2% sektor usługowy 56,4%		11,5% 30,5% 58,0%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2013 r. (mln zł)	2509,6	75105,1	3,3%
Kapitał spółek w 2013 r. (mln zł)	5115,6	209130,1	2,4%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
<ul style="list-style-type: none"> - Łódzka - Starachowicka 			
Oceny wyróżniające województwo łódzkie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2	Gospodarka narodowa klasa C Przemysł kapitałochłonny klasa C Przemysł pracochłonny klasa C Handel i naprawy klasa C		
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI	Gospodarka narodowa klasa C Handel i naprawy klasa B Zakwaterowanie i gastronomia klasa C		
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	bełchatowski, m.Łódź, m.Piotrków Trybunalski, m.Skierniewice	
Gminy	Klasa A	Aleksandrów Łódzki (m-w), Andrespol (w), Bełchatów (m), Brzeziny (m), Kleszczów (w), Konstantynów Łódzki (m), Ksawerów (w), Kutno (m), Łęczycza (m), Łowicz (m), Łódź (m), Nowosolna (w), Pabianice (m), Piotrków Trybunalski (m), Radomsko (m), Rawa Mazowiecka (m), Rząśnia (w), Rzgów (m-w), Skierniewice (m), Sulmierzyce (w), Tomaszów Mazowiecki (m), Zduńska Wola (m), Zgierz (m)	
	Klasa B	Głowno (m), Ozorków (m), Pabianice (w), Sieradz (m), Stryków (m-w), Szczerców (w), Tuszyń (m-w), Wieluń (m-w)	

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

* Więcej informacji w Aneksie w tab. 4.

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2014 to 2504136 mieszkańców, co stanowiło 6,5% ludności Polski. W województwie łódzkim struktura wieku w roku 2014 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 16,9% osób, produkcyjny: 61,9% i poprodukcyjny: 21,2% (Polska analogicznie: 18%, 63% i 19%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 30 uczelni wyższych, w których kształci się 87 tys. studentów, czyli 6% studentów w skali kraju.

Według raportu przygotowanego przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN) dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w województwie łódzkim 19 wydziałów uczelni wyższych otrzymało kategorię naukową A; a 26 wydziałów otrzymało kategorię – B. Warto także wspomnieć, że 23 szkoły wyższe nie otrzymało żadnej kategorii przyznawanej przez KEJN. Szczegółowe informacje znajdują się w Aneksie (tabela 5.).

W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 9% uczniów województwa, natomiast do techników 27,4%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa we wrześniu 2015 r. 10,3%, dla porównania w Polsce - 9,7%.¹⁰ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2015 wyniosło 3546,3 zł, czyli 96% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo łódzkie dostarczyło w 2013 r. 6,1% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 40358 zł, przy średniej dla Polski 43175 zł. Wynik ten plasuje województwo na 6 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2013 wyniosła 191%, przy średniej dla Polski równej 197%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo niskim udziałem sektora usług 56,4% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 12,4% i 31,2% pracujących (GUS, BDL 2015).

W strukturze przemysłu województwa łódzkiego wybija się kilka działów takie jak: produkcja artykułów spożywczych (23% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2014 roku), produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (8%), produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (6%).

Region jest czołowym producentem odzieży (30% krajowej produkcji sprzedanej w 2014), wyrobów tekstylnych (23%), wyrobów farmaceutycznych (13%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (9%), artykułów spożywczych (8%), produktów

---

¹⁰ Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów (stan w końcu sierpnia 2015 r.) GUS.

z gumy i tworzyw sztucznych (8%). Ma też 8,6 - procentowy udział w krajowym rynku poligrafii i reprodukcji zapasowych nośników informacji.¹¹

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa łódzkiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: energetyka, logistyka, włókiennictwo, rolno-spożywczy, budowlany, chemiczny, biotechnologia

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie łódzkim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa łódzkiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. **Są to sektory:**

- branża włókiennicza, odzieżowa i dziewiarska,
- zaawansowane materiały budowlane,
- medycyna, farmacja, kosmetyki,
- energetyka, w tym odnawialne źródła energii,
- innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze,
- media, informatyka i telekomunikacja,
- mechatronika.

Inwestycje te w większości przypadków mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Katowicka SEZ, Łódzka SEZ, Starachowicka SEZ, w następujących podstrefach:**

- **SSE Łódzka** podstrefy: Aleksandrów Łódzki (m-w), Bełchatów (m), Brójce (w), Kleszczów (w), Koluszki (m-w), Konstantynów Łódzki (m), Ksawerów (w), Kutno (m), Łęczyca (m), Łowicz (m), Łódź (m), Opoczno (m-w), Ozorków (m), Paradyż (w), Piotrków Trybunalski (m), Radomsko (m), Rawa Mazowiecka (m), Sieradz (m), Skierniewice (m), Sławno (w), Stryków (m-w), Tomaszów Mazowiecki (m), Tomaszów Mazowiecki (w), Ujazd (w), Widawa (w), Wieluń (m-w), Wola Krzysztoporska (w), Wolbórz (m-w), Wróblew (w), Zduńska Wola (m), Zelów (m-w), Zgierz (m), Zgierz (w), Żychlin (m-w), Zduńska Wola (w),
- **SSE Starachowicka** podstrefy: Mniszków (w).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 35% - 55%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

---

¹¹ Obliczenia na podstawie Biuletynu Statystycznego Województwa Łódzkiego, I kwartał 2015 oraz Biuletynu Statystycznego I kwartał 2015, www.stat.gov.pl (10.11.2015) .

6. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Województwo małopolskie jest położone w środkowo-południowej części kraju, graniczy ze Słowacją. Jest to ważny region dla polskiej turystyki z uwagi na atrakcyjne tereny górskie na południu województwa (Tatry i Podhale) oraz liczne zabytki kulturowe. Szczególną rolę dla Małopolski, a także dla gospodarki całej Polski pełni Kraków, dawna stolica Polski, obecnie drugie pod względem wielkości miasto w Polsce. Małopolskę wyróżnia bardzo duża gęstość zaludnienia, co wynika przede wszystkim z rozdrobnienia agrarnego.

Atuty województwa stanowią:

- dogodne połączenia komunikacyjne: główny korytarz tranzytowy z Europy Zachodniej na Ukrainę (autostrada A4), sprzyjające połączenia kolejowe (przez region przebiega również europejski korytarz transportowy TINA III); międzynarodowe lotnisko Kraków–Balice (drugie pod względem wielkości w Polsce); sześć drogowych przejść granicznych oraz jedno kolejowe w Leluchowie,
- duży potencjał naukowy i badawczy krakowskich uczelni wyższych oraz ośrodków naukowych, wśród których bardzo liczną grupę stanowią jednostki naukowe zaklasyfikowane przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego do najwyższej kategorii
- znaczne zasoby pracy, zarówno niskokwalifikowanej o małych oczekiwaniach płacowych, jak i specjalistów o wysokich kwalifikacjach,
- bardzo duże walory turystyczne, szczególnie należy wyróżnić obiekty należące do listy światowego dziedzictwa UNESCO, takie jak: **Stare Miasto w Krakowie, Auschwitz-Birkenau. Niemiecki nazistowski obóz koncentracyjny i zagłady (1940-1945), Zabytkowa Kopalnia Soli w Wieliczce, Kalwaria Zebrzydowska: manierystyczny zespół architektoniczny i krajobrazowy oraz park pielgrzymkowy, a także drewniane kościoły południowej Małopolski - Binarowa, Blizne, Lipnica Murowana, Sękowa)** a także walory przyrodnicze obszarów górskich i Pogórza Karpackiego,
- zachęty inwestycyjne dla inwestorów oferowane w podstrefach specjalnych stref ekonomicznych.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 6.

Tabela 6. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa małopolskiego

Wyszczególnienie	Województwo małopolskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2013 r. (zł/osoba)	38091	43175	-
Liczba ludności (osoby - stan na 31 XII 2014)	3.368.336	38.478.602	8,8%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2014 r. (osoby)	52477	424317	12,4%
Absolwenci szkół średnich w 2014 r. (osoby)	26649	271333	9,8%
Liczba pracujących w 2014 r. (tysiące osób)	1317	15859	8,3%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 11,0% sektor przemysłowy 30,5% sektor usługowy 58,5%		11,5% 30,5% 58,0%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2013 r. (mln zł)	2873,6	75105,1	3,8%
Kapitał spółek w 2013 r. (mln zł)	13592,3	209130,1	6,5%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
<ul style="list-style-type: none"> - Katowicka - Krakowska - Mielecka 			
Oceny wyróżniające województwo małopolskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI ₂	Gospodarka narodowa klasa B Przemysł kapitałochłonny klasa A Przemysł pracochłonny klasa B Handel i naprawy klasa B Zakwaterowanie i gastronomia klasa B		
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI	Przemysł klasa C Zakwaterowanie i gastronomia klasa C Działalność profesjonalna naukowa i techniczna klasa A		
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	m.Kraków, m.Nowy Sącz, m.Tarnów	
	Klasa B	myślenicki, olkuski, oświęcimski, wielicki	
Gminy	Klasa A	Alwernia (m-w), Andrychów (m-w), Bochnia (m), Bolesław (w), Brzeszcze (m-w), Bukowno (m), Chrzanów (m-w), Dobczyce (m-w), Gorlice (m), Kęty (m-w), Klucze (w), Kłaj (w), Kraków (m), Krynica-Zdrój (m-w), Limanowa (m),	

		<p>Michałowice (w), Mogilany (w), Mszana Dolna (m), Myślenice (m-w), Niepołomice (m-w), Nowy Sącz (m), Olkusz (m-w), Oświęcim (m), Siepraw (w), Skawina (m-w), Świątniki Górne (m-w), Tarnów (m), Tarnów (w), Trzebinia (m-w), Wadowice (m-w), Wieliczka (m-w), Wielka Wieś (w), Zabierzów (w), Zakopane (m), Zator (m-w), Zielonki (w)</p>
	Klasa B	<p>Bochnia (w), Brzesko (m-w), Chełmek (m-w), Dębno (w), Grybów (m), Jerzmanowice-Przebinia (w), Jordanów (m), Kocmyrzów-Luborzycza (w), Krzeszowice (m-w), Libiąż (m-w), Liszki (w), Łapanów (w), Mucharz (w), Muszyna (m-w), Nowy Targ (m), Osiek (w), Oświęcim (w), Polanka Wielka (w), Przeciszów (w), Sękowa (w), Skrzyszów (w), Spytkowice (w), Sucha Beskidzka (m), Sułkowice (m-w), Tymbark (w), Wierzchosławice (w), Wolbrom (m-w), Żegocina (w)</p>

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

* Więcej informacji w Aneksie w tab. 4.

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2014 to 3368336 mieszkańców, co stanowiło 8,8% ludności Polski. W województwie małopolskim struktura wieku w roku 2014 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 19% osób, produkcyjny: 62,8% i poprodukcyjny: 18,2% (Polska analogicznie: 18%, 63% i 19%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 31 uczelni wyższych, w których kształcą się 183 tys. studentów, czyli 12,5% studentów w skali kraju.

Według raportu przygotowanego przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN) dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w województwie małopolskim 6 wydziałów uczelni wyższych otrzymało najwyższą kategorię naukową A+, są to: Wydział Fizyki i Informatyki Stosowanej Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie, Wydział Twórczości, Interpretacji i Edukacji Muzycznej Akademii Muzycznej w Krakowie, jak również Wydział Chemii, Wydział Fizyki, Astronomii i Informatyki Stosowanej, Wydział Polonistyki i Wydział Biochemii, Biofizyki Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie; 25 wydziałów otrzymało kategorię – A; 50 wydziałów otrzymało kategorię – B; a 6 wydziałów kategorię – C. Warto także wspomnieć, że 16 szkół wyższych nie otrzymało żadnej kategorii przyznawanej przez KEJN. Szczegółowe informacje znajdują się w Aneksie (tabela 5.).

W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 12,7% uczniów województwa, natomiast do techników 32,5%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa we wrześniu 2015 r. 8,3%, dla porównania w Polsce - 9,7%.¹² Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2015 wyniosło 3614,9 zł, czyli 125% średniego wynagrodzenia w Polsce.

¹² Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów (stan w końcu sierpnia 2015 r.) GUS.

Województwo małopolskie dostarczyło w 2013 r. 7,7% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 38091 zł, przy średniej dla Polski 43175 zł. Wynik ten plasuje województwo na 7 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2013 wyniosła 208%, przy średniej dla Polski równej 197%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo wysokim udziałem sektora usług 58,5% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 11% i 30,5% pracujących (GUS, BDL 2015).

W strukturze przemysłu województwa ważną rolę odgrywają: produkcja artykułów spożywczych (16% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 20143 roku), produkcja wyrobów z metali (8%), produkcja urządzeń elektrycznych (6%) oraz wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (5%) i metali (5%).

Tradycje hodowlane spowodowały, że Małopolska jest ważnym producentem skór i wyrobów wyprawianych ze skóry w skali całego kraju (18% krajowej wartości produkcji sprzedanej w 2014 roku). Wyróżnia się także jako region wytwarzający metale (9%) i wyroby z metali (9%), urządzenia elektryczne (9%) oraz odzież (7%).¹³

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa małopolskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: edukacja, szkolnictwo wyższe i nauka, społeczeństwo informacyjne, sektor naukowo-badawczy i sektor zaawansowanych technologii oraz turystyka i kultura.

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie małopolskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa małopolskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- biotechnologia i nauki o życiu,
- energia zrównoważona,
- ICT/BPO/SSC,
- przemysł chemiczny,
- produkcja metali i wyroby metalowe,
- elektrotechnika i przemysł maszynowy,
- przemysły kreatywne i czasu wolnego.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Katowicka, Krakowska, Mielecka, w następujących podstrefach:**

---

¹³ Obliczenia na podstawie Biuletynu Statystycznego Województwa Łódzkiego, I kwartał 2015 oraz Biuletynu Statystycznego I kwartał 2015, www.stat.gov.pl (10.11.2015).

- **SSE Katowicka**, podstrefy: Myślenice (m-w),
- **SSE Krakowska**, podstrefy: Andrychów (m-w), Bochnia (m), Bochnia (w), Bukowno (m), Chełmek (m-w), Chrzanów (m-w), Czorsztyn (w), Dąbrowa Tarnowska (m-w), Dobczyce (m-w), Gdów (w), Kraków (m), Limanowa (m), Niepołomice (m-w), Nowy Sącz (m), Oświęcim (m), Skawina (m-w), Słomniki (m-w), Tarnów (m), Trzebinia (m-w), Wolbrom (m-w), Zabierzów (w), Zator (m-w), Książ Wielki (w), Sucha Beskidzka (m),
- **SSE Mielecka**, podstrefy: Gorlice (m).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 35% - 55%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

7. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

Województwo mazowieckie jest położone w środkowo-wschodniej części Polski na Nizinie Mazowieckiej. Jest to największy i zarazem najbardziej ludny region Polski. Stanowi najbardziej rozwinięte ekonomicznie i najbardziej atrakcyjne inwestycyjnie województwo, dystansując wszystkie regiony Polski pod względem produktu krajowego brutto na jednego mieszkańca. Charakterystyczną cechą regionu jest zaawansowana serwicyzacja, w której stosownie do wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego ważną rolę odgrywają nowoczesne usługi, takie jak pośrednictwo finansowe, usługi dla biznesu, telekomunikacja oraz edukacja. Ponadto na Mazowszu rozwinęły się prawie wszystkie gałęzie przemysłu, w tym szczególnie przemysł środków transportu i rafineryjno-petrochemiczny. Głównym ośrodkiem administracyjnym jest Warszawa, stolica Polski, która wraz ze swoją strefą podmiejską stanowi jeden z najbardziej atrakcyjnych inwestycyjnie obszarów w całym kraju.

Atuty województwa to:

- centralnie położenie na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych oraz lokalizacja w transeuropejskich korytarzach transportowych, zapewniających połączenie z większymi miastami kraju i Europy,
- największy w Polsce międzynarodowy port lotniczy - Lotnisko Chopina w Warszawie, na które przypada prawie 50% całości ruchu pasażerskiego w Polsce, port lotniczy obsługuje około 100 połączeń rejsowych w kraju i na świecie,
- obecność bardzo licznych uczelni i ośrodków naukowych,
- najwyższy w kraju poziom produktu krajowego brutto na osobę,
- duże zasoby pracy, zarówno o niskich kwalifikacjach i niskich oczekiwaniach płacowych, jak specjalistów rozmaitych dziedzin,

- bardzo wysoka wydajność pracy, rekompensująca stosunkowo wysoki poziom wynagrodzeń,
- obecność Warszawskiej Giełdy Papierów Wartościowych - centrum kapitałowego Europy Środkowej i Wschodniej,
- zachęty inwestycyjne dla inwestorów oferowane w podstrefach specjalnych stref ekonomicznych.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 7.

Tabela 7. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa mazowieckiego

Wyszczególnienie	Województwo mazowieckie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2013 r. (zł/osoba)	68558	43175	-
Liczba ludności (osoby - stan na 31 XII 2014)	5.334.511	38.478.602	13,9%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2014 r. (osoby)	77090	424317	18,2%
Absolwenci szkół średnich w 2014 r. (osoby)	38183	271333	14,1%
Liczba pracujących w 2014 r. (tysiące osób)	2621	15859	16,5%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 11,1% sektor przemysłowy 21,9% sektor usługowy 67,0%		11,5% 30,5% 58,0%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2013 r. (mln zł)	34491,1	75105,1	45,9%
Kapitał spółek w 2013 r. (mln zł)	102572,7	209130,1	49,0%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
<ul style="list-style-type: none"> - Łódzka - Starachowicka - Suwalska - Tarnobrzeska - Warmińsko-Mazurska 			
Oceny wyróżniające województwo mazowieckie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2	Gospodarka narodowa klasa A Przemysł kapitałochłonny klasa A Przemysł pracochłonny klasa A Handel i naprawy klasa A		

		Zakwaterowanie i gastronomia klasa A Edukacja klasa A
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI		Gospodarka narodowa klasa A Przemysł klasa A Handel i naprawy klasa A Zakwaterowanie i gastronomia klasa A Działalność profesjonalna naukowa i techniczna klasa A
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN		
Powiaty	Klasa A	Warszawa, m.Ostrołęka, m.Płock, m.Radom, m.Siedlce, piaseczyński, pruszkowski, warszawski zachodni
	Klasa B	grodziski, legionowski
Gminy	Klasa A	Białobrzegi (m-w), Błonie (m-w), Brwinów (m-w), Ciechanów (m), Czosnów (w), Garwolin (m), Grodzisk Mazowiecki (m-w), Halinów (m-w), Izabelin (w), Jaktorów (w), Józefów (m), Kobyłka (m), Konstancin-Jeziorna (m-w), Legionowo (m), Lesznów (w), Łomianki (m-w), M.st.Warszawa (m), Maków Mazowiecki (m), Marki (m), Michałowice (w), Milanówek (m), Mińsk Mazowiecki (m), Mława (m), Nadarzyn (w), Nieporęt (w), Nowy Dwór Mazowiecki (m), Ostrołęka (m), Ostrów Mazowiecka (m), Otwock (m), Ożarów Mazowiecki (m-w), Piaseczno (m-w), Piastów (m), Pionki (m), Płock (m), Płońsk (m), Podkowa Leśna (m), Pruszków (m), Radom (m), Radzymin (m-w), Raszyn (w), Serock (m-w), Siedlce (m), Sierpc (m), Słupno (w), Sochaczew (m), Sokołów Podlaski (m), Stare Babice (w), Sulejówek (m), Tarczyn (m-w), Wołomin (m-w), Wyszaków (m-w), Żąbki (m), Zielonka (m), Żabia Wola (w), Żyrardów (m)
	Klasa B	Góra Kalwaria (m-w), Grójec (m-w), Jabłonna (w), Kołbiel (w), Kozienice (m-w), Łosice (m-w), Mszczonów (m-w), Pomiechówek (w), Przasnysz (m), Radziejowice (w), Różan (m-w), Rzekuń (w), Siedlce (w), Węgrów (m), Wieliszew (w)

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

* Więcej informacji w Aneksie w tab. 4.

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2014 to 5334511 mieszkańców, co stanowiło 13,9% ludności Polski. W województwie mazowieckim struktura wieku w roku 2014 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 18,5% osób, produkcyjny: 62% i poprodukcyjny: 19,5% (Polska analogicznie: 18%, 63% i 19%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 105 uczelni wyższych, w których kształcą się 283 tys. studentów, czyli 19,3% studentów w skali kraju.

Według raportu przygotowanego przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN) dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w województwie mazowieckim 8 wydziałów uczelni wyższych otrzymało najwyższą kategorię naukową A+, są to: Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, Kolegium Analiz Ekonomicznych i Kolegium Zarządzania i Finansów Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, a także Wydział Historyczny, Wydział Psychologii, Wydział Chemii, Centrum Nowych Technologii UW, Wydział Fizyki i Wydział Matematyki, Informatyki i Mechaniki Uniwersytetu Warszawskiego; 46 wydziałów otrzymało kategorię – A; 85 wydziałów

otrzymało kategorię – B; a 16 wydziałów kategorię – C. Warto także wspomnieć, że 64 szkoły wyższe nie otrzymało żadnej kategorii przyznawanej przez KEJN. Szczegółowe informacje znajdują się w Aneksie (tabela 5.).

W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 7,6% uczniów województwa, natomiast do techników 26,4%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa we wrześniu 2015 r. 8,6%, dla porównania w Polsce - 9,7%.¹⁴ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2015 wyniosło 4707,5 zł, czyli 125% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo mazowieckie dostarczyło w 2013 r. 22% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 68558 zł, przy średniej dla Polski 43175 zł. Wynik ten plasuje województwo na 1 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2013 wyniosła 207%, przy średniej dla Polski równej 197%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo wysokim udziałem sektora usług 67% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 11,1% i 21,9% pracujących (GUS, BDL 2015).

W strukturze przemysłu województwa mazowieckiego można zauważyć szczególną pozycję kilku działów takie jak: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (19 % wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2014 roku), produkcja artykułów spożywczych (18%) oraz produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych (6%).¹⁵

Jako największy region w Polsce województwo mazowieckie zajmuje czołowe lokaty pod względem pozycji konkurencyjnej w zdecydowanej większości działów przemysłu. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż województwo odznacza się znacznymi udziałami w krajowej produkcji sprzedanej w takich rodzajach produkcji jak:

- produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych. (28% krajowej wartości produkcji sprzedanej w 2014 r.),
- poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji. (29%),
- produkcja napojów (30%),
- produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych (23%),
- produkcja artykułów spożywczych (23%),
- produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (26%),

---

¹⁴ Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów (stan w końcu sierpnia 2012 r.) GUS.

¹⁵ Obliczenia na podstawie Biuletynu Statystycznego Województwa Mazowieckiego, I kwartał 2015 oraz Biuletynu Statystycznego I kwartał 2015, www.stat.gov.pl (10.11.2015) .

- produkcja urządzeń elektrycznych (22%),
- produkcja maszyn i urządzeń (21%).

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa mazowieckiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: rolnictwo, przemysł, budownictwo, handel, usługi, turystyka (w szczególności zagraniczna), chemiczny, logistyka, sektor spożywczy, wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu, rozwój teleinformatyzacji. Poprawa dostępności komunikacyjnej i transportu w regionie, w tym lotnictwa cywilnego, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie mazowieckim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa mazowieckiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- spożywczy,
- budowlany,
- BPO.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Łódzka, Starachowicka, Suwalska, Tarnobrzaska, Warmińsko-Mazurska, w następujących podstrefach:**

- **SSE Łódzka**, podstrefy: Grodzisk Mazowiecki (m-w), Warszawa (m), Płock (m), Pruszków (m), Raciąż (m), Sochaczew (m), Żyrardów (m),
- **SSE Starachowicka**, podstrefy: Iłża (m-w), Szydłowiec (m-w),
- **SSE Suwalska**, podstrefy: Małkinia Górna (w),
- **SSE Tarnobrzaska**, podstrefy: Mińsk Mazowiecki (w), Nowe Miasto nad Pilicą (m-w), Ożarów Mazowiecki (m-w), Pilawa (m-w), Pionki (m), Przasnysz (w), Radom (m), Siedlce (m), Siedlce (w), Węgrów (m), Wyszków (m-w), Pionki (w),
- **SSE Warmińsko-Mazurska**, podstrefy: Ciechanów (m), Ciechanów (w), Mława (m), Ostrołęka (m), Płońsk (m), Zakroczym (m-w).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 35% - 55%, w większości podregionów województwa, za wyjątkiem Warszawy (15% - 35% do 31.12.2017 r., i 10% - 30% od 1.01.2018 r) i podregionu ciechanowsko-płockiego (20-40%), w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

8. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

Województwo opolskie jest położone w południowo-zachodniej części Polski. Jest to region o bardzo intensywnym rolnictwie, dzięki czemu stanowi korzystne miejsce lokalizacji dla przemysłu spożywczego. Sprzyja temu nie tylko wysoki poziom kultury rolnej, ale i bardzo żyzne gleby. Opolszczyzna to region o długotrwałych tradycjach przemysłowych, szczególnie w dziedzinie przemysłu spożywczego, mineralnego, metalowego, maszynowego oraz chemicznego. Położenie przygraniczne oraz liczne przejścia graniczne (drogowe i kolejowe) predestynuje ten region do współpracy z Republiką Czeską oraz Niemcami.

Atuty województwa stanowią ponadto:

- Położenie na głównych krajowych i europejskich szlakach komunikacyjnych i transportowych (autostrada A 4),
  - Doskonały dostęp do żeglugi śródlądowej, dzięki Odrze oraz kanałowi Gliwice-Kędzierzyn Koźle (port w Kędzierzynie jest największym portem śródlądowym w Polsce),
  - Dobrze rozwinięta infrastruktura komunikacyjna, w tym dostęp do Internetu (województwo należy pod tym względem do przodujących w kraju),
  - Obecność uczelni wyższych,
  - Bogate zasoby dla przemysłu mineralnego - możliwość specjalizacji w sektorach wspierających przemysł budowlany,
- Wielokulturowość mieszkańców województwa, z czego wynika ich tolerancja i otwartość na napływ kapitału zagranicznego, cechę tę wzmacnia przynależność Opolszczyzny do Euroregionów Pradziad i Śląsk.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 8.

Tabela 8. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa opolskiego

Wyszczególnienie	Województwo opolskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjal rynkowy			
PKB per capita w 2013 r. (zł/osoba)	34976	43175	-
Liczba ludności (osoby - stan na 31 XII 2014)	1.000.858	38.478.602	2,6%
Potencjal zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2014 r. (osoby)	9697	424317	2,3%
Absolwenci szkół średnich w 2014 r. (osoby)	6119	271333	2,3%
Liczba pracujących w 2014 r. (tysiące osób)	367	15859	2,3%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 11,4% sektor przemysłowy 36,0% sektor usługowy 52,6%		11,5% 30,5% 58,0%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2013 r. (mln zł)	834,8	75105,1	1,1%
Kapitał spółek w 2013 r. (mln zł)	2234,5	209130,1	1,1%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
<ul style="list-style-type: none"> - Katowicka - Starachowicka - Wałbrzyska 			
Oceny wyróżniające województwo opolskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2	Przemysł pracochłonny klasa C		
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI	Handel i naprawy klasa C		
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	m.Opole	
	Klasa B		
Gminy	Klasa A	Brzeg (m), Dobrzeń Wielki (w), Gogolin (m-w), Kędzierzyn-Koźle (m), Namysłów (m-w), Opole (m), Skarbimierz (w), Tułowice (w), Zdzeszowice (m-w)	
	Klasa B	Bierawa (w), Chrząstowice (w), Grodków (m-w), Kluczbork (m-w), Krapkowice (m-w), Lubniany (w), Nysa (m-w), Ozimek (m-w), Prudnik (m-w), Strzelce Opolskie (m-w), Ujazd (m-w), Zawadzkie (m-w)	

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

* Więcej informacji w Aneksie w tab. 4.

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2014 to 1000858 mieszkańców, co stanowiło 2,6% ludności Polski. W województwie opolskim struktura wieku w roku 2014 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 16,2% osób, produkcyjny: 64,3% i poprodukcyjny: 19,5% (Polska analogicznie: 18%, 63% i 19%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 6 uczelni wyższych, w których kształci się 28 tys. studentów, czyli 1,9% studentów w skali kraju.

Według raportu przygotowanego przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN) dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w województwie opolskim 2 wydziały uczelni wyższych otrzymało kategorię naukową A; 11 wydziałów otrzymało kategorię – B; a 2 wydziały kategorię – C. Warto także wspomnieć, że 3 szkoły wyższe nie otrzymały żadnej kategorii przyznawanej przez KEJN. Szczegółowe informacje znajdują się z aneksie w tabeli 5.

W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 13,9% uczniów województwa, natomiast do techników 33,9%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa we wrześniu 2015 r. 9,7%, dla porównania w Polsce - 9,7%.¹⁶ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2015 wyniosło 3488,1 zł, czyli 93% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo opolskie dostarczyło w 2013 r. 2,1% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 34976,0 zł, przy średniej dla Polski 43175 zł. Wynik ten plasuje województwo na 11 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2013 wyniosła 190%, przy średniej dla Polski równej 197%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo niskim udziałem sektora usług 52,6% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 11,4% i 36% pracujących (GUS, BDL 2015).

W strukturze przemysłu województwa opolskiego wybija się kilka działów takie jak: produkcja artykułów spożywczych (17%), produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych (16%), produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (11%), a także produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli (7%). Z uwagi na to, że województwo należy do najmniejszych regionów, poza produkcją chemikaliów i wyrobów chemicznych (6%) nie stanowi potentata na polskim rynku.¹⁷

---

¹⁶ Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów (stan w końcu sierpnia 2015 r.) GUS.

¹⁷ Obliczenia na podstawie Biuletynu Statystycznego dla województwa, I kwartał 2015 i pierwszy kwartał Biuletyn Statystyczny 2015 www.stat.gov.pl (11.10.2015).

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie opolskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa opolskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- spożywczy,
- chemiczny,
- budowlany.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Katowicka, Łódzka, Starachowicka, Wałbrzyska, w następujących podstrefach:**

- **SSE Katowicka**, podstrefy: Głuchołazy (m-w), Gogolin (m-w), Kędzierzyn-Koźle (m), Kietrz (m-w), Krapkowice (m-w), Olesno (m-w), Strzelce Opolskie (m-w), Ujazd (m-w),
- **SSE Starachowicka**, podstrefy: Tułowice (w),
- **SSE Wałbrzyska**, podstrefy: Kluczbork (m-w), Namysłów (m-w), Nysa (m-w), Opole (m), Praszka (m-w), Prudnik (m-w), Skarbimierz (w), Grodków (m-w), Otmuchów (m-w).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 35% - 55%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

9. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Województwo podkarpackie położone jest na południowym wschodzie Polski. Graniczy ze Słowacją (na południu) i Ukrainą (na wschodzie). Region wyposażony jest w bogate złoża kopalniane takie jak: siarka, ropa naftowa oraz gaz ziemny, a także surowce mineralne: gipsy, piaskowce i wapień wydobywanych na bieżąco w czynnych, nowoczesnych kopalniach. Główne sektory gospodarki to: rolniczy, przemysłowy, wydobywczy, spożywczy, farmaceutyczny, lotniczy oraz informatyczny.

Głównymi atutami województwa są:

- rozwijający się przemysł lotniczy,
- silnie rozwinięty przemysł farmaceutyczny, informatyczny i spożywczy,
- powstanie Podkarpackiego Parku Naukowo-Technologicznego w Rzeszowie,

- dobre połączenia komunikacyjne: międzynarodowy port lotniczy, autostrada A4, przebiegające przez województwo główne korytarze transportowe sieci TINA,
- surowce kopalniane takie jak: siarka, ropa naftowa oraz gaz ziemny, surowce mineralne, które wydobywane są głównie w jego górzystej, południowej części: piaskowce, wapień, gipsy (w tym gips alabastrowy), glinki ceramiczne, piaski (w tym piaski szklarskie) i żwiry, a także torf, wody mineralne i geotermalne,
- duże połacie lasów czynią województwo istotnym dostawcą drewna oraz dają możliwości wykorzystania biomasy drzewnej dla produkcji energii odnawialnych,
- dostępność wysoko wyszkolonych kadr zarządzających i technicznych zwłaszcza w przemyśle lotniczym, elektromaszynowym, chemicznym (Politechnika Rzeszowska i jest największą uczelnią techniczną południowo-wschodniej Polski, z jedynym w kraju ośrodkiem kształcenia pilotów lotnictwa cywilnego).

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 9.

Tabela 9. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa podkarpackiego

Wyszczególnienie	Województwo podkarpackie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2013 r. (zł/osoba)	30698	43175	-
Liczba ludności (osoby - stan na 31 XII 2014)	21.29.187	38.478.602	5,5%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2014 r. (osoby)	19300	424317	4,5%
Absolwenci szkół średnich w 2014 r. (osoby)	17549	271333	6,5%
Liczba pracujących w 2014 r. (tysiące osób)	777	15859	4,9%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 16,2% sektor przemysłowy 31,2% sektor usługowy 52,6%		11,5% 30,5% 58,0%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2013 r. (mln zł)	1390,3	75105,1	1,9%
Kapitał spółek w 2013 r. (mln zł)	5981,7	209130,1	2,9%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
<ul style="list-style-type: none"> - Krakowska - Mielecka - Tarnobrzeska 			
Oceny wyróżniające województwo podkarpackie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			

Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI₂		Przemysł kapitałochłonny klasa C
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI		
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI₁_GN		
Powiaty	Klasa A	m.Krosno, m.Przemyśl, m.Rzeszów, m.Tarnobrzeg
Gminy	Klasa A	Boguchwała (m-w), Dębica (m), Dębica (w), Jarosław (m), Jasło (m), Krosno (m), Krościenko Wyżne (w), Leżajsk (m), Lubaczów (m), Łańcut (m), Mielec (m), Przemyśl (m), Przeworsk (m), Rzeszów (m), Sanok (m), Stalowa Wola (m), Tarnobrzeg (m)
	Klasa B	Dukla (m-w), Głogów Małopolski (m-w), Gorzyce (w), Iwonicz-Zdrój (m-w), Krasne (w), Medyka (w), Miejsce Piastowe (w), Nowa Dęba (m-w), Nowa Sarzyna (m-w), Ostrów (w), Radymno (m), Ropczyce (m-w), Solina (w), Tryńcza (w), Trzebownisko (w), Żyraków (w)

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

* Więcej informacji w Aneksie w tab. 4.

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2014 to 2129187 mieszkańców, co stanowiło 5,5% ludności Polski. W województwie podkarpackim struktura wieku w roku 2014 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 18,8% osób, produkcyjny: 63,5% i poprodukcyjny: 17,7% (Polska analogicznie: 18%, 63% i 19%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 14 uczelni wyższych, w których kształcą się 59 tys. studentów, czyli 4% studentów w skali kraju. Według raportu przygotowanego przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN) dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w województwie podkarpackim 2 wydziały uczelni wyższych otrzymało kategorię naukową A; 12 wydziałów otrzymało kategorię – B; a 2 wydziałów kategorię – C. Warto także wspomnieć, że 12 szkół wyższych nie otrzymało żadnej kategorii przyznawanej przez KEJN. Szczegółowe informacje znajdują się w Aneksie w tabeli 5.

W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 10,6% uczniów województwa, natomiast do techników 34,7%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa we wrześniu 2015 r. 12,8%, dla porównania w Polsce - 9,7%.¹⁸ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2015 wyniosło 3231,1 zł, czyli 86% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo podkarpackie dostarczyło w 2013 r. 3,9% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 30698 zł, przy średniej dla Polski 43175

¹⁸ Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów (stan w końcu sierpnia 2015 r.) GUS.

zł. Wynik ten plasuje województwo na 15 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2013 wyniosła 199%, przy średniej dla Polski równej 197%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo niskim udziałem sektora usług 52,6% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 16,2% i 31,2% pracujących (GUS, BDL 2015).

W strukturze przemysłu województwa podkarpackiego istotny udział mają takie działy jak: produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (13% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2014 roku), produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli (11%), produkcja pozostałego sprzętu transportowego (10%), produkcja artykułów spożywczych (8%), produkcja wyrobów z metali (10%), produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli wraz z produkcją wyrobów ze słomy i wikliny (8%).

W skali całego kraju region jest wiodącym producentem sprzętu lotniczego, co znajduje odzwierciedlenie w 23-procentowym udziale województwa w krajowej wartości produkcji sprzedanej działu „produkcja pozostałego sprzętu transportowego”. Podkarpackie jest też ważnym producentem wyrobów z drewna oraz korka, słomy i wikliny (10% krajowej wartości produkcji sprzedanej w 2014 roku), a także wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (7%).¹⁹

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa podkarpackiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: lotniczy, elektromaszynowy, rolno-spożywczy, chemiczny oraz turystyczny.

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych inwestycjami w województwie podkarpackim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, tworzona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa podkarpackiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa.

Są to sektory:

- lotniczy,
- informatyczny,
- odlewniczy.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne:

Krakowska, Mielecka, Tarnobrzaska, w następujących podstrefach:

- SSE Krakowska, podstrefy: Boguchwała (m-w), Nowa Sarzyna (m-w), Krosno (m),

---

¹⁹ Obliczenia na podstawie Biuletynu Statystycznego dla województwa, I kwartał 2015 i pierwszy kwartał Biuletyn Statystyczny 2015 www.stat.gov.pl (11.10.2015).

- **SSE Mielecka**, podstrefy: Dębica (m), Dębica (w), Głogów Małopolski (m-w), Jarosław (m), Jarosław (w), Kolbuszowa (m-w), Leżajsk (m), Leżajsk (w), Lubaczów (m), Łańcut (m), Mielec (m), Ostrów (w), Radymno (w), Ropczyce (m-w), Rzeszów (m), Sanok (m), Sędziszów Małopolski (m-w), Trzebownisko (w), Zagórz (m-w), Laszki (w), Krosno (m),
- **SSE Tarnobrzaska**, podstrefy: Gorzyce (w), Jasło (m), Jasło (w), Jedlicze (m-w), Nisko (m-w), Nowa Dęba (m-w), Orły (w), Przemyśl (m), Rymanów (m-w), Stalowa Wola (m), Tarnobrzeg (m), Baranów Sandomierski (m-w), Grębów (w), Majdan Królewski (w), Przeworsk (m).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 50% - 70%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

10. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Województwo podlaskie położone jest w północno-wschodniej Polsce. Graniczy z Litwą oraz Białorusią. Jest to region głównie rolniczy, z dynamicznie rozwijającym się sektorem spożywczym, a w szczególności przetwórstwem mleka, mięsa, drobiu oraz zbóż, a także z sektorami: lekkim, drzewnym, budowlanym i maszynowym.

Do atutów województwa podlaskiego można zaliczyć:

- położenie w geograficznym centrum Europy oraz w Unii Europejskiej, co odgrywa zasadniczą rolę zarówno w transporcie lokalnym, jak i transporcie międzynarodowym,
- na terenie województwa zlokalizowanych jest wiele tranzytowych dróg szybkiego ruchu, z których najważniejszą jest Berlin – Warszawa – Grodno – Sankt Petersburg i trasa Warszawa – Helsinki (część drogi ekspresowej – Via Baltica, która łączy kraje nadbałtyckie z zachodnią Europą),
- duży areal użytków zielonych stwarza warunki do hodowli bydła, głównie mlecznego, co znalazło wyraz w wiodącej pozycji województwa podlaskiego na rynku
- ze względu na dobre warunki dla hodowli zwierząt istnieją możliwości rozwoju produkcji energii odnawialnej,
- kapitał ludzki województwa tworzą największe w regionie uczelnie wyższe:
  - Uniwersytet w Białymstoku – główne kierunki kształcenia: informatyka, biologia, chemia, ekonomia, fizyka, matematyka, ochrona środowiska, prawo, socjologia, filologia wschodniosłowiańska,
  - Politechnika Białostocka – główne kierunki kształcenia: architektura i urbanistyka, automatyka przemysłowa, budownictwo, elektronika i telekomunikacja, inżynieria elektryczności, informatyka, inżynieria ochrony środowiska, mechanika i budowa maszyn, zarządzanie produkcją,
- wysoko ocenione (kategoria I) przez Ministerstwo Edukacji i Szkolnictwa Wyższego uczelnie:
  - Uniwersytet Medyczny w Białymstoku; Wydział Lekarski z Oddziałem Stomatologii oraz Wydział Farmaceutyczny z Oddziałem Medycyny Laboratoryjnej,
  - Uniwersytet Medyczny w Białymstoku,
  - Uniwersytet w Białymstoku; Wydział Nauk o Zdrowiu oraz Wydział Fizyki,
- niskim kosztem pracy towarzyszy relatywnie wysoka wydajność pracy,
- stosunkowo też wysoka innowacyjność w porównaniu do osiągniętego poziomu rozwoju gospodarczego,
- w regionie znajdują się cztery parki narodowe: Białowiecki Park Narodowy (wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO), Biebrzański Park Narodowy, Narwiański Park Narodowy, Wigierski Park Narodowy.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 10.

Tabela 10. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa podlaskiego

Wyszczególnienie	Województwo podlaskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjal rynkowy			
PKB per capita w 2013 r. (zł/osoba)	31466	43175	-
Liczba ludności (osoby - stan na 31 XII 2014)	1.191.918	38.478.602	3,1%
Potencjal zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2014 r. (osoby)	12043	424317	2,8%
Absolwenci szkół średnich w 2014 r. (osoby)	10089	271333	3,7%
Liczba pracujących w 2014 r. (tysiące osób)	467	15859	2,9%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 23,1% sektor przemysłowy 23,8% sektor usługowy 53,1%		11,5% 30,5% 58,0%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2013 r. (mln zł)	270,8	75105,1	0,4%
Kapitał spółek w 2013 r. (mln zł)	771,8	209130,1	0,4%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
<ul style="list-style-type: none"> - Suwalska - Tarnobrzaska 			
Oceny wyróżniające województwo kujawsko-pomorskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2			
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI			
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	m.Białystok, m.Łomża	
	Klasa B	m.Suwałki	
Gminy	Klasa A	Białystok (m), Brańsk (m), Hajnówka (m), Łomża (m), Sejny (m), Suwałki (m), Wysokie Mazowieckie (m)	
	Klasa B	Augustów (m), Bielsk Podlaski (m), Choroszcz (m-w), Grajewo (m), Juchnowiec Kościelny (w), Łapy (m-w), Narewka (w), Siemiatycze (m), Supraśl (m-w), Wasilków (m-w), Zambrów (m)	

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

* Więcej informacji w Aneksie w tab. 4.

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2014 to 1191918 mieszkańców, co stanowiło 3,1% ludności Polski. W województwie podlaskim struktura wieku w roku 2014 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 17,6% osób, produkcyjny: 63,4% i poprodukcyjny: 19% (Polska analogicznie: 18%, 63% i 19%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 16 uczelni wyższych, w których kształcą się 38 tys. studentów, czyli 2,6% studentów w skali kraju. Według raportu przygotowanego przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN) dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w województwie podlaskim 1 wydział uczelni wyższej otrzymał najwyższą kategorię naukową A+, jest to: Wydział Farmaceutyczny z Oddziałem Medycyny Laboratoryjnej Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku; 7 wydziałów otrzymało kategorię – A; 14 wydziałów otrzymało kategorię – B; a 2 wydziały kategorię – C. Warto także wspomnieć, że 12 szkół wyższych nie otrzymało żadnej kategorii przyznawanej przez KEJN (aneks, tab. 5.)

W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 7,4% uczniów województwa, natomiast do techników 31,3%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa we wrześniu 2015 r. 11,6%, dla porównania w Polsce - 9,7%.²⁰ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2015 wyniosło 3304,2 zł, czyli 88% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo podlaskie dostarczyło w 2013 r. 2,3% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 31466 zł, przy średniej dla Polski 43175 zł. Wynik ten plasuje województwo na 13 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2013 wyniosła 186%, przy średniej dla Polski równej 197%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo niskim udziałem sektora usług 53,1% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 23,1% i 23,8% pracujących (GUS, BDL 2015).

Województwo podlaskie odznacza się silną specjalizacją w produkcji artykułów spożywczych. W roku 2014 sektor spożywczy stanowił aż 58% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu Podlasia. W strukturze przemysłu województwa na uwagę zasługuje jeszcze produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli wraz z produkcją wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania (8%), produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (6%) oraz produkcja maszyn i urządzeń (5%).

---

²⁰ Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów (stan w końcu sierpnia 2015 r.) GUS.

W skali całego kraju województwo podlaskie jest ważnym producentem wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli (6% krajowej wartości produkcji sprzedanej w 2014 roku oraz artykułów spożywczych (6%).²¹

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa podlaskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: przemysł spożywczy, przemysł maszynowy, przemysł drzewny i meblarski, przemysł turystyczny

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie podlaskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, tworzona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa podlaskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- spożywczy,
- maszynowy,
- turystyczny.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Suwalska, Tarnobrzaska, w następujących podstrefach:**

- **SSE Suwalska**, podstrefy: Białystok (m), Grajewo (m), Suwałki (m), Suwałki (w), Łomża (m),
- **SSE Tarnobrzaska**, podstrefy: Łapy (m-w).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 50% - 70%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

---

²¹ Obliczenia na podstawie Biuletynu Statystycznego dla województwa, I kwartał 2015 i pierwszy kwartał Biuletyn Statystyczny 2015 www.stat.gov.pl (11.10.2015).

11. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Gospodarka województwa pomorskiego jest jedną z lepiej rozwijających się w Polsce. Nadmorskie położenie sprzyja rozwojowi gospodarki morskiej w regionie: budową i naprawą okrętów oraz obsługą portów. Położenie sprzyja również rozwojowi rybołówstwa oraz turystyki. W ciągu ostatnich kilku lat prężnie rozwija się szkatnictwo. W niewielkich stocznicach powstają zarówno nowoczesne jachty, jak i repliki średniowiecznych łodzi.

Na atuty województwa składają się następujące elementy:

- w województwie funkcjonują dwa parki naukowo-technologiczne i dwie specjalne strefy ekonomiczne. Na ich terenach działają min. nowoczesne zakłady produkujące podzespoły elektroniczne i nowoczesne zakłady farmakologiczne,
- na obrzeżach Gdańska powstaje mała „Dolina Krzemowa”, gdzie swoje siedziby mają m.in. producent urządzeń kontroli dostępu (Stel), producent oprogramowania multimedialnego (Young Digital Planet) oraz ośrodek badawczo-rozwojowy firmy Intel Technology Poland. Pod Gdańskiem działa firma DGT, znany producent nowoczesnych systemów łączności. W Pomorskiem działa 8 procent wszystkich polskich firm informatycznych, ponadto w województwie produkuje się 18% oprogramowania komputerowego,
- Pomorze jest światowym liderem wyrobów bursztyniarskich. W ponad 3 tys. małych zakładów pracuje około 10 tys. rzemieślników i artystów projektujących biżuterię. Ich roczne przychody, zwłaszcza z eksportu, ocenia się na ponad 300 mln dolarów. W 2006 roku zostało otwarte w Gdańsku jedyne na świecie Muzeum Bursztynu,
- bogate walory przyrodnicze dla rozwoju turystyki,
- region posiada ważny kompleks portowy, pełniący funkcje ogólnokrajowe i międzynarodowe,
- województwo dysponuje bardzo dobrze rozwiniętą bazą naukowo-dydaktyczną w postaci uczelni wyższych i instytucji badawczych. Cechą wyróżniającą system kształcenia w regionie są uczelnie kształcące na kierunkach związanych z gospodarką morską wysoko oceniane (kategoria I) przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (Instytut Budownictwa Wodnego, Instytut Morski).

Zbiorną charakterystykę województwa zawiera tabela 11.

Tabela 11. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa pomorskiego

Wyszczególnienie		Województwo pomorskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy				
PKB per capita w 2013 r. (zł/osoba)		41685	43175	-
Liczba ludności (osoby - stan na 31 XII 2014)		2.302.077	38.478.602	6,0%
Potencjał zasobów pracy				
Absolwenci szkół wyższych w 2014 r. (osoby)		26129	424317	6,2%
Absolwenci szkół średnich w 2014 r. (osoby)		15215	271333	5,6%
Liczba pracujących w 2014 r. (tysiące osób)		902	15859	5,7%
Struktura pracujących w 2013 r.		sektor rolniczy 6,6%		11,5%
		sektor przemysłowy 33,0%		30,5%
		sektor usługowy 60,4%		58,0%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie				
Nakłady inwestycyjne w 2013 r. (mln zł)		3004,8	75105,1	4,0%
Kapitał spółek w 2013 r. (mln zł)		8957,3	209130,1	4,3%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie				
<ul style="list-style-type: none"> - Pomorska - Słupska 				
Oceny wyróżniające województwo pomorskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)				
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2		Gospodarka narodowa klasa C Przemysł kapitałochłonny klasa B Przemysł pracochłonny klasa B Handel i naprawy klasa C Zakwaterowanie i gastronomia klasa A		
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI		Gospodarka narodowa klasa C Przemysł klasa C Handel i naprawy klasa C Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna klasa C		
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN				
Powiaty	Klasa A	m.Gdańsk, m.Gdynia, m.Słupsk, m.Sopot		
	Klasa B	gdański, pucki		
Gminy	Klasa A	Chojnice (m), Człuchów (m), Gdańsk (m), Gdynia (m), Jastarnia (m), Kolbudy (w), Kosakowo (w), Kościerzyna (m), Krynica Morska (m), Kwidzyn (m), Lębork (m), Łeba (m), Malbork (m), Pruszcz Gdański (m), Pruszcz Gdański (w), Puck (m), Reda (m), Rumia (m), Słupsk (m), Sopot (m), Starogard Gdański (m),		

		Tczew (m), Ustka (m), Wejherowo (m), Władysławowo (m)
	Klasa B	Bytów (m-w), Hel (m), Kobylnica (w), Kościerzyna (w), Pszczółki (w), Skórcz (m), Słupsk (w), Ustka (w), Żukowo (m-w)

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

* Więcej informacji w Aneksie w tab. 4.

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2014 to 2302077 mieszkańców, co stanowiło 6% ludności Polski. W województwie pomorskim struktura wieku w roku 2014 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 19,5% osób, produkcyjny: 62,8% i poprodukcyjny: 17,7% (Polska analogicznie: 18%, 63% i 19%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 27 uczelni wyższych, w których kształcą się 98 tys. studentów, czyli 6,7% studentów w skali kraju. Według raportu przygotowanego przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN) dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w województwie pomorskim 1 wydział uczelni wyższej otrzymał najwyższą kategorię naukową A+, jest to: Wydział Farmaceutyczny z Oddziałem Medycyny Laboratoryjnej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego; 12 wydziałów otrzymało kategorię – A; 31 wydziałów otrzymało kategorię – B; a 4 wydziały kategorię – C. Warto także wspomnieć, że 5 szkół wyższych nie otrzymało żadnej kategorii przyznawanej przez KEJN (aneks: tab. 5).

W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 12,7% uczniów województwa, natomiast do techników 28,4%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa we wrześniu 2015 r. 9%, dla porównania w Polsce - 9,7%.²² Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2015 wyniosło 3906,6 zł, czyli 104% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo pomorskie dostarczyło w 2013 r. 5,8% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 41685 zł, przy średniej dla Polski 43175 zł. Wynik ten plasuje województwo na 5 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2013 wyniosła 202%, przy średniej dla Polski równej 197%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo wysokim udziałem sektora usług 60,4% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 6,6% i 33% pracujących (GUS, BDL 2015).

W strukturze przemysłu województwa pomorskiego można zauważyć szczególną pozycję kilku działów takie jak: produkcja artykułów spożywczych (13 % wartości produkcji

²² Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów (stan w końcu sierpnia 2015 r.) GUS.

sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2014 roku), produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (8%), zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę (6%) oraz produkcja wyrobów z metali (6%).²³

Jako region nadmorski województwo pomorskie odznacza się znacznym udziałem w krajowej produkcji sprzedanej działu „Produkcja pozostałego sprzętu transportowego”. Udział ten wyniósł w roku 2014 17%. Ponadto wyróżnia spośród innych województw jako ważny producent w takich rodzajach produkcji jak:

- produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (18%),
- produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania (8%),
- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń (7%),
- produkcja maszyn i urządzeń (6%).

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa pomorskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: high-tech, logistyka, sektor morski, turystyka, sektor rolno-spożywczy

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie pomorskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa pomorskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- BPO/SSC/BSS,
- energetyka,
- ICT,
- logistyka,
- chemia lekka,
- motoryzacyjny.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne:

Pomorska, Słupska, w następujących podstrefach:

- **SSE Pomorska** podstrefy: Chojnice (w), Człuchów (w), Gdańsk (m), Gdynia (m), Gniewino (w), Krokowa (w), Kwidzyn (m), Malbork (m), Starogard Gdański (m), Sztum (m-w), Tczew (m), Tczew (w)
- **SSE Słupska** podstrefy: Debrzno (m-w), Słupsk (m), Słupsk (w), Ustka (m).

---

²³ Obliczenia na podstawie Biuletynu Statystycznego dla województwa, I kwartał 2015 i pierwszy kwartał Biuletyn Statystyczny 2015 www.stat.gov.pl (11.10.2015).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 35% - 55%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

12. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Województwo śląskie jest jednym z najatrakcyjniejszych województw pod względem atrakcyjności inwestycyjnej. Potwierdza to wysoka wartość PKB, jaką tworzy region. Wpływa na to szereg czynników związanych głównie zasobami naturalnymi województwa, które zdeterminowały rozwój gospodarczy regionu.

Głównymi atutami województwa są:

- największy w Polsce zespół miejski, tworzący wyjątkowy potencjał inwestycyjny,
- największy w Polsce węzeł komunikacyjny sprzyjający rozwojowi przemysłu o licznych powiązaniach kooperacyjnych. Dobre połączenia komunikacyjne zapewniają: Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice”, autostrada A4, droga E40 (trasa europejska), droga E75 (trasa europejska), oraz bezpośrednie połączenia kolejowe z takimi miastami jak: Berlin, Wiedeń, Budapeszt, Bratysława, Praga, Moskwa, Hamburg,
- najsilniej uprzemysłowiony region Polski, o specjalizacjach tradycyjnych (górnictwo, hutnictwo, maszynowy), ale poddawany skutecznej restrukturyzacji,
- liczne podstrefy ekonomiczne oferujące atrakcyjne tereny inwestycyjne,
- główne kierunki kształcenia w województwie odnoszą się do nauk ścisłych i kierunków technicznych (Politechnika Częstochowska, Politechnika Śląska), co głównie wynika z cech gospodarki regionu,
- województwo posiada szerokie możliwości inwestowania, co potwierdzają bardzo wysokie oceny potencjalnej, jak i rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej dla: gospodarki narodowej, przemysłu kapitałochłonnego, pracochłonnego, handlu, turystyki, pośrednictwa finansowego usług dla biznesu oraz edukacji.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 12.

Tabela 12. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa śląskiego

Wyszczególnienie	Województwo śląskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2013 r. (zł/osoba)	45028	43175	-
Liczba ludności (osoby - stan na 31 XII 2014)	4.585.924	38.478.602	11,9%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2014 r. (osoby)	41683	424317	9,8%
Absolwenci szkół średnich w 2014 r. (osoby)	30612	271333	11,3%
Liczba pracujących w 2014 r. (tysiące osób)	1854	15859	11,7%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 2,8% sektor przemysłowy 40,2% sektor usługowy 57,1%		11,5% 30,5% 58,0%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2013 r. (mln zł)	7906,5	75105,1	10,5%
Kapitał spółek w 2013 r. (mln zł)	19067,4	209130,1	9,1%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
<ul style="list-style-type: none"> - Katowicka - Mielecka 			
Oceny wyróżniające województwo śląskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2	Gospodarka narodowa klasa A Przemysł kapitałochłonny klasa A Przemysł pracochłonny klasa A Handel i naprawy klasa A		
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI	Gospodarka narodowa klasa C Przemysł klasa C Handel i naprawy klasa C Zakwaterowanie i gastronomia klasa C Działalność profesjonalna naukowa i techniczna klasa C		
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	bieruńsko-łędzki, m. Bielsko-Biała, m. Bytom, m. Chorzów, m. Częstochowa, m. Dąbrowa Górnicza, m. Gliwice, m. Jastrzębie-Zdrój, m. Katowice, m. Mysłowice, m. Piekary Śląskie, m. Ruda Śląska, m. Rybnik, m. Siemianowice Śląskie, m. Sosnowiec, m. Świętochłowice, m. Tychy	
	Klasa B	będzki, m. Jaworzno, pszczyński, tarnogórski	

Gminy	Klasa A	Bestwina (w), Będzin (m), Bielsko-Biała (m), Bieruń (m), Bobrowniki (w), Buczkowice (w), Bytom (m), Chełm Śląski (w), Chorzów (m), Chybie (w), Cieszyn (m), Czechowice-Dziedzice (m-w), Czeladź (m), Czernichów (w), Częstochowa (m), Dąbrowa Górnicza (m), Gliwice (m), Goczałkowice-Zdrój (w), Hażlach (w), Imielin (m), Jasienica (w), Jastrzębie-Zdrój (m), Jaworze (w), Jaworzno (m), Katowice (m), Knurów (m), Kozy (w), Łęczyny (m), Lubliniec (m), Łaziska Górne (m), Miedźna (w), Mikołów (m), Mszana (w), Mysłowice (m), Olsztyn (w), Ornontowice (w), Ożarówice (w), Pawłowice (w), Piekary Śląskie (m), Porąbka (w), Psary (w), Pszczyna (m-w), Pszów (m), Pyskowice (m), Racibórz (m), Radlin (m), Radzionków (m), Ruda Śląska (m), Rybnik (m), Rydułtowy (m), Siemianowice Śląskie (m), Skoczów (m-w), Sławków (m), Sosnowiec (m), Suszec (w), Świerklany (w), Świętochłowice (m), Tarnowskie Góry (m), Tychy (m), Ustroń (m), Wilamowice (m-w), Wisła (m), Wodzisław Śląski (m), Wojkowice (m), Wryry (w), Zabrze (m), Zawiercie (m), Zebrzydowice (w), Żory (m), Żywiec (m)
	Klasa B	Bojszowy (w), Brenna (w), Czerwionka-Leszczyny (m-w), Dębowiec (w), Gaszowice (w), Gierałtowice (w), Godów (w), Goleszów (w), Herby (w), Jejkowice (w), Kalety (m), Kamienica Polska (w), Kobiór (w), Krupski Młyn (w), Lipowa (w), Łazy (m-w), Łękawica (w), Łodygowice (w), Markłowice (w), Miasteczko Śląskie (m), Mierzęcice (w), Mstów (w), Myszków (m), Ogrodzieniec (m-w), Orzesze (m), Poczesna (w), Poraj (w), Siewierz (m-w), Strumień (m-w), Szczyrk (m), Świerklaniec (w), Toszek (m-w), Węgierska Górka (w), Wilkowice (w), Zbroslawice (w), Żarki (m-w)

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

* Więcej informacji w Aneksie w tab. 4.

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2014 to 4585924 mieszkańców, co stanowiło 11,9% ludności Polski. W województwie śląskim struktura wieku w roku 2014 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 16,8% osób, produkcyjny: 63,2% i poprodukcyjny: 20,0% (Polska analogicznie: 18%, 63% i 19%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 41 uczelni wyższych, w których kształcą się 135 tys. studentów, czyli 9,2% studentów w skali kraju.

Według raportu przygotowanego przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN) dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w województwie śląskim 12 wydziałów uczelni wyższych otrzymało kategorię naukową A; 48 wydziałów otrzymało kategorię – B; a 6 wydziałów kategorię – C. Warto także wspomnieć, że 27 szkół wyższych nie otrzymało żadnej kategorii przyznawanej przez KEJN (Aneks, tab. 5).

W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 10,4% uczniów województwa, natomiast do techników 30,6%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa we wrześniu 2015 r. 8,2%, dla porównania w Polsce - 9,7%.²⁴ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze

²⁴ Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów (stan w końcu sierpnia 2015 r.) GUS.

przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2015 wyniosło 4048,3 zł, czyli 107% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo śląskie dostarczyło w 2013 r. 12,4% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 45028 zł, przy średniej dla Polski 43175 zł. Wynik ten plasuje województwo na 4 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2013 wyniosła 183%, przy średniej dla Polski równej 197%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo niskim udziałem sektora usług 57,1% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 2,8% i 40,2% pracujących (GUS, BDL 2015).

W strukturze przemysłu województwa śląskiego można zauważyć wpływ restrukturyzacji typowej dla regionów o genezie górniczo-hutniczej. Wyrazem tego jest wysoki udział w wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2014 roku produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (24%). W strukturze przemysłu nadal ważną rolę odgrywa produkcja metali (14%), górnictwo i wydobywanie (11%), produkcja wyrobów z metali (9%) oraz produkcja artykułów spożywczych (7%).²⁵

Jako największy region przemysłowy Polski województwo śląskie zdecydowanie zajmuje czołowe lokaty pod względem pozycji konkurencyjnej w wielu rodzajach przemysłu. Na szczególną uwagę zasługuje jednak fakt, iż województwo odznacza się znacznymi udziałami w krajowej produkcji sprzedanej w takich rodzajach produkcji jak:

- produkcja metali (57% krajowej produkcji w 2014r.),
- górnictwo i wydobywanie (44%),
- produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli (39%),
- produkcja wyrobów z metali (22%),
- produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (18%),
- produkcja urządzeń elektrycznych (14%),
- produkcja maszyn i urządzeń (14%),
- produkcja artykułów spożywczych (7%).

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa śląskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: sektor MŚP, sektor B+R i wdrożenie nowych technologii, sektor rolno-spożywczy, sektor turystyczny, unowocześnianie tradycyjnych sektorów (węglowy, stalowy, koksowniczy).

---

²⁵ Obliczenia na podstawie Biuletynu Statystycznego dla województwa, I kwartał 2015 i pierwszy kwartał Biuletyn Statystyczny 2015 www.stat.gov.pl (11.10.2015).

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie śląskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa śląskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- informatyczny,
- motoryzacyjny,
- energetyczny,
- medyczny.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez **Katowicką Specjalną Strefę Ekonomiczną, w następujących podstrefach:**

- **SSE Katowicka**, podstrefy: Bielsko-Biała (m), Bieruń (m), Bytom (m), Czechowice-Dziedzice (m-w), Czerwionka-Leszczyny (m-w), Częstochowa (m), Dąbrowa Górnicza (m), Gliwice (m), Godów (w), Jastrzębie-Zdrój (m), Katowice (m), Knurów (m), Koniecpol (m-w), Lubliniec (m), Miedźna (w), Orzesze (m), Pawłowice (w), Racibórz (m), Radziechowy-Wieprz (w), Rajcza (w), Rudziniec (w), Rybnik (m), Siemianowice Śląskie (m), Siewierz (m-w), Sławków (m), Sosnowiec (m), Tychy (m), Zabrze (m), Zawiercie (m), Żory (m) Myszków (m), Piekary Śląskie (m), Świętochłowice (m).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 25% - 45%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

13. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Województwo świętokrzyskie położone jest w centralnej części kraju w pobliżu dużych aglomeracji miejskich: Krakowa, Warszawy oraz Łodzi. Charakterystycznym elementem województwa są Góry Świętokrzyskie stanowiące centrum Wyżyny Kieleckiej, co wpływa na rozwój turystyki.

Głównymi atutami województwa są:

- dwie państwowe uczelnie wyższe: Politechnika Świętokrzyska w Kielcach oraz Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach, którego Wydział Nauk o Zdrowiu posiada najwyższą pierwszą kategorię przyznawaną przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
- dobre warunki dla rozwoju turystyki (Góry Świętokrzyskie),

- surowce naturalne – złoża surowców budowlanych (rejon Gór Świętokrzyskich), siarka (okolice Buska-Zdroju oraz Grzybów) oraz wody mineralne (Busko-Zdrój - Buskowianka), wody siarczkowe (Busko-Zdrój),
- korzystne uwarunkowania dla rozwoju produkcji rolno-spożywczej,
- bogate źródła leczniczych wód mineralnych oraz rozwinięta baza leczniczo-sanatoryjna, ośrodków wypoczynkowych, hoteli i kwater prywatnych,
- obecność dość mocno rozwiniętych gałęzi przemysłu– hutniczy Celsa Huta Ostrowiec (Ostrowiec Świętokrzyski), metalowy (Skarżysko-Kamienna), maszynowy (Starachowice), materiałów budowlanych (Kielce), ceramiczny, odlewniczy (Stąporków, Końskie), energetyczny (Połaniec).

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 13.

Tabela 13. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa świętokrzyskiego

Wyszczególnienie	Województwo świętokrzyskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2013 r. (zł/osoba)	31577	43175	-
Liczba ludności (osoby - stan na 31 XII 2014)	1.263.176	38.478.602	3,3%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2014 r. (osoby)	10273	424317	2,4%
Absolwenci szkół średnich w 2014 r. (osoby)	9838	271333	3,6%
Liczba pracujących w 2014 r. (tysiące osób)	579	15859	3,7%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 22,6% sektor przemysłowy 28,3% sektor usługowy 49,1%		11,5% 30,5% 58,0%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2013 r. (mln zł)	1120,6	75105,1	1,5%
Kapitał spółek w 2013 r. (mln zł)	2984,7	209130,1	1,4%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
– Starachowicka			
– Tarnobrzeska			

Oceny wyróżniające województwo świętokrzyskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)		
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2		
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI		
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN		
Powiaty	Klasa A	m.Kielce
	Klasa B	
Gminy	Klasa A	Kielce (m), Miedziana Góra (w), Morawica (w), Ostrowiec Świętokrzyski (m), Ożarów (m-w), Połaniec (m-w), Sandomierz (m), Sitkówka-Nowiny (w), Skarżysko-Kamienna (m), Starachowice (m)
	Klasa B	Łączna (w), Staszów (m-w), Strawczyn (w), Zagnańsk (w)

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

* Więcej informacji w Aneksie w tab. 4.

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2014 to 1263176 mieszkańców, co stanowiło 3,3% ludności Polski. W województwie świętokrzyskim struktura wieku w roku 2014 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 17,0% osób, produkcyjny: 62,6% i poprodukcyjny: 20,4% (Polska analogicznie: 18%, 63% i 19%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 15 uczelni wyższych, w których kształcą się 30 tys. studentów, czyli 2,1% studentów w skali kraju. Według raportu przygotowanego przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN) dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w województwie świętokrzyskim 2 wydziały uczelni wyższych otrzymały kategorię naukową A; a 8 wydziałów otrzymało kategorię – B. Warto także wspomnieć, że 12 szkół wyższych nie otrzymało żadnej kategorii przyznawanej przez KEJN (aneks, tab. 5).

W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 9,2% uczniów województwa, natomiast do techników 33,3%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa we wrześniu 2015 r. 12,1%, dla porównania w Polsce - 9,7%.²⁶ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2015 wyniosło 3289,4 zł, czyli 87% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo świętokrzyskie dostarczyło w 2013 r. 2,4% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 31577 zł, przy średniej dla Polski 43175

²⁶ Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów (stan w końcu sierpnia 2015 r.) GUS.

zł. Wynik ten plasuje województwo na 12 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2013 wyniosła 180%, przy średniej dla Polski równej 197%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo niskim udziałem sektora usług 49,1% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 22,6% i 28,3% pracujących (GUS, BDL 2015).

W strukturze przemysłu województwa świętokrzyskiego widoczny jest wpływ tradycji związanych istniejącym tu od wieków wydobywaniem materiałów budowlanych. Świętokrzyskie słynie z wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych. W strukturze produkcji sprzedanej jest to 23% (dane za rok 2014).

Ponadto wyróżnia się produkcja wyrobów z metali (8%), co także wiąże się z historycznie ukształtowanym profilem przemysłu województwa. W oparciu o regionalną bazę surowcową rozwinęła się produkcja artykułów spożywczych (14%), a także produkcja wyrobów z drewna oraz korka słomy i wikliny (6%). W strukturze produkcji sprzedanej zaznacza się też wyraźnie produkcja maszyn i urządzeń (5%).²⁷

Województwo z racji swej wielkości tylko w nielicznych rodzajach działalności osiągnęło pozycję ważnego producenta w skali krajowej. Udało się to osiągnąć w odniesieniu do przemysłu mineralnego. Czego odzwierciedleniem jest 12-procentowy udział województwa w krajowej wartości produkcji sprzedanej wyrobów pochodzących z mineralnych surowców niemetalicznych w roku 2014.

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa świętokrzyskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: przemysł elektromaszynowy, motoryzacyjny, metalurgiczny, elektroniczny, mechaniki precyzyjnej, rolno-spożywczy, materiałów budowlanych, budownictwo, wydobywcy surowców mineralnych

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie świętokrzyskim może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa świętokrzyskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- metalowy,
- budowlany,
- leczniczo-uzdrowiskowo-rehabilitacyjny.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Starachowicka, Tarnobrzaska, w następujących podstrefach:**

---

²⁷ Obliczenia na podstawie Biuletynu Statystycznego dla województwa, I kwartał 2015 i pierwszy kwartał Biuletyn Statystyczny 2015 www.stat.gov.pl (11.10.2015).

- **SSE Starachowicka**, podstrefy: Kielce (m), Końskie (m-w), Morawica (w), Ostrowiec Świętokrzyski (m), Piekoszów (w), Sędziszów (m-w), Skarżysko-Kamienna (m), Starachowice (m), Stąporków (m-w), Suchedniów (m-w),
- **SSE Tarnobrzeska**, podstrefy: Połaniec (m-w), Staszów (m-w), Tuczępy (w), Opatów (m-w).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 35% - 45%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

14. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Województwo warmińsko-mazurskie jest położone w północno-wschodniej części kraju, przy czym jako jedyne województwo w Polsce od północy graniczy z rosyjskim Obwodem Kaliningradzkim, co daje duże możliwości współpracy z rynkami Europy wschodniej, w tym z Rosją. Województwo posiada duże możliwości rozwoju produkcji wysokiej jakości żywności, co jest uwarunkowane korzystną strukturą wielkości gospodarstw oraz występowaniem wolnej rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Głównymi atutami województwa są:

- korzystne warunki przyrodnicze (pojezierza, lasy) dla rozwoju turystyki, agroturystyki oraz „czystego” przemysłu w oparciu o wykorzystanie energii odnawialnych,
- projektowane trasy A1 i Via Baltica dają w przyszłości szanse uzyskania bardzo dobrych połączeń komunikacyjnych,
- województwo posiada port morski w Elblągu, który znajduje się nad Zalewem Wiślanym. Obecnie realizowany jest projekt budowy kanału żeglugowego przez Mierzę Wiślaną w oparciu o współpracę z Ukrainą, co dodatkowo podnosi walory komunikacyjne regionu,
- w województwie funkcjonują wysoko oceniane instytucje naukowe oraz kierunki studiów głównie ukierunkowane na rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze: Instytut Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności PAN w Olsztynie oraz Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie: Wydział Bioinżynierii Zwierząt, Wydział Ochrony Środowiska i Rybactwa, Wydział Medycyny Weterynaryjnej, Wydział Kształtowania Środowiska i Rolnictwa, Wydział Nauk o Żywności;

- największymi miastami województwa są Olsztyn i Elbląg. Olsztyn jest głównym ośrodkiem przemysłu spożywczego, oponiarskiego i drzewnego oraz turystyki. Elbląg to ważny ośrodek przemysłu ciężkiego, port morski oraz ośrodek turystyki.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 14.

Tabela 14. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa warmińsko-mazurskiego

Wyszczególnienie	Województwo warmińsko- mazurskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjal rynkowy			
PKB per capita w 2013 r. (zł/osoba)	31106	43175	-
Liczba ludności (osoby - stan na 31 XII 2014)	1.443.967	38.478.602	3,8%
Potencjal zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2014 r. (osoby)	11465	424317	2,7%
Absolwenci szkół średnich w 2014 r. (osoby)	9625	271333	3,5%
Liczba pracujących w 2014 r. (tysiące osób)	527	15859	3,3%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 13,0% sektor przemysłowy 29,5% sektor usługowy 57,5%		11,5% 30,5% 58,0%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2013 r. (mln zł)	354,7	75105,1	0,5%
Kapitał spółek w 2013 r. (mln zł)	1580,4	209130,1	0,8%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
– Suwalska			
– Warmińsko-Mazurska			
Oceny wyróżniające województwo warmińsko-mazurskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2	Zakwaterowanie i gastronomia klasa C		
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI			
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	m.Elbląg, m.Olsztyn	

	Klasa B	
Gminy	Klasa A	Bartoszyce (m), Działdowo (m), Elbląg (m), Ełk (m), Giżycko (m), Górowo Iławeckie (m), Iława (m), Kętrzyn (m), Lidzbark Warmiński (m), Lubawa (m), Mrągowo (m), Nidzica (m-w), Nowe Miasto Lubawskie (m), Olsztyn (m), Ostróda (m), Stawiguda (w), Szczytno (m)
	Klasa B	Braniewo (m), Dywity (w), Iława (w)

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

* Więcej informacji w Aneksie w tab. 4., Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2014 to 1443967 mieszkańców, co stanowiło 3,8% ludności Polski. W województwie warmińsko-mazurskim struktura wieku w roku 2014 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 18,8% osób, produkcyjny: 64,2% i poprodukcyjny: 17% (Polska analogicznie: 18,%, 63% i 19%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 7 uczelni wyższych, w których kształci się 36 tys. studentów, czyli 2,4% studentów w skali kraju. Według raportu przygotowanego przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN) dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w województwie warmińsko-mazurskim 7 wydziałów uczelni wyższych otrzymało kategorię naukową A; 11 wydziałów otrzymało kategorię – B; a 1 wydział kategorię – C. Warto także wspomnieć, że 6 szkół wyższych nie otrzymało żadnej kategorii przyznawanej przez KEJN (aneks, tab. 5).

W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 12,4% uczniów województwa, natomiast do techników 31,0%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa we wrześniu 2015 r. 16,0%, dla porównania w Polsce - 9,7%.²⁸ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2015 wyniosło 3147,6 zł, czyli 83% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo warmińsko-mazurskie dostarczyło w 2013 r. 2,7% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 31106 zł, przy średniej dla Polski 43175 zł. Wynik ten plasuje województwo na 14 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2013 wyniosła 181%, przy średniej dla Polski równej 197%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo niskim udziałem sektora usług 57,5% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 13,0% i 29,5% pracujących (GUS, BDL 2015).

Województwo warmińsko-mazurskie odznacza się silną specjalizacją w produkcji artykułów spożywczych. W roku 2014 sektor spożywczy stanowił aż 37% wartości produkcji sprzedanej

²⁸ Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów (stan w końcu sierpnia 2015 r.) GUS.

całego przemysłu Podlasia. W strukturze przemysłu województwa na uwagę zasługuje jeszcze produkcja mebli (11%), wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (6%) oraz wyrobów z metali (6%).

W skali całego kraju region jest dość ważnym producentem mebli (10% krajowej wartości produkcji sprzedanej w 2014 roku). Ponadto osiąga około 5-procentowy udział w krajowej produkcji artykułów spożywczych i wyrobów z drewna.²⁹

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa warmińsko-mazurskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: branża rolno-spożywcza, meblarska, turystyczna, sprzętu sportowego oraz wyrobów z gumy.

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie warmińsko-mazurskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa warmińsko-mazurskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- ekonomia wody
- żywność wysokiej jakości
- drewno i meblarstwo.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Suwalska, Warmińsko-Mazurska, w następujących podstrefach:**

- **SSE Suwalska**, podstrefy: Elk (m), Gołdap (m-w),
- **SSE Warmińsko-Mazurska**, podstrefy: Barczewo (m-w), Bartoszyce (m), Bartoszyce (w), Biskupiec (m-w), Dobrze Miasto (m-w), Elbląg (m), Iława (m), Iłowo-Osada (w), Kętrzyn (m), Kurzętnik (w), Lidzbark Warmiński (m), Morąg (m-w), Mrągowo (m), Nidzica (m-w), Nowe Miasto Lubawskie (m), Olecko (m-w), Olsztyn (m), Olsztynek (m-w), Orzysz (m-w), Ostróda (m), Pasłęk (m-w), Piecki (w), Pisz (m-w), Szczytno (w), Wielbark (w), Nowe Miasto Lubawskie (w).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 50% - 70%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

---

²⁹ Obliczenia na podstawie Biuletynu Statystycznego Województwa Warmińsko-mazurskiego, I kwartał 2015 oraz Biuletynu Statystycznego I kwartał 2015, www.stat.gov.pl (10.11.2015).

15. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Województwo wielkopolskie jest jednym z najlepiej rozwiniętych gospodarczo województw w Polsce. Charakteryzuje się wysoką koncentracją kapitału zagranicznego zaangażowanego w Polsce oraz wysokimi nakładami inwestycyjnymi na 1 mieszkańca.

Głównymi atutami województwa są:

- równomierny rozwój gospodarczy przy znacznym stopniu uprzemysłowienia oraz wysokim poziomie technologicznym,
- wysoki potencjał kapitału ludzkiego, który jest kształtowany dzięki obecności w województwie najlepszych uczelni wyższych w Polsce (wg kategorii 1 Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego) takich jak: Politechnika Poznańska, Uniwersytet Ekonomiczny, Uniwersytet Medyczny, Uniwersytet Przyrodniczy,
- dobre połączenia komunikacyjne m.in. w postaci autostrady A2, która łączy Europę Zachodnią z Rosją i krajami wschodnimi oraz dobre połączenia lotnicze (lotnisko krajowe i międzynarodowe) oraz wodne (odrzańska trasa wodna),
- Poznań, jako jedno z najstarszych i największych miast Polski jest historyczną stolicą regionu wielkopolskiego, stanowi ważny ośrodek przemysłu, handlu, kultury, szkolnictwa wyższego i nauki oraz należy również do wiodących w Polsce miast pod względem ekonomicznym.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 15.

Tabela 15. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa wielkopolskiego

Wyszczególnienie	Województwo wielkopolskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2013 r. (zł/osoba)	46578	43175	-
Liczba ludności (osoby - stan na 31 XII 2014)	3.472.579	38.478.602	9,0%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2014 r. (osoby)	39477	424317	9,3%
Absolwenci szkół średnich w 2014 r. (osoby)	23949	271333	8,8%
Liczba pracujących w 2014 r. (tysiące osób)	1331	15859	8,4%

Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 12,9%	11,5%
	sektor przemysłowy 35,2%	30,5%
	sektor usługowy 51,9%	58,0%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie		
Nakłady inwestycyjne w 2013 r. (mln zł)	8633,0	75105,1
Kapitał spółek w 2013 r. (mln zł)	16889,1	209130,1
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie		
<ul style="list-style-type: none"> – Kamiennogórska – Kostrzyńsko-Słubicka – Łódzka – Pomorska – Wałbrzyska – Słupska 		
Oceny wyróżniające województwo wielkopolskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)		
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2	Gospodarka narodowa klasa C Przemysł kapitałochłonny klasa C Przemysł pracochłonny klasa C Handel i naprawy klasa C	
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI	Gospodarka narodowa klasa C Przemysł klasa B Handel i naprawy klasa A Zakwaterowanie i gastronomia klasa C Działalność profesjonalna naukowa i techniczna klasa B	
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN		
Powiaty	Klasa A	m.Kalisz, m.Konin, m.Leszno, m.Poznań, poznański
	Klasa B	
Gminy	Klasa A	Chodzież (m), Czarnków (m), Czerwonak (w), Dopiewo (w), Gniezno (m), Gostyń (m-w), Kalisz (m), Kępno (m-w), Kleczew (m-w), Kleszczewo (w), Koło (m), Komorniki (w), Konin (m), Kościan (m), Kórnik (m-w), Leszno (m), Luboń (m), Ostrów Wielkopolski (m), Piła (m), Poznań (m), Przykona (w), Puszczykowo (m), Rokietnica (w), Słupca (m), Suchy Las (w), Swarzędz (m-w), Śrem (m-w), Środa Wielkopolska (m-w), Tarnowo Podgórne (w), Turek (m), Wągrowiec (m), Złotów (m)
	Klasa B	Baranów (w), Buk (m-w), Chodzież (w), Grodzisk Wielkopolski (m-w), Jarocin (m-w), Kostrzyn (m-w), Kościan (w), Krotoszyn (m-w), Margonin (m-w), Międzychód (m-w), Mosina (m-w), Murowana Goślina (m-w), Nowy Tomyśl (m-w), Oborniki (m-w), Obrzycko (m), Opalenica (m-w), Ostrzeszów (m-w), Pobiedziska (m-w), Powidz (w), Rawicz (m-w), Stęszew (m-w), Szamotuły (m-w), Wolsztyn (m-w)

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

* Więcej informacji w Aneksie w tab. 4.

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2014 to 3472579 mieszkańców, co stanowiło 9% ludności Polski. W województwie wielkopolskim struktura wieku w roku 2014 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 19,2% osób, produkcyjny: 63,1% i poprodukcyjny: 17,7% (Polska analogicznie: 18%, 63% i 19%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 38 uczelni wyższych, w których kształcą się 136 tys. studentów, czyli 9,3% studentów w skali kraju.

Według raportu przygotowanego przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN) dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w województwie wielkopolskim 32 wydziały uczelni wyższych otrzymało kategorię naukową A; 25 wydziałów otrzymało kategorię – B; a 1 wydział kategorię – C. Warto także wspomnieć, że 28 szkół wyższych nie otrzymało żadnej kategorii przyznawanej przez KEJN (aneks, tab. 5.).

W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 14,4% uczniów województwa, natomiast do techników 29,4%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa we wrześniu 2015 r. 6,2%, dla porównania w Polsce - 9,7%.³⁰ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2015 wyniosło 3503,1 zł, czyli 93% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo wielkopolskie dostarczyło w 2013 r. 9,7% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 4657 zł, przy średniej dla Polski 43175 zł. Wynik ten plasuje województwo na 3 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2013 wyniosła 208%, przy średniej dla Polski równej 197%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo niskim udziałem sektora usług 51,9% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 12,9% i 35,2% pracujących (GUS, BDL 2015).

Wielkopolska należy do najlepiej rozwiniętych przemysłowych regionów Polski. W strukturze przemysłu województwa wielkopolskiego jest widoczna silna pozycja przemysłu spożywczego (20% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa przypadało w 2014 roku na produkcję artykułów spożywczych). Wyróżnia się w niej także produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (14 %), produkcja urządzeń elektrycznych (8%), mebli (7%) oraz wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (7%).³¹

Jako ważny region przemysłowy Polski województwo wielkopolskie odznacza się znacznym udziałem w krajowej produkcji w wielu rodzajach przemysłu. Dotyczy to takich rodzajach produkcji jak:

---

³⁰ Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów (stan w końcu sierpnia 2015 r.) GUS.

³¹ Obliczenia na podstawie Biuletynu Statystycznego dla województwa, I kwartał 2015 i pierwszy kwartał Biuletyn Statystyczny 2015 www.stat.gov.pl (11.10.2015).

- produkcja mebli (30%)
- produkcja napojów (27% krajowej produkcji w 2014r.),
- produkcja wyrobów tekstylnych (24%),
- produkcja urządzeń elektrycznych (22%),
- produkcja maszyn i urządzeń (12%),
- produkcja papieru i wyrobów z papieru (16%),
- produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (16%),
- produkcja wyrobów z drewna, słomy i wikliny (15%),
- produkcja artykułów spożywczych (14%),
- produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (13%),
- poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji (14%), produkcja maszyn i urządzeń (12%),
- produkcja wyrobów z metali (9%),
- produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (9%).

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa wielkopolskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020 nie wymienia sektorów strategicznych natomiast proponuje tworzenie warunków dla działania przedsiębiorstw (branż, sektorów) czy instrumentów ich wsparcia. Strategia nie określa zachowań rynkowych podmiotów gospodarczych, a także nie formułuje celów, których realizacja wymaga rozwiązań makroekonomicznych, zmian legislacyjnych lub fiskalnych oraz nie określa celów i zadań w obszarach, które nie mogą podlegać skutecznej interwencji publicznej. Dotyczy to zwłaszcza sektorów i branż przemysłowych.

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie wielkopolskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa wielkopolskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- motoryzacyjny,
- BPO,
- logistyczny.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Kamiennogórska, Kostrzyńsko-Słubicka, Łódzka, Pomorska, Wałbrzyska, w następujących podstrefach:**

- **SSE Kamiennogórska**, podstrefy: Ostrów Wielkopolski (m), Odolanów (m-w),

- **SSE Kostrzyńsko-Słubicka**, podstrefy: Buk (m-w), Chodzież (w), Nowy Tomyśl (m-w), (m), Przemęt (w), Stęszew (m-w), Swarzędz (m-w), Wronki (m-w), Krobia (m-w), Śmigiel (m-w), Wągrowiec (w),
- **SSE Łódzka**, podstrefy: Koło (m), Nowe Skalmierzyce (m-w), Opatówek (w), Ostrzeszów (m-w), Przykona (w), Turek (m), Słupca (w), Kalisz (m),
- **SSE Pomorska**, podstrefa: Piła (m),
- **SSE Wałbrzyska**, podstrefy: Jarocin (m-w), Kościan (w), Krotoszyn (m-w), Leszno (m), Rawicz (m-w), Śrem (m-w), Września (m-w), Kalisz (m),
- **SSE Słupska**, podstrefa: Rogoźno (m-w).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 25% - 45%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

16. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje się bardzo dobrym położeniem względem rynków europejskich oraz państw Morza Bałtyckiego. Największe miasto w województwie Szczecin skupia w sobie najwyższe wartości potencjału gospodarczego w województwie oraz posiada bardzo dobre połączenia komunikacyjne z europejskimi autostradami oraz połączeniami morskimi.

Głównymi atutami województwa są:

- wyjątkowe położenie regionu, które daje szansę wykorzystania w działaniach gospodarczych bogatego wachlarza środków transportu: wodnego, kolejowego, lotniczego oraz drogowego,
- województwo posiada bogate tradycje związane z gospodarką morską (przemysł okrętowy, rybołówstwo, turystyka nadmorska),
- ponad połowa powierzchni województwa to tereny rolnicze, co daje szansę na inwestycje oraz rozwój branży rolnej i spożywczej,
- wysokie walory przyrodnicze dla rozwoju turystyki (Morze Bałtyckie, Pojezierza Wałeckie oraz Drawskie),
- szczególne walory inwestycyjne dla rozwoju turystyki, głównie w pasie nadmorskim województwa oraz Pojezierzach Drawskim oraz Wałeckim,

- duże możliwości produkcji energii odnawialnej (rośliny energetyczne, farmy wiatrowe), co w połączeniu z rozwojem turystyki sprawia, iż województwo zachodniopomorskie może stać się symbolem rozwoju zrównoważonego z wykorzystaniem nowoczesnych technologii wspierających gospodarkę regionalną.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 16.

Tabela 16. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa zachodniopomorskiego

Wyszczególnienie	Województwo zachodniopomorskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjal rynkowy			
PKB per capita w 2013 r. (zł/osoba)	36340	43175	-
Liczba ludności (osoby - stan na 31 XII 2014)	1.715.431	38.478.602	4,5%
Potencjal zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2014 r. (osoby)	14514	424317	3,4%
Absolwenci szkół średnich w 2014 r. (osoby)	10497	271333	3,9%
Liczba pracujących w 2014 r. (tysiące osób)	574	15859	3,6%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 8,0% sektor przemysłowy 29,2% sektor usługowy 62,8%		11,5% 30,5% 58,0%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2013 r. (mln zł)	2530,7	75105,1	3,4%
Kapitał spółek w 2013 r. (mln zł)	5412,2	209130,1	2,6%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
<ul style="list-style-type: none"> - Kostrzyńsko-Słubicka - Słupska - Mielecka - Pomorska 			
Oceny wyróżniające województwo zachodnio-pomorskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2	Zakwaterowanie i gastronomia klasa A		
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI	Gospodarka narodowa klasa B Handel i naprawy klasa C Zakwaterowanie i gastronomia klasa C Działalność profesjonalna		

naukowa i techniczna klasa C		
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN		
Powiaty	Klasa A	m.Koszalin, m.Szczecin, m.Świnoujście, policki
	Klasa B	kołobrzeski
Gminy	Klasa A	Białogard (m), Darłowo (m), Dębno (m-w), Dobra (Szczecińska) (w), Drawsko Pomorskie (m-w), Dziwnów (m-w), Gryfino (m-w), Karlino (m-w), Kołbaskowo (w), Kołobrzeg (m), Kołobrzeg (w), Koszalin (m), Mielno (w), Międzyzdroje (m-w), Nowe Warpno (m-w), Police (m-w), Rewal (w), Sławno (m), Stargard Szczeciński (m), Szczecin (m), Szczecinek (m), Świdwin (m), Świnoujście (m), Ustronie Morskie (w), Wałcz (m)
	Klasa B	Barlinek (m-w), Biesiekierz (w), Bobolice (m-w), Borne Sulinowo (m-w), Goleniów (m-w), Świeszyno (w), Trzebiatów (m-w), Złocieniec (m-w)

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

* Więcej informacji w Aneksie w tab. 4.

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2014 to 1715431 mieszkańców, co stanowiło 4,5% ludności Polski. W województwie zachodniopomorskim struktura wieku w roku 2014 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 17,5% osób, produkcyjny: 63,8% i poprodukcyjny: 18,7% (Polska analogicznie: 18%, 63% i 19%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 19 uczelni wyższych, w których kształci się 53 tys. studentów, czyli 3,6% studentów w skali kraju. Według raportu przygotowanego przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN) dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w województwie zachodniopomorskim 7 wydziałów uczelni wyższych otrzymało kategorię naukową A; 30 wydziałów otrzymało kategorię – B; a 2 wydziały kategorię – C. Warto także wspomnieć, że 13 szkół wyższych nie otrzymało żadnej kategorii przyznawanej przez KEJN (aneks, tab.5.).

W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 11,2% uczniów województwa, natomiast do techników 29,1%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa we wrześniu 2015 r. 12,9%, dla porównania w Polsce - 9,7%.³² Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2015 wyniosło 3526,7zł, czyli 94% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo zachodniopomorskie dostarczyło w 2013 r. 3,8% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 36340 zł, przy średniej dla Polski 43175 zł. Wynik ten plasuje województwo na 8 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2013 wyniosła 176%, przy średniej dla Polski równej 197%.

³² Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów (stan w końcu sierpnia 2015 r.) GUS.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo wysokim udziałem sektora usług 62,8% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 8% i 29,2% pracujących (GUS, BDL 2015).

W strukturze przemysłu województwa zachodniopomorskiego wybijają się kilka działów takie jak: produkcja artykułów spożywczych (16% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2014 roku), produkcja wyrobów z drewna, z korka, słomy i wikliny (13%), produkcja wyrobów z metali (9%) oraz produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (6%).³³

Region jest czołowym producentem wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (14% krajowej wartości produkcji sprzedanej w 2014 roku).

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa zachodniopomorskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć takie sektory jak: gospodarka morska, gospodarka przemysłowa, turystyka, rozwinięte usługi komercyjne i wirtualne, przemysł informacyjny, przemysł komputerowy, przemysł telekomunikacyjny, usługi informatyczne i informacyjne, biotechnologie, technologie genetyczne, usługi konsultingowe, usługi wiedzy oraz rozwój telemetriki.

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie zachodniopomorskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa zachodniopomorskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- usługi przyszłości (ICT, KPO, B+R),
- działalność morska i logistyka,
- przemysł metalowo-maszynowy,
- biogospodarka (sektor drzewno-meblarski, sektor rolno-spożywczy, energetyka odnawialna, zielona chemia),
- turystyka i zdrowie.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Kostrzyńsko-Słubicka, Słupska, Mielecka, Pomorska, w następujących podstrefach:**

- **SSE Kostrzyńsko-Słubicka**, podstrefy: Barlinek (m-w), Białogard (m), Goleniów (m-w), Gryfino (m-w), Łobez (m-w), Nowogard (m-w), Pełczyce (m-w), Police (m-w), Dębno (m-w), Kamień Pomorski (m-w), Szczecin (m), Karlino (m-w),

---

³³ Obliczenia na podstawie Biuletynu Statystycznego dla województwa, I kwartał 2015 i pierwszy kwartał Biuletyn Statystyczny 2015 www.stat.gov.pl (11.10.2015).

- **SSE Słupska**, podstrefy: Biesiekierz (w), Kalisz Pomorski (m-w), Koszalin (m), Polanów (m-w), Szczecinek (m), Tychowo (m-w), Wałcz (m), Karlino (m-w),
- **SSE Mielecka**, podstrefy: Szczecin (m),
- **SSE Pomorska**, podstrefy: Stargard Szczeciński (m).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 35% - 55%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

ANEKS

Tabela 1. POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA WOJEWÓDZTW DLA GOSPODARKI NARODOWEJ ORAZ WYBRANYCH SEKCJI

Województwo	PAI1_GN	PAI1_GN	PAI1_C	PAI1_G	PAI1_I	PAI1_M
	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel i naprawy	Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Województwa						
DOLNOŚLĄSKIE	0,818	A	A	A	B	B
KUJAWSKO-POMORSKIE	0,565	C	C	E	D	D
LUBELSKIE	0,173	F	E	F	F	F
LUBUSKIE	0,319	E	E	D	C	E
ŁÓDZKIE	0,566	C	B	E	E	D
MAŁOPOLSKIE	0,691	B	B	A	A	B
MAZOWIECKIE	0,985	A	A	A	A	A
OPOLSKIE	0,267	E	E	D	E	E
PODKARPACKIE	0,364	D	E	D	E	E
PODLASKIE	0,244	E	E	E	D	E
POMORSKIE	0,667	B	C	A	A	B
ŚLĄSKIE	1,000	A	A	B	C	A
ŚWIĘTOKRZYSKIE	0,000	F	F	F	F	F
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	0,206	E	F	D	C	E
WIELKOPOLSKIE	0,489	D	D	C	D	C
ZACHODNIOPOMORSKIE	0,587	C	C	C	A	C

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, przeprowadzonych w 2015 r. pod kierunkiem H. Godlewskiej – Majkowskiej.

Tabela 2. POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA POWIATÓW DLA GOSPODARKI NARODOWEJ ORAZ WYBRANYCH SEKCJI

Powiat	PAII_GN	PAII_GN	PAII_C	PAII_G	PAII_I	PAII_M
	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel i naprawy	Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Dolnośląskie						
m. Wrocław	0,350	A	A	A	A	A
polkowicki	0,320	A	A	A	A	A
m. Legnica	0,299	A	A	A	B	A
lubiński	0,289	A	A	A	B	A
m. Jelenia Góra	0,288	A	A	A	A	A
wrocławski	0,285	A	A	B	A	B
gólgowski	0,273	A	A	A	C	B
zgorzelecki	0,264	B	B	A	A	C
świdnicki	0,252	B	B	B	B	C
jeleniogórski	0,243	C	C	C	A	D
bolesławiecki	0,241	C	B	A	A	D
oławski	0,239	C	C	C	C	C
kamiennogórski	0,239	C	C	D	E	C
wołowski	0,238	C	C	B	C	C
lubański	0,237	C	C	C	B	C
kłodzki	0,235	C	C	C	B	C
wałbrzyski	0,228	C	C	C	B	D
oleśnicki	0,224	C	C	C	C	D
Kujawsko-pomorskie						
m. Toruń	0,335	A	A	A	A	A
m. Włocławek	0,301	A	A	A	B	A
m. Bydgoszcz	0,294	A	A	A	C	A
m. Grudziądz	0,293	A	A	A	D	A
bydgoski	0,234	C	C	D	D	D
Lubelskie						
m. Zamość	0,330	A	A	A	A	A
m. Lublin	0,329	A	A	A	A	A
m. Chełm	0,299	A	A	A	C	A
m. Biała Podlaska	0,273	A	B	B	A	A
łęczyński	0,257	B	B	C	D	C
puławski	0,234	C	C	C	C	C
Lubuskie						
m. Zielona Góra	0,333	A	A	A	A	A

m.Gorzów Wielkopolski	0,296	A	A	A	B	A
zielonogórski	0,224	C	C	D	C	D
świebodziński	0,224	C	D	C	B	D
Łódzkie						
bełchatowski	0,311	A	A	A	B	A
m.Łódź	0,303	A	A	A	B	A
m.Skierniewice	0,303	A	A	A	A	A
m.Piotrków Trybunalski	0,280	A	A	A	C	A
zgierski	0,247	C	B	B	C	C
pabianicki	0,242	C	C	C	C	C
łódzki wschodni	0,236	C	C	B	B	D
Małopolskie						
m.Kraków	0,348	A	A	A	A	A
m.Nowy Sącz	0,299	A	A	A	A	A
m.Tarnów	0,293	A	A	A	B	A
wielicki	0,272	B	B	B	B	B
olkuski	0,255	B	B	B	C	C
myślenicki	0,253	B	B	B	C	C
oświęcimski	0,251	B	B	B	B	C
krakowski	0,246	C	B	C	B	C
chrzanowski	0,243	C	C	C	D	C
bocheński	0,234	C	C	C	D	C
wadowicki	0,225	C	D	D	D	D
Mazowieckie						
m. st. Warszawa	0,418	A	A	A	A	A
m.Ostrołęka	0,328	A	A	A	A	A
m.Płock	0,321	A	A	A	A	A
m.Siedlce	0,319	A	A	A	B	A
piaseczyński	0,302	A	A	A	A	A
pruszkowski	0,300	A	A	A	A	A
warszawski zachodni	0,281	A	A	B	A	A
m.Radom	0,280	A	B	B	D	A
grodziski	0,269	B	B	B	A	B
legionowski	0,266	B	B	B	A	B
otwocki	0,242	C	C	C	B	C
wołomiński	0,240	C	C	C	C	C
nowodworski	0,237	C	C	C	C	C
Opolskie						
m.Opole	0,313	A	A	A	A	A
krapkowicki	0,247	C	B	B	B	C
kędzierzyńsko-kozielski	0,242	C	C	C	C	C
brzeski	0,234	C	C	C	C	C

Podkarpackie						
m.Rzeszów	0,338	A	A	A	A	A
m.Krosno	0,326	A	A	A	A	A
m.Tarnobrzeg	0,310	A	A	A	A	A
m.Przemyśl	0,283	A	B	A	A	A
stalowowolski	0,234	C	C	C	D	C
Podlaskie						
m.Białystok	0,334	A	A	A	A	A
m.Łomża	0,287	A	A	B	A	A
m.Suwałki	0,272	B	B	B	B	B
Pomorskie						
m.Sopot	0,354	A	A	A	A	A
m.Gdańsk	0,334	A	A	A	A	A
m.Słupsk	0,307	A	A	A	B	A
m.Gdynia	0,299	A	A	A	A	A
gdański	0,262	B	B	C	C	C
pucki	0,252	B	C	B	A	C
Śląskie						
m.Gliwice	0,346	A	A	A	A	A
m.Dąbrowa Górnicza	0,338	A	A	A	A	A
m.Tychy	0,334	A	A	A	A	A
m.Chorzów	0,325	A	A	A	A	A
m.Katowice	0,320	A	A	A	A	A
m.Bielsko-Biała	0,312	A	A	A	A	A
m.Rybnik	0,309	A	A	A	A	A
m.Świętochłowice	0,309	A	A	A	D	A
m.Żory	0,302	A	A	A	B	A
m.Mysłowice	0,294	A	A	B	B	A
m.Zabrze	0,292	A	A	A	A	A
m.Ruda Śląska	0,290	A	A	A	C	A
m.Siemianowice Śląskie	0,286	A	A	A	B	A
m.Piekary Śląskie	0,286	A	A	A	B	A
m.Jastrzębie-Zdrój	0,286	A	A	A	B	A
m.Sosnowiec	0,286	A	A	A	B	A
m.Bytom	0,282	A	A	A	D	A
mikołowski	0,281	A	A	B	B	A
bieruńsko-łódziński	0,280	A	A	B	A	B
m.Częstochowa	0,277	A	A	B	B	A
pszczyński	0,269	B	B	B	B	B
m.Jaworzno	0,268	B	B	C	B	B
będziński	0,252	B	B	B	B	C
tarnogórski	0,252	B	B	B	B	C
bielski	0,246	C	B	B	C	C
cieszyński	0,244	C	C	B	B	C

gliwicki	0,242	C	C	C	B	C
raciborski	0,241	C	C	C	C	C
wodzisławski	0,231	C	C	B	B	D
rybnicki	0,224	C	C	C	C	D
Świętokrzyskie						
m.Kielce	0,298	A	A	A	B	A
skarżyski	0,236	C	C	D	E	C
Warmińsko-mazurskie						
m.Olsztyn	0,327	A	A	A	A	A
m.Elbląg	0,289	A	A	A	B	A
Wielkopolskie						
m.Leszno	0,331	A	A	A	A	A
m.Poznań	0,323	A	A	A	A	A
m.Konin	0,304	A	A	A	A	A
m.Kalisz	0,278	A	A	A	C	A
poznański	0,275	A	A	B	B	B
średzki	0,237	C	C	C	D	C
turecki	0,236	C	C	D	D	C
pilski	0,235	C	C	C	C	C
chodzieski	0,233	C	C	C	D	C
kępiński	0,226	C	C	D	D	D
ostrowski	0,226	C	C	D	D	D
Zachodniopomorskie						
policki	0,314	A	A	A	A	A
m.Świnoujście	0,291	A	A	A	A	A
m.Szczecin	0,291	A	A	A	A	A
m.Koszalin	0,289	A	A	A	B	A
kołobrzeski	0,260	B	B	A	A	B
szczecinecki	0,231	C	C	C	C	C
kamieński	0,230	C	C	C	A	D
sławieński	0,229	C	C	C	A	D
koszaliński	0,227	C	D	C	A	D
drawski	0,225	C	D	C	C	D

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, przeprowadzonych w 2015 r. pod kierunkiem H. Godlewskiej – Majkowskiej.

TABELA 3. POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA GMIN DLA GOSPODARKI NARODOWEJ ORAZ WYBRANYCH SEKCJI

Gmina	PAII_GN	PAII_GN	PAII_C	PAII_G	PAII_I	PAII_M
	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel i naprawy	Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Dolnośląskie						
Gminy miejskie						
Świdnica (m)	0,268	A	A	A	B	A
Wrocław (m)	0,268	A	A	A	A	A
Chojnów (m)	0,266	A	A	A	B	A
Zgorzelec (m)	0,263	A	A	A	A	A
Bolesławiec (m)	0,262	A	A	A	A	A
Lubin (m)	0,259	A	A	A	B	A
Głogów (m)	0,255	A	A	A	B	A
Złotoryja (m)	0,253	A	A	A	A	A
Oleśnica (m)	0,248	A	A	A	B	A
Oława (m)	0,245	A	A	A	B	A
Jawor (m)	0,245	A	A	A	C	A
Karpacz (m)	0,245	A	A	A	A	A
Lubań (m)	0,245	A	A	A	A	A
Legnica (m)	0,244	A	A	A	B	A
Jelenia Góra (m)	0,242	A	A	A	A	A
Polanica-Zdrój (m)	0,241	A	A	A	A	A
Świeradów-Zdrój (m)	0,235	A	A	A	A	B
Kłodzko (m)	0,233	A	A	A	B	A
Dzierżoniów (m)	0,232	A	A	A	B	A
Kamienna Góra (m)	0,231	A	A	A	C	A
Szczawno-Zdrój (m)	0,229	A	A	A	A	A
Świebodzice (m)	0,228	A	A	A	B	A
Wałbrzych (m)	0,225	A	A	A	B	A
Nowa Ruda (m)	0,224	A	A	B	D	A
Kudowa-Zdrój (m)	0,224	A	A	A	A	A
Duszniki-Zdrój (m)	0,223	A	A	A	A	A
Kowary (m)	0,222	A	A	A	B	A
Bielawa (m)	0,218	A	A	A	C	A
Boguszów-Gorce (m)	0,216	A	A	A	C	B
Piława Górna (m)	0,214	A	A	A	D	B
Jedlina-Zdrój (m)	0,214	A	A	A	A	B
Zawidów (m)	0,213	A	A	A	C	B

Piechowice (m)	0,208	A	B	A	A	B
Szklarska Poręba (m)	0,205	B	B	B	A	B
Pieszycy (m)	0,182	C	C	C	C	C
Wojcieszów (m)	0,176	C	C	C	B	D
Gminy wiejskie						
Warta Bolesławecka (w)	0,249	A	A	A	B	A
Kobierzyce (w)	0,246	A	A	A	A	A
Jerzmanowa (w)	0,240	A	A	A	A	A
Lubin (w)	0,234	A	A	A	A	A
Rudna (w)	0,232	A	A	A	A	A
Czernica (w)	0,221	A	A	A	B	A
Długołęka (w)	0,214	A	A	A	A	B
Kunice (w)	0,204	B	B	B	B	A
Grębobocice (w)	0,204	B	B	A	C	B
Bolesławiec (w)	0,204	B	B	B	A	B
Radwanice (w)	0,201	B	B	B	C	C
Jezów Sudecki (w)	0,198	B	B	B	A	C
Podgórzyn (w)	0,197	B	B	B	A	C
Zgorzelec (w)	0,197	B	B	B	A	C
Krośnice (w)	0,194	B	B	A	A	C
Wisznia Mała (w)	0,192	B	B	C	C	B
Siekierczyn (w)	0,192	B	B	B	B	C
Legnickie Pole (w)	0,191	B	B	B	A	C
Czarny Bór (w)	0,191	B	B	B	A	C
Kamienna Góra (w)	0,189	B	C	D	D	B
Miękinia (w)	0,189	B	B	B	B	C
Głogów (w)	0,187	C	C	C	D	B
Żukowice (w)	0,186	C	B	B	C	C
Mietków (w)	0,184	C	B	B	C	D
Lewin Kłodzki (w)	0,183	C	C	D	B	C
Kamieniec Ząbkowicki (w)	0,182	C	C	B	C	D
Malczyce (w)	0,182	C	C	C	D	C
Walim (w)	0,182	C	C	C	B	C
Gromadka (w)	0,181	C	C	C	B	E
Gaworzyce (w)	0,178	C	C	C	D	C
Osiecznica (w)	0,178	C	C	B	A	E
Sulików (w)	0,177	C	C	C	C	D
Świdnica (w)	0,177	C	C	C	A	D
Miłkowice (w)	0,175	C	C	C	D	C
Mysłakowice (w)	0,174	C	C	C	B	C
Męcinka (w)	0,174	C	C	C	C	D
Mściwojów (w)	0,172	C	C	D	D	D

Kłodzko (w)	0,171	C	C	D	A	D
Oława (w)	0,171	C	D	D	C	C
Żórawina (w)	0,170	C	C	D	D	C
Stara Kamienica (w)	0,169	C	C	C	A	E
Gminy miejsko-wiejskie						
Polkowice (m-w)	0,270	A	A	A	A	A
Siechnice (m-w)	0,240	A	A	A	A	A
Brzeg Dolny (m-w)	0,234	A	A	A	A	A
Ząbkowice Śląskie (m-w)	0,225	A	A	B	C	A
Bogatynia (m-w)	0,219	A	A	A	A	B
Kąty Wrocławskie (m-w)	0,219	A	A	A	A	A
Strzegom (m-w)	0,215	A	A	A	B	B
Żarów (m-w)	0,215	A	A	A	B	B
Prochowice (m-w)	0,209	A	A	A	B	B
Strzelin (m-w)	0,208	A	A	A	B	B
Stronie Śląskie (m-w)	0,206	B	B	B	A	B
Oborniki Śląskie (m-w)	0,205	B	A	A	B	B
Wołów (m-w)	0,205	B	B	A	B	B
Syców (m-w)	0,204	B	B	B	B	B
Środa Śląska (m-w)	0,204	B	A	A	A	B
Jelcz-Laskowice (m-w)	0,203	B	B	B	C	B
Lądek-Zdrój (m-w)	0,201	B	B	B	A	B
Lubawka (m-w)	0,201	B	B	B	B	B
Pieńsk (m-w)	0,200	B	B	B	B	C
Góra (m-w)	0,199	B	B	B	D	B
Sobótka (m-w)	0,197	B	B	B	B	B
Radków (m-w)	0,197	B	B	B	B	C
Szczytna (m-w)	0,194	B	B	B	A	C
Mioszów (m-w)	0,191	B	B	B	A	D
Chocianów (m-w)	0,190	B	C	C	C	B
Trzebnica (m-w)	0,189	B	C	B	B	B
Olszyna (m-w)	0,185	C	B	C	D	C
Gryfów Śląski (m-w)	0,185	C	C	C	D	B
Przemków (m-w)	0,185	C	C	C	D	B
Międzybórz (m-w)	0,184	C	C	B	B	D
Głuszycza (m-w)	0,183	C	C	C	C	C
Bolków (m-w)	0,182	C	C	C	B	C
Węglińiec (m-w)	0,181	C	C	B	A	D
Milicz (m-w)	0,181	C	C	C	D	C
Twardogóra (m-w)	0,180	C	C	C	C	C
Jaworzyna Śląska (m-w)	0,179	C	C	C	D	C
Leśna (m-w)	0,179	C	C	C	C	D

Żmigród (m-w)	0,179	C	C	C	C	C
Złoty Stok (m-w)	0,179	C	C	C	B	D
Ścinawa (m-w)	0,177	C	C	C	C	C
Nowogrodziec (m-w)	0,173	C	C	C	C	D
Wleń (m-w)	0,171	C	C	C	B	D
Międzylesie (m-w)	0,170	C	C	C	B	D
Kujawsko-pomorskie						
Gminy miejskie						
Toruń (m)	0,262	A	A	A	A	A
Inowrocław (m)	0,254	A	A	A	C	A
Bydgoszcz (m)	0,243	A	A	A	B	A
Grudziądz (m)	0,241	A	A	A	C	A
Włocławek (m)	0,238	A	A	A	B	A
Wąbrzeźno (m)	0,236	A	A	A	C	A
Chełmno (m)	0,235	A	A	A	A	A
Chełmża (m)	0,233	A	A	A	D	A
Ciechocinek (m)	0,232	A	A	A	A	A
Golub-Dobrzyń (m)	0,224	A	A	A	B	A
Brodnica (m)	0,216	A	A	A	C	A
Radziejów (m)	0,205	B	A	B	D	A
Kowal (m)	0,202	B	A	B	D	B
Rypin (m)	0,201	B	B	B	D	A
Aleksandrów Kujawski (m)	0,196	B	B	B	D	A
Lipno (m)	0,185	C	C	C	E	B
Gminy wiejskie						
Osielsko (w)	0,217	A	A	B	A	A
Białe Błota (w)	0,202	B	B	B	A	B
Wielka Nieszawka (w)	0,200	B	B	C	B	B
Łysomice (w)	0,190	B	B	C	B	C
Lubicz (w)	0,180	C	C	C	D	C
Fabianki (w)	0,179	C	C	D	D	C
Gminy miejsko-wiejskie						
Solec Kujawski (m-w)	0,233	A	A	A	A	A
Barcin (m-w)	0,222	A	A	B	D	A
Świecie (m-w)	0,216	A	A	B	B	A
Janikowo (m-w)	0,199	B	B	B	D	B
Nakło nad Notecią (m-w)	0,190	B	C	C	D	B
Tuchola (m-w)	0,181	C	C	C	C	B
Pakość (m-w)	0,180	C	C	C	E	C
Kruszwica (m-w)	0,177	C	C	C	F	C
Mogilno (m-w)	0,175	C	C	D	E	C
Żnin (m-w)	0,173	C	C	C	D	C

Nowe (m-w)	0,169	C	D	D	D	C
Sępólno Krajeńskie (m-w)	0,169	C	D	D	C	C
Lubelskie						
Gminy miejskie						
Świdnik (m)	0,261	A	A	A	B	A
Lublin (m)	0,261	A	A	A	A	A
Zamość (m)	0,260	A	A	A	A	A
Kraśnik (m)	0,258	A	A	A	C	A
Chełm (m)	0,247	A	A	A	B	A
Puławy (m)	0,238	A	A	A	B	A
Lubartów (m)	0,236	A	A	A	D	A
Łuków (m)	0,234	A	A	A	B	A
Tomaszów Lubelski (m)	0,233	A	A	A	C	A
Radzyń Podlaski (m)	0,224	A	A	A	B	A
Biała Podlaska (m)	0,221	A	A	A	A	A
Biłgoraj (m)	0,217	A	A	A	D	A
Rejowiec Fabryczny (m)	0,216	A	A	A	D	A
Włodawa (m)	0,214	A	A	A	C	A
Terespol (m)	0,208	A	A	A	C	B
Międzyrzec Podlaski (m)	0,207	A	A	A	C	B
Stoczek Łukowski (m)	0,205	B	A	A	B	B
Krasnystaw (m)	0,204	B	B	B	C	A
Dęblin (m)	0,202	B	B	B	C	B
Hrubieszów (m)	0,200	B	B	B	C	B
Gminy wiejskie						
Puchaczów (w)	0,223	A	A	A	B	A
Wólka (w)	0,202	B	B	B	B	B
Jastków (w)	0,192	B	B	C	A	C
Lubartów (w)	0,190	B	B	C	B	C
Niemce (w)	0,189	B	B	B	C	C
Terespol (w)	0,186	C	B	B	D	D
Końskowola (w)	0,185	C	C	C	C	C
Krasnystaw (w)	0,182	C	C	C	C	D
Puławy (w)	0,179	C	C	C	C	C
Chełm (w)	0,179	C	C	C	A	D
Stężycza (w)	0,179	C	C	C	D	D
Cyców (w)	0,179	C	C	C	D	D
Ludwin (w)	0,178	C	C	C	D	D
Głusk (w)	0,178	C	C	D	C	B
Konopnica (w)	0,177	C	C	C	B	C
Kraśnik (w)	0,177	C	C	C	D	D
Potok Górny (w)	0,177	C	C	B	E	C

Łukowa (w)	0,176	C	C	C	C	D
Baranów (w)	0,176	C	C	C	D	D
Rejowiec (w)	0,173	C	C	C	D	D
Strzyżewice (w)	0,173	C	C	C	D	C
Księżpol (w)	0,173	C	C	D	D	D
Biłgoraj (w)	0,173	C	C	D	D	D
Niedrzwica Duża (w)	0,170	C	C	C	B	D
Susiec (w)	0,169	C	D	C	C	D
Biszczka (w)	0,169	C	C	D	D	D
Żyrzyn (w)	0,169	C	D	C	D	D
Gminy miejsko-wiejskie						
Łęczna (m-w)	0,232	A	A	A	C	A
Poniatowa (m-w)	0,207	A	A	A	C	B
Janów Lubelski (m-w)	0,201	B	B	B	A	B
Parczew (m-w)	0,190	B	B	B	C	C
Kazimierz Dolny (m-w)	0,187	C	C	B	A	C
Ryki (m-w)	0,186	C	C	B	C	C
Opole Lubelskie (m-w)	0,185	C	C	C	C	C
Józefów (m-w)	0,179	C	C	C	C	D
Bełżyce (m-w)	0,177	C	C	C	D	C
Krasnobród (m-w)	0,176	C	C	C	B	D
Nałęczów (m-w)	0,172	C	C	C	B	C
Lubuskie						
Gminy miejskie						
Zielona Góra (m)	0,267	A	A	A	A	A
Gubin (m)	0,249	A	A	A	D	A
Gorzów Wielkopolski (m)	0,248	A	A	A	B	A
Nowa Sól (m)	0,243	A	A	A	C	A
Żary (m)	0,233	A	A	A	B	A
Kostrzyn nad Odrą (m)	0,224	A	A	A	A	A
Żagań (m)	0,223	A	A	A	A	A
Łęknica (m)	0,209	A	A	A	A	C
Gozdnica (m)	0,183	C	C	A	B	D
Gminy wiejskie						
Kłodawa (w)	0,197	B	B	B	B	A
Zielona Góra (w)	0,182	C	C	C	B	B
Świdnica (w)	0,181	C	C	C	C	C
Zabór (w)	0,180	C	C	C	B	C
Lubrza (w)	0,178	C	C	C	A	C
Pszczew (w)	0,176	C	C	C	A	D
Skąpe (w)	0,176	C	C	C	C	D
Wymiarki (w)	0,175	C	C	C	C	D

Santok (w)	0,173	C	C	D	C	C
Bobrowice (w)	0,172	C	C	D	A	D
Przytoczna (w)	0,169	C	C	C	D	D
Gminy miejsko-wiejskie						
Słubice (m-w)	0,210	A	A	B	A	A
Zbąszynek (m-w)	0,205	B	B	B	C	B
Babimost (m-w)	0,204	B	B	A	A	B
Sulechów (m-w)	0,202	B	B	B	B	A
Świebodzin (m-w)	0,197	B	B	B	B	B
Kargowa (m-w)	0,189	B	B	C	C	B
Wschowa (m-w)	0,187	C	C	C	D	B
Lubsko (m-w)	0,186	C	C	C	C	B
Międzyrzecz (m-w)	0,184	C	C	C	C	B
Bytom Odrzański (m-w)	0,183	C	C	C	D	C
Drezdenko (m-w)	0,180	C	C	C	C	C
Krosno Odrzańskie (m-w)	0,180	C	C	D	C	C
Czerwieńsk (m-w)	0,179	C	C	C	C	C
Łowia (m-w)	0,178	C	C	C	A	D
Lubniewice (m-w)	0,176	C	C	C	A	C
Sława (m-w)	0,175	C	C	C	B	D
Sulęcín (m-w)	0,175	C	C	C	B	C
Skwierzyna (m-w)	0,173	C	C	C	A	C
Witnica (m-w)	0,171	C	C	D	D	C
Łódzkie						
Gminy miejskie						
Bełchatów (m)	0,251	A	A	A	B	A
Łódź (m)	0,249	A	A	A	B	A
Rawa Mazowiecka (m)	0,248	A	A	A	A	A
Pabianice (m)	0,247	A	A	A	B	A
Skiernewice (m)	0,243	A	A	A	A	A
Zgierz (m)	0,230	A	A	A	D	A
Tomaszów Mazowiecki (m)	0,229	A	A	A	D	A
Piotrków Trybunalski (m)	0,226	A	A	A	B	A
Konstantynów Łódzki (m)	0,223	A	A	A	C	A
Kutno (m)	0,217	A	A	A	C	A
Łowicz (m)	0,216	A	A	A	C	A
Łęczyca (m)	0,214	A	A	A	C	A
Zduńska Wola (m)	0,210	A	A	A	E	A
Radomsko (m)	0,209	A	A	B	D	A
Brzeziny (m)	0,208	A	A	A	C	B
Główno (m)	0,204	B	B	B	C	B
Sieradz (m)	0,200	B	B	B	D	A

Ozorków (m)	0,194	B	B	B	D	B
Gminy wiejskie						
Kleszczów (w)	0,358	A	A	A	A	A
Andrespol (w)	0,225	A	A	A	B	A
Nowosolna (w)	0,221	A	A	A	A	A
Ksawerów (w)	0,219	A	A	A	B	B
Rząśnia (w)	0,217	A	A	B	B	C
Sulmierzyce (w)	0,207	A	A	A	C	C
Szczerców (w)	0,204	B	A	B	B	C
Pabianice (w)	0,201	B	B	B	B	C
Parzęczew (w)	0,187	C	B	B	C	C
Jeżów (w)	0,186	C	B	B	B	D
Ozorków (w)	0,183	C	B	C	C	C
Bolesławiec (w)	0,181	C	C	C	D	D
Paradyż (w)	0,177	C	C	C	D	D
Lgota Wielka (w)	0,175	C	C	C	D	D
Ujazd (w)	0,175	C	C	C	C	C
Czarnożyły (w)	0,174	C	C	D	D	D
Łowicz (w)	0,173	C	C	C	D	D
Dłutów (w)	0,172	C	C	C	C	D
Osjaków (w)	0,172	C	C	D	B	D
Rawa Mazowiecka (w)	0,172	C	C	D	B	E
Bełchatów (w)	0,171	C	C	D	C	C
Dobroń (w)	0,170	C	C	D	B	D
Czerniewice (w)	0,170	C	D	C	D	E
Gminy miejsko-wiejskie						
Aleksandrów Łódzki (m-w)	0,245	A	A	A	A	A
Rzgów (m-w)	0,215	A	A	A	A	B
Stryków (m-w)	0,204	B	A	A	A	C
Tuszyn (m-w)	0,196	B	B	A	A	C
Wieluń (m-w)	0,189	B	B	B	B	B
Wieruszów (m-w)	0,184	C	C	C	D	C
Koluszki (m-w)	0,184	C	C	C	C	C
Kamieńsk (m-w)	0,182	C	C	C	D	C
Krośniewice (m-w)	0,181	C	C	C	D	D
Opoczno (m-w)	0,177	C	C	C	D	C
Łask (m-w)	0,173	C	C	D	D	C
Działoszyn (m-w)	0,172	C	C	B	C	D
Małopolskie						
Gminy miejskie						
Kraków (m)	0,270	A	A	A	A	A
Limanowa (m)	0,254	A	A	A	A	A

Oświęcim (m)	0,252	A	A	A	A	A
Gorlice (m)	0,246	A	A	A	B	A
Bochnia (m)	0,243	A	A	A	A	A
Tarnów (m)	0,238	A	A	A	B	A
Nowy Sącz (m)	0,237	A	A	A	A	A
Bukowno (m)	0,231	A	A	A	A	A
Mszana Dolna (m)	0,210	A	A	A	A	B
Zakopane (m)	0,209	A	A	A	A	B
Sucha Beskidzka (m)	0,206	B	A	A	A	B
Nowy Targ (m)	0,204	B	A	B	A	B
Grybów (m)	0,201	B	B	A	A	B
Jordanów (m)	0,193	B	B	B	A	C
Gminy wiejskie						
Wielka Wieś (w)	0,244	A	A	A	A	A
Zielonki (w)	0,239	A	A	A	A	A
Zabierzów (w)	0,238	A	A	A	A	A
Mogilany (w)	0,223	A	A	A	B	A
Kłaj (w)	0,219	A	A	A	A	A
Bolesław (w)	0,215	A	A	A	B	B
Tarnów (w)	0,210	A	A	A	A	A
Siepraw (w)	0,208	A	A	B	B	B
Klucze (w)	0,208	A	A	A	B	B
Michałowice (w)	0,208	A	A	A	B	A
Liszki (w)	0,205	B	B	B	A	B
Osiek (w)	0,204	B	B	B	C	B
Tymbark (w)	0,200	B	B	B	A	C
Spytkowice (w)	0,197	B	B	B	C	C
Bochnia (w)	0,197	B	B	B	A	B
Przeciszów (w)	0,197	B	B	B	D	C
Dębno (w)	0,196	B	B	B	C	B
Skrzyszów (w)	0,194	B	B	B	A	C
Łapanów (w)	0,193	B	B	B	B	C
Sękowa (w)	0,192	B	B	B	A	C
Jerzmanowice-Przegonia (w)	0,192	B	B	B	B	B
Kocmyrzów-Luborzycza (w)	0,191	B	B	C	B	B
Wierzchosławice (w)	0,191	B	B	C	E	B
Polanka Wielka (w)	0,191	B	B	B	D	C
Oświęcim (w)	0,191	B	B	C	E	B
Żegocina (w)	0,191	B	C	C	B	C
Mucharz (w)	0,190	B	B	C	B	C
Brzeźnica (w)	0,188	C	C	C	A	C
Gdów (w)	0,188	C	C	C	C	C

Łapsze Niżne (w)	0,187	C	C	B	A	D
Rzezawa (w)	0,187	C	C	C	C	C
Spytkowice (w)	0,185	C	C	C	A	C
Jabłonka (w)	0,185	C	C	B	B	D
Chełmiec (w)	0,185	C	C	C	B	C
Kamionka Wielka (w)	0,183	C	C	C	B	C
Zembrzyce (w)	0,182	C	C	C	B	D
Tomice (w)	0,182	C	C	C	C	C
Lubień (w)	0,182	C	C	C	B	C
Czorsztyn (w)	0,182	C	C	B	A	C
Słopnice (w)	0,179	C	C	B	C	D
Lisia Góra (w)	0,179	C	C	C	E	B
Mszana Dolna (w)	0,177	C	C	C	B	D
Stryków (w)	0,177	C	C	C	B	D
Gródek nad Dunajcem (w)	0,176	C	C	C	B	D
Pleśna (w)	0,175	C	C	C	C	C
Babice (w)	0,175	C	C	D	D	C
Łabowa (w)	0,175	C	C	B	A	E
Sułoszowa (w)	0,174	C	C	D	D	D
Dobra (w)	0,174	C	C	C	A	D
Trzciana (w)	0,174	C	C	C	C	D
Gorlice (w)	0,174	C	C	C	C	C
Igołomia-Wawrzeńczyce (w)	0,173	C	C	C	D	D
Grybów (w)	0,172	C	C	C	B	D
Laskowa (w)	0,171	C	D	C	B	D
Gołcza (w)	0,171	C	C	D	D	D
Łososina Dolna (w)	0,171	C	D	C	A	D
Iwanowice (w)	0,171	C	C	C	D	D
Trzyciąż (w)	0,170	C	C	D	D	D
Gminy miejsko-wiejskie						
Myślenice (m-w)	0,244	A	A	A	A	A
Niepołomice (m-w)	0,240	A	A	A	A	A
Skawina (m-w)	0,233	A	A	A	B	A
Wieliczka (m-w)	0,231	A	A	A	A	A
Olkusz (m-w)	0,229	A	A	A	A	A
Kęty (m-w)	0,226	A	A	A	B	A
Zator (m-w)	0,224	A	A	A	C	A
Andrychów (m-w)	0,220	A	A	A	A	A
Dobczyce (m-w)	0,216	A	A	A	A	B
Wadowice (m-w)	0,215	A	A	A	A	A
Chrzanów (m-w)	0,213	A	A	A	D	A
Alwernia (m-w)	0,213	A	A	A	B	B

Brzeszcze (m-w)	0,211	A	A	A	C	B
Trzebinia (m-w)	0,210	A	A	B	B	A
Świątniki Górne (m-w)	0,209	A	A	B	B	B
Krynica-Zdrój (m-w)	0,209	A	A	A	A	A
Wolbrom (m-w)	0,204	B	A	B	A	B
Krzeszowice (m-w)	0,203	B	B	A	A	B
Libiąż (m-w)	0,199	B	B	B	C	B
Chelmek (m-w)	0,198	B	B	B	D	B
Brzesko (m-w)	0,194	B	B	B	B	B
Sułkowice (m-w)	0,191	B	B	C	A	C
Muszyna (m-w)	0,190	B	B	B	A	C
Skala (m-w)	0,187	C	C	C	C	B
Dąbrowa Tarnowska (m-w)	0,187	C	B	C	D	B
Stary Sącz (m-w)	0,183	C	C	C	B	C
Kalwaria Zebrzydowska (m-w)	0,182	C	C	C	B	D
Nowy Wiśnicz (m-w)	0,181	C	C	C	A	C
Tuchów (m-w)	0,180	C	C	C	C	C
Żabno (m-w)	0,180	C	C	C	E	B
Mazowieckie						
Gminy miejskie						
m.st. Warszawa (m)	0,311	A	A	A	A	A
Ząbki (m)	0,284	A	A	A	A	A
Legionowo (m)	0,284	A	A	A	C	A
Mińsk Mazowiecki (m)	0,277	A	A	A	A	A
Piastów (m)	0,272	A	A	A	D	A
Pruszków (m)	0,271	A	A	A	A	A
Płońsk (m)	0,265	A	A	A	B	A
Podkowa Leśna (m)	0,263	A	A	A	A	A
Siedlce (m)	0,256	A	A	A	A	A
Ostrołęka (m)	0,256	A	A	A	B	A
Marki (m)	0,250	A	A	A	A	A
Płock (m)	0,248	A	A	A	A	A
Milanówek (m)	0,246	A	A	A	A	A
Żyrardów (m)	0,246	A	A	A	C	A
Pionki (m)	0,245	A	A	A	B	A
Kobyłka (m)	0,241	A	A	A	B	A
Ciechanów (m)	0,239	A	A	A	C	A
Garwolin (m)	0,237	A	A	A	B	A
Nowy Dwór Mazowiecki (m)	0,235	A	A	A	A	A
Józefów (m)	0,233	A	A	A	A	A
Radom (m)	0,233	A	A	A	C	A
Sulejówek (m)	0,231	A	A	A	B	A

Otwock (m)	0,223	A	A	A	A	A
Mława (m)	0,218	A	A	A	C	A
Maków Mazowiecki (m)	0,218	A	A	A	C	A
Ostrów Mazowiecka (m)	0,217	A	A	A	C	A
Sokołów Podlaski (m)	0,215	A	A	B	C	A
Sochaczew (m)	0,211	A	A	A	C	A
Zielonka (m)	0,210	A	A	B	A	A
Sierpc (m)	0,208	A	A	A	D	B
Węgrów (m)	0,195	B	B	B	C	B
Przasnysz (m)	0,192	B	B	C	C	B
Gostynin (m)	0,186	C	C	C	C	B
Łaskarzew (m)	0,179	C	C	C	E	C
Raciąż (m)	0,174	C	C	D	E	C
Gminy wiejskie						
Lesznowola (w)	0,264	A	A	A	A	A
Michałowice (w)	0,262	A	A	A	A	A
Nadarzyn (w)	0,255	A	A	A	A	A
Stare Babice (w)	0,249	A	A	A	A	A
Raszyn (w)	0,249	A	A	A	A	A
Słupno (w)	0,231	A	A	A	A	A
Nieporęt (w)	0,230	A	A	A	A	A
Izabelin (w)	0,222	A	A	A	A	A
Czosnów (w)	0,219	A	A	A	A	A
Jaktorów (w)	0,211	A	A	B	D	B
Żabia Wola (w)	0,208	A	A	B	A	B
Wieliszew (w)	0,203	B	B	B	B	B
Kołbiel (w)	0,201	B	B	B	C	C
Rzekuń (w)	0,200	B	B	B	B	C
Radziejowice (w)	0,200	B	B	B	A	C
Siedlce (w)	0,199	B	B	B	B	C
Jabłonna (w)	0,192	B	B	C	A	B
Pomiechówek (w)	0,190	B	B	C	C	C
Wiązowna (w)	0,186	C	C	C	A	B
Leszno (w)	0,185	C	C	C	B	B
Stara Biała (w)	0,185	C	C	C	D	B
Sarnaki (w)	0,185	C	B	B	B	C
Brańszczyk (w)	0,182	C	C	C	A	D
Teresin (w)	0,181	C	C	D	C	C
Osieck (w)	0,180	C	C	C	B	D
Mińsk Mazowiecki (w)	0,179	C	C	C	B	D
Celestynów (w)	0,178	C	C	C	C	C
Belsk Duży (w)	0,177	C	C	D	E	C

Kampinos (w)	0,176	C	C	C	C	C
Rząśnik (w)	0,174	C	C	C	D	D
Olszewo-Borki (w)	0,173	C	C	D	A	D
Garwolin (w)	0,173	C	C	D	B	C
Górzno (w)	0,173	C	C	D	D	D
Mrozy (w)	0,170	C	C	C	D	D
Lelis (w)	0,170	C	C	D	C	E
Klembów (w)	0,170	C	C	D	D	D
Sochocin (w)	0,170	C	C	D	A	D
Jedlnia-Letnisko (w)	0,169	C	D	D	D	C
Gminy miejsko-wiejskie						
Piaseczno (m-w)	0,253	A	A	A	A	A
Konstancin-Jeziorna (m-w)	0,251	A	A	A	A	A
Ożarów Mazowiecki (m-w)	0,246	A	A	A	A	A
Radzymin (m-w)	0,225	A	A	A	A	A
Grodzisk Mazowiecki (m-w)	0,224	A	A	A	A	A
Wyszaków (m-w)	0,224	A	A	A	A	A
Łomianki (m-w)	0,221	A	A	A	A	A
Serock (m-w)	0,220	A	A	A	A	A
Błonie (m-w)	0,219	A	A	A	D	A
Brwinów (m-w)	0,218	A	A	A	C	A
Tarczyn (m-w)	0,217	A	A	A	A	B
Białobrzegi (m-w)	0,209	A	A	B	B	B
Halinów (m-w)	0,209	A	A	B	B	B
Wołomin (m-w)	0,208	A	A	B	D	A
Grójec (m-w)	0,206	B	B	A	B	A
Kozienice (m-w)	0,201	B	B	A	B	B
Góra Kalwaria (m-w)	0,190	B	B	C	C	B
Łosice (m-w)	0,190	B	B	B	C	C
Mszczonów (m-w)	0,188	B	C	C	C	C
Różan (m-w)	0,188	B	B	B	B	C
Karczew (m-w)	0,184	C	C	C	D	B
Nowe Miasto nad Pilicą (m-w)	0,184	C	C	C	B	D
Żelechów (m-w)	0,182	C	C	C	D	C
Pułtusk (m-w)	0,179	C	C	C	C	C
Zwoleń (m-w)	0,178	C	C	C	B	D
Pilawa (m-w)	0,177	C	C	C	B	C
Szydłowiec (m-w)	0,173	C	C	C	C	C
Głinojeck (m-w)	0,171	C	C	D	D	D
Gąbin (m-w)	0,171	C	C	C	C	D
Żuromin (m-w)	0,170	C	C	D	E	C
Opolskie						

Gminy miejskie						
Brzeg (m)	0,263	A	A	A	C	A
Kędzierzyn-Koźle (m)	0,246	A	A	A	A	A
Opole (m)	0,242	A	A	A	A	A
Gminy wiejskie						
Skarbimierz (w)	0,224	A	A	A	C	B
Tułowice (w)	0,215	A	A	A	B	B
Dobrzeń Wielki (w)	0,207	A	A	B	B	A
Chrzastowice (w)	0,201	B	B	A	B	B
Łubniany (w)	0,191	B	B	B	C	C
Bierawa (w)	0,191	B	B	B	C	C
Lubsza (w)	0,187	C	B	B	C	C
Tarnów Opolski (w)	0,185	C	C	B	D	B
Jemielnica (w)	0,184	C	C	C	C	C
Komprachcice (w)	0,182	C	C	C	E	B
Popielów (w)	0,182	C	C	B	A	C
Turawa (w)	0,177	C	C	C	D	C
Walce (w)	0,172	C	C	C	D	D
Gminy miejsko-wiejskie						
Zdzieszowice (m-w)	0,229	A	A	A	C	A
Namysłów (m-w)	0,212	A	A	A	B	A
Gogolin (m-w)	0,208	A	A	A	A	B
Nysa (m-w)	0,203	B	B	B	D	A
Krapkowice (m-w)	0,201	B	B	B	C	B
Strzelce Opolskie (m-w)	0,199	B	B	B	A	B
Prudnik (m-w)	0,199	B	B	B	C	B
Kluczbork (m-w)	0,194	B	B	B	C	B
Ujazd (m-w)	0,192	B	B	B	C	C
Grodków (m-w)	0,191	B	B	B	C	C
Zawadzkie (m-w)	0,189	B	B	B	C	C
Ozimek (m-w)	0,188	B	C	B	C	B
Prószków (m-w)	0,178	C	C	C	B	C
Leśnica (m-w)	0,178	C	C	C	B	C
Kolonowskie (m-w)	0,178	C	C	C	D	C
Lewin Brzeski (m-w)	0,177	C	C	C	E	C
Niemodlin (m-w)	0,175	C	C	D	C	C
Głubczyce (m-w)	0,175	C	C	C	D	C
Olesno (m-w)	0,174	C	C	C	C	C
Praszka (m-w)	0,174	C	C	D	D	C
Głuchołazy (m-w)	0,172	C	C	C	C	C
Paczków (m-w)	0,171	C	C	D	E	C
Podkarpackie						

Gminy miejskie						
Rzeszów (m)	0,253	A	A	A	A	A
Krosno (m)	0,253	A	A	A	B	A
Mielec (m)	0,242	A	A	A	B	A
Tarnobrzeg (m)	0,239	A	A	A	B	A
Jasło (m)	0,236	A	A	A	C	A
Łańcut (m)	0,234	A	A	A	B	A
Sanok (m)	0,231	A	A	A	B	A
Dębica (m)	0,229	A	A	A	B	A
Przemyśl (m)	0,229	A	A	A	A	A
Przeworsk (m)	0,225	A	A	A	C	A
Stalowa Wola (m)	0,225	A	A	A	B	A
Jarosław (m)	0,224	A	A	A	D	A
Leżajsk (m)	0,219	A	A	A	B	A
Lubaczów (m)	0,209	A	A	A	C	A
Radymno (m)	0,206	B	A	B	D	A
Gminy wiejskie						
Krościenko Wyżne (w)	0,216	A	A	A	B	A
Dębica (w)	0,214	A	A	C	D	A
Trzebownik (w)	0,206	B	B	B	C	A
Ostrów (w)	0,202	B	B	B	B	C
Krasne (w)	0,202	B	B	B	D	A
Solina (w)	0,199	B	A	A	A	C
Medyka (w)	0,197	B	B	B	A	B
Gorzyce (w)	0,197	B	B	B	E	B
Tryńcza (w)	0,191	B	C	B	E	B
Żyraków (w)	0,191	B	B	C	E	B
Miejsce Piastowe (w)	0,189	B	C	B	D	B
Świlcza (w)	0,187	C	C	C	D	A
Czarna (w)	0,186	C	C	C	E	B
Jarosław (w)	0,185	C	C	C	C	B
Łańcut (w)	0,184	C	C	C	E	B
Korczyna (w)	0,182	C	C	C	B	C
Białobrzegi (w)	0,182	C	C	C	E	B
Żurawica (w)	0,181	C	C	C	E	B
Leżajsk (w)	0,180	C	C	C	E	C
Orły (w)	0,179	C	C	D	F	B
Pawłosiów (w)	0,178	C	C	D	E	B
Mielec (w)	0,178	C	C	C	C	B
Zarzecze (w)	0,176	C	C	C	E	B
Besko (w)	0,176	C	C	C	F	B
Żołynia (w)	0,176	C	C	C	E	B

Grębów (w)	0,175	C	C	C	E	C
Dębowiec (w)	0,174	C	C	C	C	D
Pysznica (w)	0,173	C	C	D	D	C
Czarna (w)	0,172	C	D	D	D	C
Wiązownica (w)	0,171	C	D	D	E	C
Cmolas (w)	0,170	C	D	C	E	C
Przeworsk (w)	0,170	C	D	D	F	B
Majdan Królewski (w)	0,170	C	D	D	E	C
Cisna (w)	0,169	C	D	C	A	D
Gminy miejsko-wiejskie						
Boguchwała (m-w)	0,210	A	A	B	C	A
Nowa Dęba (m-w)	0,200	B	B	B	C	A
Głogów Małopolski (m-w)	0,199	B	B	B	B	A
Ropczyce (m-w)	0,196	B	B	C	C	A
Dukla (m-w)	0,194	B	B	B	A	C
Nowa Sarzyna (m-w)	0,189	B	B	B	D	B
Iwonicz-Zdrój (m-w)	0,188	B	C	C	C	B
Jedlicze (m-w)	0,188	C	C	C	B	B
Nisko (m-w)	0,186	C	C	C	A	B
Lesko (m-w)	0,184	C	C	C	A	C
Sędziszów Małopolski (m-w)	0,183	C	C	C	C	B
Rymanów (m-w)	0,180	C	C	C	B	B
Kolbuszowa (m-w)	0,180	C	C	C	E	B
Sieniawa (m-w)	0,175	C	C	C	C	C
Strzyżów (m-w)	0,175	C	C	C	B	C
Oleszyce (m-w)	0,174	C	C	C	C	B
Sokołów Małopolski (m-w)	0,172	C	D	D	E	C
Kańczuga (m-w)	0,170	C	D	D	E	C
Podlaskie						
Gminy miejskie						
Białystok (m)	0,266	A	A	A	A	A
Wysokie Mazowieckie (m)	0,232	A	A	A	B	A
Łomża (m)	0,224	A	A	A	B	A
Hajnówka (m)	0,221	A	A	A	B	A
Sejny (m)	0,217	A	A	A	A	A
Suwałki (m)	0,214	A	A	A	B	A
Brańsk (m)	0,210	A	A	A	B	B
Siemiatycze (m)	0,200	B	B	B	B	B
Zambrów (m)	0,197	B	B	B	E	A
Bielsk Podlaski (m)	0,196	B	B	B	C	A
Grajewo (m)	0,193	B	B	B	E	B
Augustów (m)	0,193	B	B	B	B	B

Kolno (m)	0,184	C	C	C	C	B
Gminy wiejskie						
Narewka (w)	0,198	B	B	A	A	C
Juchnowiec Kościelny (w)	0,193	B	B	C	A	B
Suwałki (w)	0,171	C	C	D	B	D
Turośń Kościelna (w)	0,170	C	C	D	D	C
Białowieża (w)	0,170	C	D	B	A	C
Gminy miejsko-wiejskie						
Supraśl (m-w)	0,199	B	B	B	A	B
Wasilków (m-w)	0,197	B	B	B	A	A
Łapy (m-w)	0,195	B	B	B	D	B
Choroszcz (m-w)	0,193	B	B	B	A	C
Mońki (m-w)	0,182	C	C	C	D	C
Czyżew (m-w)	0,180	C	C	C	D	C
Goniądz (m-w)	0,176	C	C	B	C	E
Pomorskie						
Gminy miejskie						
Sopot (m)	0,274	A	A	A	A	A
Pruszcz Gdański (m)	0,271	A	A	A	B	A
Gdańsk (m)	0,263	A	A	A	A	A
Tczew (m)	0,258	A	A	A	B	A
Malbork (m)	0,256	A	A	A	B	A
Słupsk (m)	0,254	A	A	A	B	A
Lębork (m)	0,249	A	A	A	C	A
Puck (m)	0,249	A	A	A	A	A
Starogard Gdański (m)	0,248	A	A	A	B	A
Ustka (m)	0,244	A	A	A	A	A
Gdynia (m)	0,243	A	A	A	A	A
Kwidzyn (m)	0,243	A	A	A	A	A
Wejherowo (m)	0,242	A	A	A	A	A
Chojnice (m)	0,237	A	A	A	C	A
Rumia (m)	0,236	A	A	A	B	A
Władysławowo (m)	0,234	A	A	A	A	A
Krynica Morska (m)	0,231	A	A	A	A	B
Jastarnia (m)	0,229	A	A	A	A	A
Reda (m)	0,215	A	A	A	A	A
Człuchów (m)	0,213	A	A	A	B	A
Kościerzyna (m)	0,210	A	A	A	C	A
Łeba (m)	0,210	A	A	A	A	B
Skórcz (m)	0,194	B	B	B	D	B
Hel (m)	0,190	B	B	B	A	C
Czarna Woda (m)	0,181	C	C	C	C	C

Gminy wiejskie						
Kosakowo (w)	0,240	A	A	A	A	A
Pruszcz Gdański (w)	0,230	A	A	A	A	A
Kolbudy (w)	0,213	A	A	A	A	A
Słupsk (w)	0,198	B	B	B	B	B
Kobylnica (w)	0,193	B	B	B	A	C
Pszczółki (w)	0,191	B	B	B	D	B
Ustka (w)	0,191	B	B	B	A	C
Kościerzyna (w)	0,190	B	B	C	B	C
Gniewino (w)	0,188	C	B	B	B	C
Tczew (w)	0,185	C	C	C	D	B
Stężycza (w)	0,182	C	C	B	B	C
Sztutowo (w)	0,182	C	C	B	A	C
Krokowa (w)	0,181	C	C	C	A	C
Stare Pole (w)	0,177	C	C	D	E	C
Cedry Wielkie (w)	0,176	C	C	C	D	D
Kwidzyn (w)	0,173	C	C	C	D	C
Szemud (w)	0,172	C	C	D	D	C
Przodkowo (w)	0,171	C	D	D	D	C
Rzeczynica (w)	0,171	C	C	C	B	C
Czarna Dąbrówka (w)	0,170	C	D	C	B	D
Gminy miejsko-wiejskie						
Żukowo (m-w)	0,197	B	B	B	B	B
Bytów (m-w)	0,196	B	B	B	B	A
Sztum (m-w)	0,182	C	C	C	D	B
Nowy Dwór Gdański (m-w)	0,182	C	C	C	E	C
Nowy Staw (m-w)	0,179	C	C	C	F	C
Dzierzgoń (m-w)	0,176	C	C	C	D	C
Kartuzy (m-w)	0,171	C	D	D	C	C
Śląskie						
Gminy miejskie						
Chorzów (m)	0,271	A	A	A	B	A
Gliwice (m)	0,261	A	A	A	A	A
Świętochłowice (m)	0,260	A	A	A	D	A
Tychy (m)	0,255	A	A	A	A	A
Łaziska Górne (m)	0,249	A	A	A	A	A
Knurów (m)	0,248	A	A	A	B	A
Bielsko-Biała (m)	0,247	A	A	A	A	A
Żory (m)	0,247	A	A	A	A	A
Radzionków (m)	0,247	A	A	A	A	A
Czeladź (m)	0,246	A	A	A	A	A
Cieszyn (m)	0,245	A	A	A	A	A

Katowice (m)	0,245	A	A	A	A	A
Siemianowice Śląskie (m)	0,245	A	A	A	B	A
Rybnik (m)	0,244	A	A	A	A	A
Ruda Śląska (m)	0,243	A	A	A	B	A
Dąbrowa Górnicza (m)	0,243	A	A	A	A	A
Jastrzębie-Zdrój (m)	0,242	A	A	A	A	A
Radlin (m)	0,242	A	A	A	B	A
Mikołów (m)	0,241	A	A	A	A	A
Piekary Śląskie (m)	0,240	A	A	A	A	A
Będzin (m)	0,238	A	A	A	B	A
Tarnowskie Góry (m)	0,237	A	A	A	A	A
Bytom (m)	0,236	A	A	A	C	A
Mysłowice (m)	0,236	A	A	A	B	A
Sosnowiec (m)	0,235	A	A	A	B	A
Zawiercie (m)	0,234	A	A	A	B	A
Pyskowice (m)	0,233	A	A	A	B	A
Zabrze (m)	0,231	A	A	A	A	A
Bieruń (m)	0,231	A	A	A	A	A
Racibórz (m)	0,229	A	A	A	B	A
Żywiec (m)	0,228	A	A	A	A	A
Częstochowa (m)	0,228	A	A	A	B	A
Wojkowice (m)	0,224	A	A	A	C	A
Wodzisław Śląski (m)	0,222	A	A	A	A	A
Lędziny (m)	0,221	A	A	A	A	A
Imielin (m)	0,219	A	A	A	C	A
Jaworzno (m)	0,219	A	A	A	A	A
Rydułtowy (m)	0,215	A	A	A	B	A
Sławków (m)	0,215	A	A	A	A	B
Ustroń (m)	0,215	A	A	A	A	A
Lubliniec (m)	0,214	A	A	A	A	A
Pszów (m)	0,211	A	A	A	B	B
Wisła (m)	0,210	A	A	A	A	B
Miasteczko Śląskie (m)	0,204	B	B	B	C	B
Myszków (m)	0,202	B	B	B	B	B
Szczyrk (m)	0,196	B	B	B	A	C
Kalety (m)	0,193	B	B	B	A	C
Orzesze (m)	0,190	B	B	C	B	B
Poręba (m)	0,186	C	C	C	D	B
Gminy wiejskie						
Ornontowice (w)	0,243	A	A	A	A	A
Pawłowice (w)	0,237	A	A	A	A	A
Goczałkowice-Zdrój (w)	0,236	A	A	A	B	A

Ożarówce (w)	0,234	A	A	B	A	B
Kozy (w)	0,224	A	A	A	A	A
Suszec (w)	0,223	A	A	A	A	B
Bestwina (w)	0,221	A	A	A	C	A
Świerklany (w)	0,219	A	A	A	C	A
Mszana (w)	0,218	A	A	A	B	B
Chełm Śląski (w)	0,215	A	A	B	D	A
Wyry (w)	0,214	A	A	A	A	A
Psary (w)	0,214	A	A	A	B	B
Jaworze (w)	0,213	A	A	B	A	A
Chybie (w)	0,212	A	A	A	C	B
Bobrowniki (w)	0,211	A	A	A	C	B
Buczkowice (w)	0,211	A	A	A	B	B
Olsztyn (w)	0,211	A	A	A	A	B
Hazlach (w)	0,210	A	A	B	C	B
Jasienica (w)	0,210	A	A	A	B	B
Zebrzydowice (w)	0,210	A	B	B	C	B
Czernichów (w)	0,209	A	A	A	A	B
Miedzna (w)	0,209	A	A	B	D	A
Porąbka (w)	0,209	A	A	A	B	B
Herby (w)	0,206	B	A	A	A	C
Poczesna (w)	0,206	B	A	C	C	B
Wilkowice (w)	0,204	B	B	B	A	A
Poraj (w)	0,203	B	B	B	B	B
Godów (w)	0,203	B	B	B	B	C
Mierzęcice (w)	0,202	B	B	C	B	B
Markłowice (w)	0,200	B	B	B	C	B
Krupski Młyn (w)	0,200	B	A	A	A	C
Kamienica Polska (w)	0,200	B	B	B	B	C
Gierałtowice (w)	0,200	B	B	B	A	C
Jejkowice (w)	0,199	B	B	B	C	C
Goleszów (w)	0,198	B	B	B	C	B
Brenna (w)	0,196	B	B	B	A	C
Świerklaniec (w)	0,196	B	B	C	A	B
Mstów (w)	0,195	B	B	B	C	C
Łodygowice (w)	0,195	B	B	B	B	C
Lipowa (w)	0,194	B	B	B	A	B
Bojszowy (w)	0,194	B	B	C	C	B
Gaszowice (w)	0,193	B	B	B	C	C
Dębowiec (w)	0,193	B	B	C	C	B
Zbrosławice (w)	0,192	B	B	B	C	C
Węgierska Górka (w)	0,191	B	B	B	A	C

Kobiór (w)	0,191	B	B	C	A	B
Łękawica (w)	0,190	B	B	B	A	D
Kochanowice (w)	0,184	C	C	C	B	C
Lyski (w)	0,184	C	B	C	B	D
Boronów (w)	0,183	C	C	C	B	C
Lubomia (w)	0,183	C	C	C	C	D
Wręczyca Wielka (w)	0,183	C	C	C	C	C
Mykanów (w)	0,182	C	C	C	D	D
Miedźno (w)	0,181	C	C	C	C	D
Rędziny (w)	0,181	C	C	B	D	D
Pilchowice (w)	0,180	C	C	C	C	C
Starcza (w)	0,180	C	C	C	D	C
Ujsoły (w)	0,180	C	C	B	A	E
Rudziniec (w)	0,179	C	C	C	B	D
Janów (w)	0,179	C	C	C	A	D
Panki (w)	0,178	C	C	C	D	D
Tworóg (w)	0,178	C	C	C	C	C
Przystajń (w)	0,178	C	C	C	B	D
Kornowac (w)	0,177	C	C	C	C	D
Wielowieś (w)	0,176	C	C	C	D	D
Przyrów (w)	0,174	C	C	C	C	D
Kroczyce (w)	0,173	C	C	C	B	D
Konopiska (w)	0,172	C	C	D	D	C
Radziechowy-Wieprz (w)	0,172	C	C	D	C	D
Koszarawa (w)	0,171	C	C	C	A	D
Gminy miejsko-wiejskie						
Skoczów (m-w)	0,230	A	A	A	A	A
Czechowice-Dziedzice (m-w)	0,217	A	A	A	B	A
Wilamowice (m-w)	0,216	A	A	A	C	A
Pszczyna (m-w)	0,210	A	A	B	B	A
Strumień (m-w)	0,205	B	A	B	C	B
Ogrodzieniec (m-w)	0,203	B	B	B	A	B
Łazy (m-w)	0,201	B	B	B	B	C
Czerwionka-Leszczyny (m-w)	0,192	B	B	A	A	C
Siewierz (m-w)	0,191	B	B	C	B	B
Żarki (m-w)	0,189	B	B	B	B	C
Toszek (m-w)	0,189	B	B	B	C	C
Pilica (m-w)	0,179	C	C	C	B	D
Kłobuck (m-w)	0,177	C	C	C	D	C
Krzanowice (m-w)	0,175	C	C	C	C	D
Koziegłowy (m-w)	0,172	C	C	C	A	D
Sośnicowice (m-w)	0,172	C	C	D	A	C

Krzepice (m-w)	0,171	C	C	D	E	C
Świętokrzyskie						
Gminy miejskie						
Kielce (m)	0,240	A	A	A	B	A
Sandomierz (m)	0,230	A	A	A	C	A
Starachowice (m)	0,230	A	A	A	C	A
Ostrowiec Świętokrzyski (m)	0,224	A	A	A	D	A
Skarżysko-Kamienna (m)	0,210	A	A	B	C	A
Gminy wiejskie						
Sitkówka-Nowiny (w)	0,224	A	A	A	A	A
Morawica (w)	0,222	A	A	B	A	A
Miedziana Góra (w)	0,212	A	A	C	B	A
Łączna (w)	0,194	B	B	D	B	B
Zagnańsk (w)	0,190	B	B	B	B	C
Strawczyn (w)	0,188	B	C	B	B	C
Łągów (w)	0,187	C	C	D	C	C
Solec-Zdrój (w)	0,187	C	C	B	B	C
Bogoria (w)	0,180	C	C	D	C	D
Brody (w)	0,178	C	C	C	C	C
Masłów (w)	0,176	C	C	C	A	D
Kije (w)	0,170	C	C	D	D	D
Bieliny (w)	0,169	C	D	D	C	D
Obrazów (w)	0,169	C	C	D	C	D
Gminy miejsko-wiejskie						
Połaniec (m-w)	0,217	A	A	A	A	B
Ożarów (m-w)	0,215	A	A	C	C	B
Staszów (m-w)	0,195	B	B	C	D	B
Busko-Zdrój (m-w)	0,187	C	C	C	C	B
Chmielnik (m-w)	0,183	C	C	E	E	C
Małogoszcz (m-w)	0,183	C	C	C	C	D
Końskie (m-w)	0,182	C	C	C	D	C
Suchedniów (m-w)	0,178	C	C	D	B	C
Kunów (m-w)	0,178	C	C	C	C	D
Daleszyce (m-w)	0,177	C	C	D	B	C
Sędziszów (m-w)	0,177	C	C	C	C	D
Wąchock (m-w)	0,171	C	C	D	D	C
Warmińsko-mazurskie						
Gminy miejskie						
Kętrzyn (m)	0,266	A	A	A	B	A
Działdowo (m)	0,266	A	A	A	B	A
Szczytno (m)	0,263	A	A	A	C	A
Ostróda (m)	0,258	A	A	A	A	A
Olsztyn (m)	0,254	A	A	A	A	A

Hawa (m)	0,249	A	A	A	B	A
Miągowo (m)	0,249	A	A	A	A	A
Górowo Iławeckie (m)	0,246	A	A	A	A	A
Elk (m)	0,246	A	A	A	B	A
Bartoszyce (m)	0,244	A	A	A	C	A
Giżycko (m)	0,241	A	A	A	A	A
Elbląg (m)	0,238	A	A	A	A	A
Lidzbark Warmiński (m)	0,237	A	A	A	A	A
Lubawa (m)	0,233	A	A	A	A	A
Nowe Miasto Lubawskie (m)	0,215	A	A	A	B	B
Braniewo (m)	0,199	B	B	B	D	A
Gminy wiejskie						
Stawiguda (w)	0,219	A	A	A	A	A
Hawa (w)	0,198	B	B	C	C	B
Dywity (w)	0,197	B	B	B	B	A
Gietrzwałd (w)	0,184	C	C	C	A	B
Giżycko (w)	0,180	C	C	C	C	C
Howo-Osada (w)	0,180	C	C	B	D	C
Jonkowo (w)	0,175	C	C	D	B	C
Gminy miejsko-wiejskie						
Nidzica (m-w)	0,207	A	B	C	D	A
Olecko (m-w)	0,186	C	C	C	D	B
Olsztynek (m-w)	0,181	C	C	C	C	B
Pisz (m-w)	0,179	C	C	C	C	B
Dobre Miasto (m-w)	0,178	C	C	C	D	C
Morąg (m-w)	0,177	C	C	C	C	C
Węgorzewo (m-w)	0,176	C	C	C	C	B
Ryn (m-w)	0,176	C	C	D	C	C
Barczewo (m-w)	0,175	C	C	C	B	C
Orneta (m-w)	0,175	C	C	C	C	D
Mikołajki (m-w)	0,175	C	C	C	A	C
Tolkmicko (m-w)	0,173	C	C	C	B	D
Gołdap (m-w)	0,172	C	C	C	C	C
Młynary (m-w)	0,171	C	C	C	C	D
Lidzbark (m-w)	0,170	C	D	D	D	C
Susz (m-w)	0,169	C	D	D	E	C
Wielkopolskie						
Gminy miejskie						
Turek (m)	0,263	A	A	A	C	A
Leszno (m)	0,262	A	A	A	B	A
Chodzież (m)	0,259	A	A	A	B	A
Czarnków (m)	0,256	A	A	A	A	A

Luboń (m)	0,255	A	A	A	A	A
Poznań (m)	0,255	A	A	A	A	A
Kościan (m)	0,254	A	A	A	D	A
Konin (m)	0,248	A	A	A	A	A
Piła (m)	0,244	A	A	A	A	A
Ostrów Wielkopolski (m)	0,242	A	A	A	C	A
Gniezno (m)	0,238	A	A	A	C	A
Wągrowiec (m)	0,236	A	A	A	C	A
Słupca (m)	0,232	A	A	A	C	A
Kalisz (m)	0,230	A	A	A	C	A
Puszczykowo (m)	0,229	A	A	A	A	A
Koło (m)	0,219	A	A	A	B	A
Złotów (m)	0,218	A	A	A	B	A
Obrzycko (m)	0,202	B	B	B	D	B
Sulmierzyce (m)	0,181	C	C	B	E	C
Gminy wiejskie						
Tarnowo Podgórne (w)	0,259	A	A	A	A	A
Suchy Las (w)	0,245	A	A	A	A	A
Komorniki (w)	0,243	A	A	A	A	A
Dopiewo (w)	0,223	A	A	A	C	A
Czerwonak (w)	0,219	A	A	A	A	A
Kleszczewo (w)	0,215	A	A	A	B	A
Rokietnica (w)	0,213	A	A	A	D	A
Przykona (w)	0,209	A	A	A	B	C
Baranów (w)	0,204	B	B	B	C	C
Chodzież (w)	0,195	B	B	B	B	C
Kościan (w)	0,194	B	B	C	D	B
Powidz (w)	0,191	B	B	A	A	C
Łubowo (w)	0,188	C	C	B	D	B
Kazimierz Biskupi (w)	0,187	C	C	C	D	B
Kobyła Góra (w)	0,187	C	C	C	C	C
Kaczory (w)	0,185	C	C	C	D	C
Zaniemyśl (w)	0,183	C	C	C	D	C
Granowo (w)	0,182	C	C	C	E	B
Budzyń (w)	0,182	C	C	C	C	C
Władysławów (w)	0,181	C	C	C	D	D
Lipno (w)	0,179	C	C	C	C	C
Doruchów (w)	0,178	C	C	C	D	D
Stare Miasto (w)	0,177	C	C	C	C	C
Krzykosy (w)	0,175	C	C	C	C	D
Święciechowa (w)	0,175	C	C	C	C	C
Przygodzice (w)	0,174	C	C	C	C	C

Duszniki (w)	0,174	C	C	D	D	C
Siedlec (w)	0,174	C	C	D	E	C
Pakośław (w)	0,174	C	C	C	E	C
Gniezno (w)	0,171	C	C	D	D	C
Ostrowite (w)	0,171	C	C	C	D	D
Gołuchów (w)	0,170	C	C	D	D	C
Opatówek (w)	0,170	C	C	D	E	C
Słupca (w)	0,170	C	C	C	E	D
Piaski (w)	0,170	C	D	D	F	C
Kaźmierz (w)	0,170	C	C	D	D	C
Gminy miejsko-wiejskie						
Swarzędz (m-w)	0,228	A	A	A	B	A
Kępno (m-w)	0,220	A	A	A	B	A
Kórnik (m-w)	0,218	A	A	A	A	A
Śrem (m-w)	0,212	A	A	A	C	A
Kleczew (m-w)	0,211	A	A	A	C	B
Środa Wielkopolska (m-w)	0,208	A	A	A	C	A
Gostyń (m-w)	0,207	A	A	A	B	A
Nowy Tomyśl (m-w)	0,203	B	B	B	B	A
Wolsztyn (m-w)	0,199	B	B	B	C	B
Mosina (m-w)	0,199	B	B	B	B	B
Grodzisk Wielkopolski (m-w)	0,197	B	B	B	C	B
Jarocin (m-w)	0,196	B	B	B	D	A
Ostrzeszów (m-w)	0,195	B	B	C	C	B
Pobiedziska (m-w)	0,195	B	B	B	C	B
Oborniki (m-w)	0,194	B	B	C	C	B
Margonin (m-w)	0,194	B	B	B	C	B
Murowana Goślina (m-w)	0,194	B	B	B	B	B
Rawicz (m-w)	0,194	B	B	C	D	A
Krotoszyn (m-w)	0,193	B	B	C	C	B
Buk (m-w)	0,193	B	B	C	C	B
Międzychód (m-w)	0,193	B	B	C	C	B
Kostrzyn (m-w)	0,192	B	B	C	D	B
Opalenica (m-w)	0,191	B	B	C	C	B
Stęszew (m-w)	0,190	B	B	C	D	B
Szamotuły (m-w)	0,189	B	B	C	C	B
Pniewy (m-w)	0,187	C	C	C	B	B
Września (m-w)	0,185	C	C	C	D	B
Rogoźno (m-w)	0,184	C	C	C	E	C
Odolanów (m-w)	0,182	C	C	C	D	C
Nekla (m-w)	0,180	C	C	C	C	C
Wronki (m-w)	0,179	C	C	C	B	C

Ślesin (m-w)	0,179	C	C	C	C	D
Krobia (m-w)	0,179	C	C	C	E	C
Wieleń (m-w)	0,179	C	C	C	B	D
Zduny (m-w)	0,178	C	C	C	B	C
Śmigiel (m-w)	0,178	C	C	C	D	C
Trzcianka (m-w)	0,178	C	C	C	C	B
Ujście (m-w)	0,178	C	C	C	E	B
Zbąszyń (m-w)	0,177	C	C	C	B	C
Raszków (m-w)	0,177	C	C	C	E	D
Nowe Skalmierzyce (m-w)	0,176	C	C	D	C	C
Rydzyzna (m-w)	0,175	C	C	C	C	C
Czarniejewo (m-w)	0,174	C	C	C	D	C
Trzemeszno (m-w)	0,174	C	C	D	D	D
Pleszew (m-w)	0,173	C	C	D	D	C
Kłodawa (m-w)	0,173	C	C	C	E	D
Miejska Górka (m-w)	0,173	C	C	C	E	C
Sieraków (m-w)	0,173	C	C	C	B	C
Rakoniewice (m-w)	0,171	C	D	D	E	C
Witkowo (m-w)	0,170	C	C	D	E	C
Skoki (m-w)	0,169	C	D	D	D	D
Zachodniopomorskie						
Gminy miejskie						
Kołobrzeg (m)	0,249	A	A	A	A	A
Darłowo (m)	0,245	A	A	A	A	A
Szczecinek (m)	0,240	A	A	A	A	A
Szczecin (m)	0,240	A	A	A	B	A
Stargard Szczeciński (m)	0,235	A	A	A	C	A
Koszalin (m)	0,235	A	A	A	B	A
Świdwin (m)	0,232	A	A	A	B	A
Świnoujście (m)	0,230	A	A	A	A	A
Sławno (m)	0,221	A	A	A	C	A
Białogard (m)	0,221	A	A	A	C	A
Wałcz (m)	0,217	A	A	A	C	A
Gminy wiejskie						
Rewal (w)	0,260	A	A	A	A	A
Kołobrzeg (w)	0,240	A	A	A	A	A
Dobra (Szczecińska) (w)	0,238	A	A	A	A	A
Mielno (w)	0,223	A	A	A	A	B
Ustronie Morskie (w)	0,217	A	A	A	A	B
Kołbaskowo (w)	0,211	A	A	B	A	A
Biesiekierz (w)	0,204	B	B	B	A	B
Świeszyno (w)	0,191	B	B	C	A	B

Kobylanka (w)	0,187	C	C	C	B	B
Stepnica (w)	0,185	C	C	B	C	C
Dygowo (w)	0,182	C	C	D	D	C
Postomino (w)	0,178	C	C	C	A	D
Stare Czarnowo (w)	0,177	C	C	C	C	C
Manowo (w)	0,175	C	C	C	B	C
Szczecinek (w)	0,173	C	C	D	D	D
Osina (w)	0,172	C	C	D	B	C
Będzino (w)	0,170	C	C	D	B	C
Siemysł (w)	0,170	C	C	C	D	C
Malechowo (w)	0,170	C	C	C	B	D
Gminy miejsko-wiejskie						
Police (m-w)	0,258	A	A	A	A	A
Dębno (m-w)	0,221	A	A	B	D	A
Dziwnów (m-w)	0,221	A	A	B	A	B
Karlino (m-w)	0,215	A	A	A	A	B
Międzyzdroje (m-w)	0,212	A	A	A	A	B
Drawsko Pomorskie (m-w)	0,210	A	A	A	A	A
Gryfino (m-w)	0,207	A	B	B	C	A
Nowe Warpno (m-w)	0,207	A	A	A	A	B
Goleniów (m-w)	0,203	B	B	B	B	A
Złocieniec (m-w)	0,200	B	B	B	B	B
Trzebiatów (m-w)	0,197	B	B	C	A	B
Barlinek (m-w)	0,193	B	B	B	C	B
Bobolice (m-w)	0,190	B	C	D	C	B
Borne Sulinowo (m-w)	0,190	B	B	B	B	C
Sianów (m-w)	0,187	C	C	B	B	C
Kalisz Pomorski (m-w)	0,186	C	C	B	A	C
Kamień Pomorski (m-w)	0,185	C	C	C	D	C
Choszczno (m-w)	0,184	C	C	C	D	B
Pyrzyce (m-w)	0,184	C	C	C	E	B
Gryfice (m-w)	0,184	C	C	C	C	B
Czaplinek (m-w)	0,181	C	C	C	C	C
Nowogard (m-w)	0,180	C	C	C	D	B
Mirosławiec (m-w)	0,179	C	C	C	C	C
Gościno (m-w)	0,178	C	C	C	C	C
Łobez (m-w)	0,173	C	C	C	B	C
Wolin (m-w)	0,172	C	C	C	B	D
Resko (m-w)	0,172	C	C	D	C	C
Mieszkowice (m-w)	0,172	C	C	D	D	C
Połczyn-Zdrój (m-w)	0,171	C	D	C	C	C

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska,

Źródło: jak do tab. 1.

Uwaga: wszystkie wskaźniki w raporcie zostały policzone w oparciu o najbardziej aktualne dane z Banku Danych Lokalnych (2015).

Redakcja raportu: Paulina Mechło.